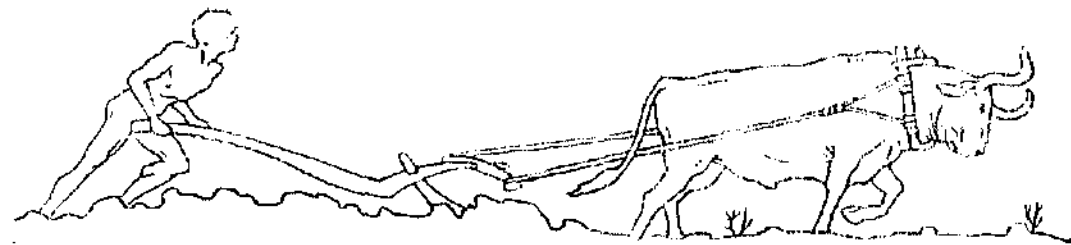

ΕΙΣ ΤΗΝ ΗΪΩΝ ΤΗΣ ΠΑΡΟΙΟΥΣΑΙ
 ΕΙΣ ΤΗΝ ΗΪΩΝ ΤΗΣ ΠΑΡΟΙΟΥΣΑΙ

ΠΑΝΔΘΗΝΔΙΑ

ΕΤΟΣ ΙΒ' 36 ΝΟ.
 ΕΜΒΡΙΟΥ 1911

ΤΟ ΜΕΙΔΙΑΜΑ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Κάποτε μετέβην εις την Αίγιαν, και ανέμισαι εις τα έρείπια της Αραίας, επάνω εις τὸ ὄροπέδιον ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἡ θεὰ εἶπε τὸσον ὄραία καὶ τὸσον τερατὴ, μοῦ ἐράνη ὅτι ἡ ἀρχαία ψυχὴ τῆς Ἑλλάδος μοῦ ἀπεκαλύπτετο. Ἦ καταπληκτικὰ θεοφάνεια! Χαρὰ θαυμαστὴ τὰ συνώδυσεν. . . . Ἄλλως τε τὸ συμβάν αὐτὸ ἐξηγήθη ἀπὸ μερικὰ τυχαία γεγονότα καὶ δὲν ἰσχυρίζομαι ὅτι τὸ ἑλληνικὸν φῶσμα ἔχει εις τὴν Αἶγιαν τὸ καταφύγιον αὐτοῦ ὅπου τὸ ἀνευρίσκει κανεὶς ἀσφαλῶς. Μᾶλλον τὸ θεοφῶ δεισσοφοσιμένον εἰς διαφόρους τόπους καὶ εἶχα διακρίνει πολλοσχημοῖα αὐτοῦ ἔδῳ κ' ἐκεῖ, ὅτι μοῦ ἔλειπε, τὸ εὔρον εἰς τὴν Αἶγιαν.

Ἴσως εὐκολώτερον φαντάζεται κανεὶς ὅτι ἡ ἀρχαία ψυχὴ τῆς Ἑλλάδος, ἀπονενομημένη, ταξιδεύει εὐρισκτο εἰς τὴν Αἶγιαν ἐκείνην τὴν ἡμέραν.

Ἡ Αἶγινα εἶπε ὄραία μεταξὺ ὄλων τῶν νήσων διὰ τὸ σχῆμα τῆς τὸ κανονικὸν καὶ ἐν τούτοις ποικίλον, τὸ ἰσχυρὸν καὶ ἐν τούτοις χάριεν. Ἐπειτα ἔχει τὸν πέλιον τῆς ἀπὸ δάση ἀμαυρῶ, πράσινα καὶ φαιά. Ἐχει ἀκόμη, διὰ τὰ μᾶς συκκινῆ, τὴν τραγικὴν τῆς φήμην καὶ τὴν ὑπόληψιν ὅτι ἐπενόησεν ἐν μειδίαμα. Τρομερὰ περιπέτεια τὴν ἐδίωσαν καὶ δὲν ἤμασεν ἐπὶ πολὺ. Αἱ ἀντίζηλοι τῆς δὲν ὁμολόγησαν εἰς αὐτὴν χάριτας ποῦ ἔφερε τ' ὄνομα νεάνιδος πρὸς τὴν τῆς ὁποίας ὁ Ζεὺς ἔκαμιν ὑπερόχους τρέλλας διὰ τὰ τὴν πλησιάζη μετεβίλλετο εἰς φλόγας.

Ἐπεμαρτύρει κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὸν ἔρωτα τὸν ὁποῖον ἐνέπνεεν εἰς αὐτὸν ἡ νεάνις, καὶ ἀπέκτησε μὲ αὐτὴν ἕνα υἱὸν τὸν Αἰακόν, ὁ ὁποῖος εἶπε τὰρα εἰς ἀπὸ τοὺς τρεῖς κριτὰς τοῦ Ἄδου. Πρὸ αὐτοῦ, ἡ Αἶγινα ἔκαλετο Οἰνώνη,

ἀλλὰ εἰς ἐποχὴν τὴν ἀπομεμαρυσμένην ὥστε δὲν ἔμπορεῖ κανεὶς νὰ εἴπῃ τίποτε μετὰ πεποιθήσεως. Ἐνθὺς μετὰ τὸν τρωϊκὸν πόλεμον, ὁπότε τὴν κυριαρχίαν τῶν Δωριέων τῆς Ἐπειδοῦρου, ἔπειτα οἱ βασιλεῖς τοῦ Ἄργου τὴν ὑπέταξαν. Ἄλλ' εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 6^{ου} αἰῶνος, ἡ Αἶγινα ἀπετίναξε κἀκεῖ δουλσίαν. Τότε ὑπέταξεν ὀλβία καὶ βιομηχανικωτάτη διεκρίθη εἰς τὴν λεπτὴν κατεργασίαν τῶν μετάλλων, εἰς τὴν ἀγγειοπλαστικὴν καὶ ἐξήγαγεν ἀπὸ τ' ἀνθη τῆς ἀρώματα τὰ ὁποῖα ἐπώλησεν εἰς τοὺς εἰδήμονας ἕως εἰς τὴν Ἀνατολήν. Ἔφερε τοὺς καλλιτέχνους τῆς, τὸν Σμίλιν, τὸν Κάλλονα, τὸν Γλαυκίαν καὶ τὸν Ὀνάτιν. Ἐπλούτησε διὰ τοῦ ἐμπορίου, ἔξεπεμψε πανταχοῦ τὰ πλοῖα τῆς, καὶ τὰ ξένα πλοῖα τὰ ὁποῖα προήρχοντο ἀπὸ τὴν Αἶγιαν, τὴν Ἰταλίαν καὶ ἀπὸ ἄλλου, ἐοικῆμενον εἰς τοὺς λιμένας τῆς.

Οἱ Ἀθηναῖοι τὴν εὔρον ὀχληρὰν καὶ ὁ Περικλῆς τὴν παρωμοῶσε πρὸς λήμην ἢ ὁποῖα ἀπετόφλωνε τὸν Πειραιᾶ.

Ἐδόθη κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὸ σημεῖον τῶν βιαιοπραγιῶν. Ἡ Αἶγινα διὰ τὰ τὴν ἀφίσσιν ἀνεόχλητον, εἶχε στείλῃ πλοῖον καὶ ναύτας εἰς τὴν ναυμαχίαν τῆς Σαλαμῶνος, ὁπλίτας εἰς τὰς Πλαταιάς καὶ εἰς τὴν Μυκάλην.

Ἀλλὰ αἱ Ἀθηναῖοι ὤμοσαν ν' ἀπαλλαγῶν ἀπὸ αὐτῆς. Κατέστρεψαν τὸν αἰγινητικὸν στόλον, ἔπειτα τὴν πόλιν, καὶ διὰ περισσοτέραν ἀσφάλειαν, ἐξεδίωξαν τοὺς κατοίκους. Αὐτοὶ ἐπανήλθον ἔπειτα, ὅταν ὁ Λύσανδρος ἐξεδίωξε τὰ θύματα τῆς ἀθηναϊκῆς ἡγεμονίας. Ἐπανήλθον ἀποδεκατισμένοι, ἀποτεταραχημένοι. Ἦτο τὸ τέλος, διὰ παντός, τῆς πρωτοτυπίας τὴν ὁποία ἡ Αἶγινα εἶχε πραγματώσῃ. Ἀργότερα καὶ πολὺ ἄργότερα, αἱ Ἑνετοί, ὁ Βαρβαρόσας καὶ ὁ

Μορσζίνι, αὐ δὲ ἄλλοι βραβυρότητες καὶ αὐ παντοειδῆς θηριώδεια δὲν εἶχον νὰ ξεγερωθῶσιν ἢ ἐναντίον νήσου νεκρῶς.

Ἡ ἀληθὴς Αἴγινα εἶχε διαρκῆ μόνον ἕνα καὶ ἡμισυ αἰῶνα, ἀλλὰ κατὰ τὴν προνομιώδη ἐποχὴν τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, κατὰ τὴν ὀφθαλμικὴν αὐτοῦ τελείωσιν καὶ ἐξημερίωσιν ὅταν ἤρχισεν ἡ παρακμῆ.

Αἱ πρῶται ἀπαρχαὶ τῶν τεχνῶν καὶ τῆς κλέψους τὴν ὁποίαν αὐταὶ ἐκμαίνοιν εἶναι τραγῆαι καὶ ἐστρατημένα ζωηροῦ ἑνδιαφέροντος καὶ νὰ μὲν ξεγερούσιν τὴν περιέργειαν ἡμῶν, ἀλλ' ἡ ἀδεξιότης των ἀποκλείει τὴν συμπάθειάν μας. Ἐπειτα ἡ δεξιότης προχωρεῖ μέχρι τῶν πλέον προφανῶν ὑπερβολῶν τότε παύομεν νὰ ἐνδιαφερόμεθα διὰ τὰ εἴδη καὶ ἀσήμενα τοιμήματα. Ἀλλὰ μετὰ τὸ ἀγρίου ἀρχαϊσμοῦ ὁ ὁποῖος προσημαίνεται ἐπιμόνως καὶ τοῦ ματαίου θρηάμβου τῆς ἀπλῆς ἐπιδεξιότητος, διάρχει βραχεία περίοδος τὴν ὁποίαν συνήθιζον ἀκόμη ν' ἀποκαλοῦν ἀρχαῖζουσιν καὶ ἡ ὁποία εἶναι ἀκριβῶς ἡ τῆς τελειότητος. Δὲν διαρκεῖ ἐπὶ πολὺ διὰ τὴν Ἑλλάδα, ἐκτείνεται ἀπὸ τὸν ἕκτον αἰῶνα ἕως εἰς τὰ μέσα τοῦ πέμπτου. Καὶ κατὰ παράδοξον καλὴν τύχην, τότε ἤκμασεν ἡ Αἴγινα, νήσος διττῆς, νήσος τὴν ὁποίαν περιβρέχον ἐν τῇ χώρῳ τὰ κύματα τῆς μεσογείου καὶ νήσος ἐπίσης τὴν ὁποίαν περιβάλλει ἐν τῇ χώρῳ τὸ μυστήριον τῶν ἀρχῶν τῆς καὶ τοῦ ἐκφυλισμοῦ τῆς, ἡ Αἴγινα ἢ πολὺτιμος οὕτω μετὰ τὸν ὄλων τῶν νήσων.

... Ἀφοῦ ἀναφορηθῆ κανεὶς μικρὰ μονοπάτια, κατὰ τὴν δι' αἴγας, δλισηρὰ ἀπὸ τὰς βελόνας τῶν πύκων ποῦ τὸ καλύπτουν καὶ τὸσφ ἔρημα ποῦ νομίζει κανεὶς πὼς ἔχει ἀποπλανηθῆ εἰς νησίον ἐγκαταλειμμένον, φθάνει εἰς ὄροπέδιον ὅπου ἀμέσως θάμβωνται. Τὸ φῶς ποῦ ἀνίμεσα ἀπὸ τὰ δένδρα δὲν ἐξηκόντιζεν ἢ ἀραιὰ βέλη, εὐρίσκειται ἐκεῖ ὡς ἐπ' ἀνω εἰς ἐπίσημον ἐξέδρον' ἔχει εὐρυχωρίαν καὶ ὄρχεται.

Ὄρχεται εἰς τὰ προπύλαια τοῦ ναοῦ καὶ τελεῖ λειτουργίαν μεγαλοπρεπῆ, τὴν μόνην τὴν ὁποίαν αὐ καὶς διετήρησεν ἐν τῇ ἀχρηστία του. Ἀναπληρώνει τοὺς ἱερεῖς, τοὺς πιστοὺς, τὰς χορωδίας, τὰς ὄρχηστρίδας καὶ μέχρις αὐτῶν τῶν ἀθλητῶν, τὸσφ πολὺ ἀνάλογον πρὸς μουσικὴν εἶνε αἱ ὀφεία, αἱ διάφοροι λάμψεις του.

Καὶ ὁ ναὸς εἶνε τὸ διάστημα τοῦ βουνοῦ.

ἔχει τοὺς στήλους του ὀρθοίους, συνδεομένους διὰ τῶν ἐπιστηλίων, τοὺς στήλους του τοὺς λεπτοὺς καὶ εὐθύθιμος ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχοντας εἰς τὰ μετὰ αὐτῶν διαιρήματα ὑπάρχει ὁ

ὀρθοίους. Ὅταν εἶχε τὴν στέγην του καὶ τοὺς ἐσωτερικοὺς τοίχους, ἦτο, εἰς τὸ ὄροπέδιον αὐτὸ, αἶσλον τῆς σκαῖς κατέλυν αὐτὴ εἰς τὸν κλειστὸν σιμῶν καὶ τὸ φῶς ποῦ τὴν ἐξεδίωξεν ἀπὸ τὰ περίε, δὲν τὴν κατεδίωκεν ἕως ἐκεῖ. Τώρα, ἀναπεπταμένος εἰς ὕλας τὰς φαντασιοπληξίας τοῦ ἀέρος, ἀφίνει τὸ φῶς νὰ καταλαμβάνῃ τὸν τόπον τὸν ὁποῖον ἐτήρει ἐρημητικῶς κλειστὸν καὶ θὰ ἔλεγε κανεὶς, ὅτι αὐτὸ, φιλοπαίγιμον ὡς ἡ θάλασσα, τὸν ἐπλήξε μὲ τοὺς κλύδονάς του καὶ τὸν κατεκρήνισε διὰ ν' ἀγγ, ἀνάμεσα ἀπὸ τοὺς στήλους, τοὺς ἀπὸ ἀκτίνας ὄρηστικὸς ἐλιγμοὺς.

... Καὶ θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅτι ἡ θάλασσα ἠνθισεν.

Ἐἶνε θαυμαστῶς γαλανή καὶ διευθετεῖ καὶ κανονίζει σύμφωνα μὲ τὴν αἰωνίαν τῆς κίνησιν τὰς πολλαπλὰς ἀποχρώσεις τοῦ γαλανοῦ.

Ἐρεῖς κρῖκοι μᾶς περιβάλλουν' ὁ σμαράγδιδος, ὁ γαλανός, ἔπειτα ὁ χρυσοῦς κρῖκος τῶν ἀκρωτηρίων καὶ ὁ σφραγὶς ἐπιδαμναίνει τὴν λαμπερότητα τοῦ φαινοῦ του κρυστάλλου.

Ποιτῶν κυμάτων ἀνήριθμον γέλασμα, — αἱ τέσσαρες αὐταὶ λέξεις τοῦ Αἰσχύλου, μελωδοῦσιν εἰς τὸ πνεῦμα καὶ εἰς τὰ ὦτα, ὅταν ἀπὸ τοῦ αἰγυνητικοῦ ναοῦ, παρατηρεῖ κανεὶς τὴν λαμπερὰν ἔκτασιν ποῦ παρεσιενάσθη διὰ θείας ἐλευσεως. Καὶ τοιαύτη εἶνε ἡ λατρευτὴ φαιδρότης τοῦ τοπίου.

Ὀλίγη αὐρα ἐπιφάνει τὴν λείαν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Διαγράφει ἐπάνω εἰς αὐτὴν πτυχὰς λεπτὰς καὶ ἀναλόγους πρὸς τὰς μικρὰς ἀνεστραμμένας γωνίας μὲ τὰς ὁποίας οἱ παλαιοὶ ζωγράφοι ἐσήμαινον τὸσφ ὀρθῶς τὸν σάλον τῶν κυμάτων. Ἐἶνε αὐταὶ ἀνὰ τὴν θάλασσαν, ἀλλὰ τὸσφ μειδιῶντα γέλη. Κινουῦνται καὶ τὸ ἀναρτήσιμον μειδίημα διατρέχει τὰ πόντια ὕδατα. Ἐξεγέρει εἰς αὐτὰ ἀγαλλίασιν θαυμαστήν. Φθάνει ἕως εἰς τοὺς ὀρίζοντας καὶ πληροὶ μὲ τὸ μακάριον σύμβολόν του τὸ τοπίον. Ὀλόκληρον τὸ τοπίον δὲν εἶνε ἡ μειδίημα ἄπειρον καὶ λαμπερόν.

Ὡ Αἴγινα, ἔλαβες ἀπὸ τὴν περίε θάλασσαν καὶ ἀπὸ τὸν σφρανὸν καὶ ἀπὸ τὰς μακρινὰς ἀκτῖς τὸ μειδίημα τὸ ὁποῖον ἐνόμιζες ὅτι ἐπενόησες.

Ὁ ναὸς τῆς Ἀφαιίας, τοῦ ὁποῖου ἀΐζονται μόνον οἱ στήλοι καὶ τὰ ἐπίστυλα, ἀνείχεν ἀετῶματα λατρευτά. Ἐν εἶδα, εἰς τὴν βαυαρικὴν των ἔξορίαν, εἰς τὴν γλυπτοθήκην τοῦ Μονάχου ὅπου τὰ ἐποθετήσαν ὅταν τὰ ἠγόρασαν ὁ Πρίγκιψ Λουδοβίκος. Οἱ λίθοι ἔχουν τὸ πεπρωμένον των πολλακίς ἀλλόκοτον καὶ τὰ συντρίμματα τῆς

Ἑλληνικῆς τέχνης, σκορπισμένα εἰς τὸν κόσμον, θέλουν εἶδῃ ἐκεῖ τοὺς βραβυροὺς οἱ ὁποῖοι τὰ ἤρασαν οὕτω καὶ αἱ ἀρπαγῆσαι μικραὶ δοῦλαι ἀπὸ τὰς ἀκτῖς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἢ τῆς Ἑλλάδος ἔτερον μὲ τὸν χορὸν των ἢ μὲ τὸ ἄσμη των τοὺς πειρατὰς τῶν κακῶν τόπων καὶ ἐδίδασκον εἰς αὐτοὺς χάριν ἀπροσδόκητον.

Τ' ἀετῶματα τῆς Αἴγινης χρονολογοῦνται ἀκριβῶς ἀπὸ τὴν ἐποχὴν ἢ ὅποια ἐνηκολούθησε τοὺς μηδικὸς πολέμους. Ὁ γλύπτης ἀναπαρέστησεν εἰς αὐτὰ ἀξιωματικῶς ἐπεισόδια: τὸν Ἡρακλέα καὶ τὸν Τελαμῶνα, υἱὸν τοῦ Αἰακοῦ, παλαίοντας κατὰ τοῦ ἀπίστου Λαομέδοντος καὶ τὸν Αἴαντα καὶ τὸν Τεῦκρον ὑπεραμυνομένους τοῦ νεκροῦ τοῦ Πατρόκλου ἐναντίον στήφους Τρώων.

Ὀπλισμένη πολεμικῶς καὶ φέρουσα τὸν μακρὸν ποδῆρη χιτῶνα ἡ Ἀθηνᾶ προέσταντο τῶν ἀγῶνων τούτων κατὰ τοὺς ὁποίους ὑπερέχον οἱ ἀπόγονοι τοῦ παλαιοῦ Αἰακοῦ, τὸ καύχημα τῶν Αἰγυνητῶν. Οἱ πολεμιστὰι, φέροντες δόρατα, περικεφαλαίας καὶ ἀσπίδας εἶνε γυμνοί. Ἐδύστερον, λεπτοὶ εἰς τὴν σφάνν, σιβαροὶ, μωδαίς, ἔχουσι κινήσεις χαριέσσας. Δὲν φαίνονται νὰ εἶνε εἰς τὸν πόλεμον, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς ἀγώνισμα κατὰ τὸ ὁποῖον βραβεύεται ὁ ὀρθότερος. Ὁ ὀρθότερος καὶ ὁ κομψότερος μάλιστα. Ἄλλως τε δὲν ὑπάρχει καμία ἀταξία συμπλοκῆς καμία μανία, εἰς τὰς συναντήσεις αὐτὰς ἠρώων τελείων δὲν παρατηρεῖ κανεὶς τὴν τραχίαν σύγχισιν ἢ ὅποια ἐπάνω εἰς ἕν ἀπὸ τ' ἀετῶματα τῆς Ὀλυμπίας, παριστᾷ τὴν κριδα τῶν Λακωνίων καὶ τῶν Κενταύρων. Ὁ καθεὶς ἀπὸ τοὺς πολεμιστὰς εἶνε σχεδὸν μόνος, μὲ τὴν στάσιν του, ἀγωνίζεται διὰ τὸν ἑαυτὸν του ἀγωνίζεται εἰς τὸ νὰ εἶνε βελτικὸς καὶ εἶτε ἐξακοντίζει τὸ δόρυ, εἶτε τοξεύει, ἢ ἀποθνήσκει, ἐπαγρυπτεῖ ὥστε νὰ εἶνε εὐπαρουσίαστος. Ἡ ἀνατομία εἶνε σοφῆ, λεπτῆ, ἀρτία. Ἡ κίνησις ἐπίσης εἶνε φυσικῆ.

Διότι δὲν πρέπει ν' ἀπατηθῆ κανεὶς ὡς πρὸς τὸν χαρακτήρα τῆς χαριέσεως κομψότητος τὴν ὁποίαν ὑπέδειξα. Δὲν εἶνε ἐκείνη τὴν ὁποίαν ἐπέζητησαν καὶ τὴν ὁποίαν ἀγαπῶσιν ἀκόμη οἱ ζωγράφοι καὶ οἱ γλύπται τῆς παρακμῆς, ἢ τὸσφ ἐμφαντικῆ καὶ μωρῶς ὑποτεταγμένη εἰς τοὺς κανόνας μανιώδους ἠγορηκῆς. Οἱ γλύπται τῆς Αἴγινης ἔχουν ἀλλήν προσποίησιν τὴν ἄκραν λιτότητα, διακρίνονται ἀπὸ τοὺς πληθωρικοὺς καλλιτέχνους μας, περὶπου καθὼς ἡ ἄττικὴ εὐγλωττία, ἢ νευρώδης καὶ ξηρὰ, ἀπὸ τὴν λιπαρὰν ἀσιατικὴν εὐγλωττίαν.

Ἰδοὺ τὸ ἀποτέλεσμα, ὡς πρὸς τ' ἀετῶματα τῆς Αἴγινης. Αἱ μάχαι αὐταὶ τὰς ὁποίας ἡ πα-

ροναία τῆς Ἀθηνᾶς, τοῦ Ἡρακλέους καὶ ὁ νεκρὸς τοῦ Πατρόκλου καθίσταν σפיτάς, φαίνονται ὡς ἀγώνισμα θαυμαστῶς ἠνθισμένον εἰς τὸ ὁποῖον οἱ φίλαθλοι εὐφραίνονται μετὰ χάριτος.

ἔχει κανεὶς πολὺ περισσότερον αὐτὴν τὴν αἰσθησιν ἀν παρατηρῆ τὰ πρόσωπα. Ὅλα, καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ πρόσωπα τῶν τραυματιῶν, μειδίου. Ὅχι μόνον τὰ χεῖλη των, τῶν ὁποῖων τ' ἄκρα ἀνασηκῶνται: ἀλλὰ καὶ οἱ ὀφθαλμοί, κίππος συννεσιμένην ἑκάμεινοι πρὸς τοὺς κροτάφους, ἐκδηλώνουν παρῆδοξον εὐθυμίαν, φιλοσκόπιμον, εὐφραίνετον.

Τὸ μειδίημα αὐτὸ εἶνε πρὸς τὴν ἰστορίαν τῆς Τέχνης. Τὸ ἀπεκάλουν ἄλλοτε, ὕλως τυχῶς, αἰγυνητικόν. Τὸ ἀποκαλοῦν ἀρχαῖκόν τόρα, καὶ τὸ θεωροῦν ὡς ἕν ἀπὸ τὰ πλέον προφανῆ σημεῖα ἀρελοῦς ἀδεξιότητος, τὴν ὁποίαν ἄλλως τε δικαιολογεῖ ἀρκετὰ ἢ τὸσφ νεύσασα καὶ τὸσφ ἀρχέγονος ἐποχῆ. Αὐτοὶ οἱ αἰσθητικοὶ μας, ἐπίστευσαν ὀρθοτικῶς εἰς τὴν ἰδέαν τῆς προόδου.

Ἡ ἀδεξιότης τῶν γλυπτῶν τῆς Αἴγινης; ... Ἄλλ' ἀληθῶς, ὅταν ἡ δεξιότης προοδεύσῃ ὀλίγον ἀκόμη, ἢ παρακμῆ θὰ ἔχη ἀρχίσῃ. Τὴν δεξιότητα τῶν γλυπτῶν τῆς Αἴγινης, τὸ πᾶν τὴν ἀποκαλύπτει τὸ σύνολον καὶ ἡ λεπτομέρεια. Ἐμελέτησαν μετὰ λεπτότητος τὴν κατασκευὴν τῶν σωματίων, τὴν ἰσορροπίαν των, τὴν ἐνεργητικότητα τῶν μῶν καὶ τὰς ἀμοιβαίας των ἐπιδράσεις. Ἡ ποιικιλία τῶν στάσεων μαρτυρεῖ ἐπινοητικότητα ἀγγίουν καὶ εὐφυῆ. Κατεργάζονται ἀριστὰ τὸν λίθον προσδίδον εἰς αὐτὸν εὐκαμψίαν καὶ δύναμιν εἶνε κύριοι τῆς ἴλης των καὶ τῆς σφίλης των. Καὶ ἐπιμένουν νὰ λέγουν ὅτι τὸ μειδίημα τῶν προσώπων μαρτυρεῖ ἀπλούστατα τὴν ἀδεξιότητα τοῦ καλλιτέχνου; Τέλος, ὁ καλλιτέχνης δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ κατασκευάσῃ εἰμὴ πρόσωπον ποῦ μειδίᾳ; ... Τί ἀστεία ἰδέα, καὶ τὴν ὁποίαν δὲν αἰσθάνεται κανεὶς καμίας ἐπιθυμίαν νὰ καταπολεμήσῃ διὰ τῆς εἰς ἄτοπον ἀπαγωγῆς εὐρίσκειται ἤδη αὐτὴ ἐν τῷ ἀτόμῳ! ...

Ἡ ἄλλως, διὰ ν' ἀπαλλαγῶν ἀπὸ τὸ αἰγυνητικὸν ὁποῖον προσβάλλει τὸ τοιοῦτον μειδίημα, λέγουν — Τί βίλετε; ἦτο ὁ συρμὸς τῆς ἐποχῆς. ἔπρεπε νὰ μειδίᾳ τὸ πρόσωπον τῶν ἀγαλμάτων.

Ἄλλ' ὅμως πρέπει νὰ μᾶς ἐξηγῶν τοὺς τοιοῦτους συρμούς; δὲν ἀρκεῖ νὰ τοὺς παρουσιάζουν ὡς φαντασιοπληξίαν. ...

Τὸ αἰγυνητικὸν μειδίημα ἔχει ἀναμφιβόλως τὴν σημασίαν του καὶ δὲν λέγουν τίποτε, οἱ παρατηροῦντες ὅτι ἦτο τοῦ συρμοῦ κατὰ τὸν

έκτον αιώνα της Ελλάδος και κατά τας αρχάς του πέμπτου, αν δεν έχουν κανένα λόγον να θεωρούν ως φαντασιασθήκτους και ως άφρονες τους καλλιτέχνας οι οποίοι εις τὸ ἀέτωμα τοῦ ναοῦ προσέδιδον μειδίαμα εἰς τοὺς τραυματίας καὶ εἰς τοὺς θνήσκοντας.

Ὁ ζωοποιὸς αὐτὸς ἐντελῶς διαφόρου φύσεως ἀπὸ τὴν διαστρωφὴν τοῦ σώματος τῶν Παναγιῶν τοῦ δεκάτου τεταίριου αἰῶνος, δὲν μεταβίβλει τὴν στάσιν τῶν προσώπων, ἀλλὰ τὴν φουσιολογίαν τῶν ἢ ὅποια εἶναι τὸ κίοντρον τῆς ψυχῆς τῶν. Καὶ ἐκεῖνος ὁ ὅποιος λογιζέται ὅτι οὐ γλύπτει τῆς Αἰγίνης δὲν ἐνεβίβηνον τῶσαν πολὺ, ὅτι ἐφρόντιζον διὰ τὴν διακοσμητικὴν χάριν τῶν ἀετωμάτων τῶν καὶ δὲν ἐπεθύουν ν' ἀπιδίδουν ἀκόμη καὶ ἀπαρχώσεις ἀσθηματίας, ὑπεκρέυγει προπετῶς τὴν δυσχέρειαν βεβαίονει μὲ παραπολὺ μεγάλην ἐλευθερίαν τὸ ἀντίθετον τῆς ἀληθείας.

Παρατηροῦσατε ὀλίγων τὸν θαυμαστὸν καὶ θελατικὸν Ἰσραὴλ, ποὺ φέρει τόσῳ ἐπιτυχῶς ὡς κρινὸς κεραλὴν λέοντος καὶ ποὺ γονατισμένος, ἔχει ὄψη βέλους διὰ τοῦ τόξου του. Ναὶ τὸ βέλος μόλις ἐξορίσθῃ, καὶ ὁ τοξότης διατηρεῖ ἀκόμη τὴν στάσιν τὴν ὅποιαν ἔλαβε διὰ τὴν ἀκασιεύσῃ, ἀλλὰ μέλλει νὰ ὀρθωθῇ. Τὸ σῶμα ἀνατείνεται πρὸς τὰ ὀπίσω τὸ δεξιὸν γόνυ ἀνασιμώνεται ἀπὸ τὸ ἔδαφος τὸ ἀριστερὸν σκέλος δὲν στήριζεται ἤδη ἢ διὰ τοῦ πέλματος ἢ κινήσεως τοῦ σώματος συνεχίζει τὴν προσηκείαν ἢ ὅποια ἐχρησίμευσε διὰ τὴν ταυνοθῆ τὸ τόξον καὶ ἢ ὅποια θὰ φέρῃ ὄρθιον τὸν τοξότην. Ἄλλ' ὅμως ἢ ὅλη ἐκφρασις δὲν εἶναι μόνον ἐκφρασις εὐστόχου τοξότου ἀλλ' ἐνδεικνύει τὴν χαρὴν, τὴν πρόκλησιν, τὴν ὑπερηφάνειαν, τὴν περιέργειαν τοῦ ὅτι βλέπει, πέραν ἐκεῖ, νὰ πίπτῃ ὁ ἐχθρὸς τὸν ὅποιον τὸ βέλος δὲν ἠσπότησε. Τὸ πρόσωπόν του τέρεται, καὶ ὄλον του τὸ σῶμα.

Τὸ μειδίωμα αὐτὸ τὸ ὅποιον μᾶς ἐκπλήττει καὶ τοῦ ὁποῖου ἢ πνευματικῆς ἀκτινοβολεῖ εἰς ὅλην τὴν οὐρανίαν τῶν αἰγιντικῶν ἀετωμάτων, μᾶς μαγεύει. Καί, ἂν ἀκόμη εὐθὺς ἀμέσως δὲν μᾶς ἀποκαλύπτῃ τὸ ἀπόρητόν του, μᾶς δελιάζει, ἴσως ὡς ἐκ τοῦ μυστηρίου του, ἀλλ' ἐπίσης καὶ ὡς ἐκ τῆς ἀγαστῆς ὀραότητός του, μᾶς κἀίνει νὰ ἐνθυμώμεθα ἐν ἀπὸ τὰ πλέον παλαιὰ μειδίαμα τῆς γῆς, τὸ ἀνάμικτον θαυρῶν μειδίωμα τὸ ὅποιον ὁ πικρόσμιμος ἐφευρέτης, ὁ Ὀμηρος, ἀποδίδει εἰς τὴν καθηκτικότητὴν Ἀνδρομάχην, εἰς τὴν ἔκτην ραφιδίαν τῆς Ἰλιάδος, ὅταν ὁ μικρὸς Ἀστυάναξ φροβεῖται τὴν ἔσπρη τῆς περικεφαλαίας τοῦ Ἰεταρος. Ἡ λευκόλενος Ἀνδρομάχη μειδιᾶ καὶ ὁ Ἰεταρ

μέλλει νὰ πολεμήσῃ, μέλλει ν' ἀποθάνῃ. Οὕτω μειδιοῦν οἱ πολεμισταὶ τῆς Αἰγίνης, οἱ μὲν ἐν τῇ ἀγαλλίασει τῆς νίκης τῶν, καὶ οἱ λοιποὶ ἐν τῇ ὀδύῃ τοῦ τραύματος ἢ τῆς ἐπιθυματίας ἀγωνίας, ὁ καθεὶς τῶν κατ' ἴδιον τρόπον. Ὅλα τὰ εἶδη τῶν μειδιαμάτων ἠνθισαν ἐπάνω εἰς ὅλα αὐτὰ τὰ πρόσωπα.

Ὅσο περισσότερο τὰ παρατηρεῖ κανεὶς, τόσο περισσότερο ὑψίσταται τὴν θαυμαστὴν τῶν γοητείαν. Τὰ παραιομενεῖ, τὰ ἐξετάζει.

Ἄλλ' ὁ ναὸς τῆς Αἰγίνης ἦτο κατ' ἀρχὰς ἀφιερωμένος εἰς κάποιαν θεᾶν Ἀφραίαν, ἢ ὅποια παραμένει ἀρκούντως μυστηριώδης καὶ αὐτῇ. . .

Χρονολογούμενος ἀπὸ τοῦ ἔκτου αἰῶνος, κατεστράφη. Μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, ὅπου οἱ Αἰγινῆται ἔδρασαν καὶ ἔδρασαν ἐνδόξως, ἐπανετίσθη ὁ ναὸς, ἐκεῖνος τοῦ ὁποῖου σώζονται οἱ στύλοι, τὰ ἐπίστυλα καὶ, εἰς τὸ Μόναχον, τ' ἀετώματα. Ἀφιερῶθη, καθὼς ὁ ἄλλος, εἰς τὴν θεᾶν Ἀφραίαν. Ἄλλ' ὅμως ἀπὸ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν καὶ παρὰ τὴν βραχεῖαν ὁμόνοιαν τὴν ὅποιαν διηκόλυνεν ἢ ἀπειλὴ τῶν βαρβάρων, οἱ Ἀθηναῖοι ἐφθόνουν τοὺς Αἰγινῆτας, ἀνησυχῶν διὰ τὴν ναυτικὴν τῶν δυνάμιν καὶ τὴν ἐμπειρίαν τῶν τοῦ κόσμου. Οἱ Αἰγινῆται ὑπομιάσθησαν.

Τέλος ἢ ἰθαγενῆς θεότης, ἢ θεὰ τῶν τοιμηρῶν ναυτίλων, ἢ Ἀφραία τῶν θαλασσιῶν ἀφρητιῶν, ἀντικατεστάθη αἰωνιδίως, εἰς τὸν ναὸν τῆς Αἰγίνης, ἀπὸ ἄλλην θεότητα ἢ ὅποια δὲν θὰ ἦτο καθόλου ὑποπτος εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ἀπὸ τὴν Ἀθηναῖν. Καὶ δὲν ἤξεύρω πῶς θὰ ἐκράνη αὐτὸ εἰς τὴν Ἀφραίαν. Οὕτε καὶ οἱ Αἰγινῆται τὸ ἔμαδον ποτέ. Ὅπως ὀπίσσω, ἐχάρησαν διότι ἐνήργησαν μετὰ συνέσεως, μάλιστα μετὰ πινουργίας.

Πιθανὸν ν' ἀπατώμαι, — καί, ἐπὶ τέλους, πλείστοι βσαι πλάναι εἶνε οἱ ἔλιγμοι οἱ ὅποιοι ἐν τοῦτοις ὀδηγοῦν εἰς τὴν ἀλήθειαν — ἀλλ' ὅμως μοῦ φαίνεται ὅτι, εἰς τ' ἀετώματα τὰ ὅποια ἐκόσμων τὸν ναὸν τῆς Αἰγίνης, διακρίνω κάτι π ἀπὸ ὅλα αὐτὰ καί, ἂν μοῦ ἐπιτρέπεται νὰ εἰπῶ, τὴν ἰλαρότητα τῶν Αἰγινητῶν διότι ὑπῆρξαν περισκεμμένοι, ὀλίγην σκεπτικότητα ἢ ἂν ἢ λέξις φαίνεται ὑπερβολικὴ, κάτι τὸ φιλοπαίγμων περὶ τὴν ἀθηναϊκὴν εὐπιστίαν, περὶ τὸ ἐπιτυχὸν στρατήγημα, περὶ τὴν εὐκαλίαν τῶν θεῶν, περὶ τὴν μακροθυμίαν τῶν ποῦ στέργει τὰς περιπετείας, τὰς ὑποκρισίας καὶ τ' ἀπαραίτητα τεχνάσματα.

Ἄνθρωποι τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς περιπετειώδους ζωῆς, πολυμήχανοι κάτοικοι τῆς Μεσογείου, δὲν ἦσαν οἱ Αἰγινῆται αὐτοὶ μυστικοπαθεῖς. Ἄλλ' οὐχ ἦσαν, δὲν ἐφθίοναν καὶ μέχρι ἀσβεσίας ἠγάπων παραπολὺ τοὺς θρούλους καὶ

ταὺς μύθους οἱ ὅποιοι εἰς τοὺς λιμένας ἔρχονται πανταχόθεν μετὰ μὲ τὰ φορεῖα, διὰ τὴν περιφρονῶν τ' ἀνέκδοτα τ' ἀποτελοῦντα τὴν ἀτομικότητα τῶν θεῶν. Ἄλλ' εἶχον ἐπίσης τὴν ζωίεσσαν ἐκείνην ἰκανότητα, τὴν ἐργασίαν ἐκείνην ἀπλότητα, δυνάμει τῆς ὁποίας, ἀνευ δυσχερέτων μικρολογιῶν τῆς συνειδήσεως, ἀπορρίπτει κανεὶς μίαν ἀρχαίαν Ἀφραίαν, ἂν αἱ περιστάσεις τὸ ἀπατοῦν, καὶ προσδέχεται μίαν νέαν Ἀθηναῖαν καί, ἐπὶ τέλους, μειδιᾶ. Οἱ Αἰγινῆται καλλιτέχναι, κύριοι τῶν κομῶν κινήσεων, ἠγεμόνες τοῦ λαοτοῦ τῶν μειδιαμάτων, συνεμερζοντο τὸ αἶσθημα τοῦ λαοῦ καὶ αὐτὸ ἐξέδρασαν ὑπὸ τὰς μορφὰς τοῦ λίθου καὶ τῆς ἐρηνείας.

Μόλις τοιμᾶ κανεὶς διὰ τὴν ἀετιώσῃ τὴν τοιαύτην εἰκασίαν καὶ ὅλα αἱ ἐφεκτικότερες τῆς γλώσσης δὲν ἐμποδίζον τὰς λέξεις ἀπὸ τοῦ νὰ

προσδίδουν εἰς αὐτὴν ὑπερβολικὴν ἀκρίβειαν. Ἄλλὰ ἐνῶ ἐκείνο ἀπὸ τὸ ὀραπέδιον τοῦ ναοῦ εἰς τὴν Αἰγίαν, παρετήριον γόφῳ μου τὴν ἐξαισίαν τοποθεσίαν, τὴν ἀνθηρὰν θάλασσαν, τὰς θαλάσσιους νήσους καὶ τέλος τὸ ἀναρτήρητον μειδίωμα τῶν ὀδάτων, τῶν ἀκροτηρίων καὶ τοῦ ἀφρανοῦ, ἐπανεῖδον ὡς νὰ τὰ εἶχα πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου τὰ δύο ἀετώματα τὰ ὅποια οἱ Παναροὶ κατέσχον, καὶ τὰ ὅποια κέραν ἐκεῖ, εἰς τὴν χάριν τῶν βαρβάρων, ἐξωκολλοῦσθαι νὰ μειδιοῦν καὶ τὰ ὅποια, εἰς τὸν προνομιστὴν αὐτῶν τόπον τῆς γεννήσεώς των ἐμειδίων καλύπτει, ἐμειδίων ἐναρμονίως, καὶ τρόπον τινά, ἐν ζωίεσση συνευζῆ μετὰ τῆς τοποθεσίας, μετὰ τοῦ διακόσμου, μετὰ τοῦ φωτός, μετ' ὅλης αὐτῆς τῆς μεσογείου ἰλαρότητος τὴν ὅποιαν οἱ Ἰεταρὸς κατέστησαν ἰσοφύειαν των.

[Ἀκολουθεῖ τὸ τέλος.]

[Μεταφρ. X. Θ. Α.]

ANDRÉ BEAUNIER

Η ΚΕΡΕΝΙΑ ΚΟΥΚΛΑ*

Περπατοῦσαν, ὁ ἕνας μακριὰ ἀπὸ τὸν ἄλλον. Ἡ Λιόλια κύτταξε τὰ χαλικάκια ποῦ ξεκολλοῦσαν μπροστά της. . . Πήρανε πρῶτα τὸ δρόμο κατὰ πλάτος τοῦ βουνοῦ ἴσαμε τὰφήμενα καμίνια. . . Ἐπειτα κατρακύλησαν τὸν πέτρινο κατήφαρο, σὺν τὰ κατσίκια ποῦ ὀρολοῦν κάτω τις πλαγιὲς σκιαγμένα ἀπ' τὸ μεσημεριᾶτικον τρόμο τοῦ βουνοῦ. . . διάβηκαν τὸ ξερὸ ῥέμα τοῦ Ἰλισσοῦ, γεμάτο μικρολίθαρα ποῦ γυλοκοποῦσαν καὶ ἀσπρα χοντρά κοτρώνια ποῦ λιᾶζονταν, καθιστὰ ὀλόγυρα σὰ ζῶα, κ' ἐβγαῖαν ἕναν ἀχνὸ φλομωμένο ποῦ τρεμισάλενε. . . Προσπεράσανε μερικὰ μαντρωμένα χαμόσπιτα καὶ τὰ Σφραγεῖα. . . Ὅσο προχωροῦσαν, τόσο τὸ βῆμα τους ἀνοίγε, γινόταν πῶ ἐλαστικὸ — λὲς κ' ἐπερτε ἕνα βίρος κομμάτια-κομμάτια ἀπὸ πάνω τους. Καὶ σάμπως νὰ χαλάρωνε ὀλοένα κάποιο δέσιμο ποῦχε σφιχτοζῶσει τὴν ψυχὴ τους, μὰ γαλήνη ξυστέρωνε τὰ πρόσωπά τους, τὰ μάτια τους ἀνοίγανε διάπλατα καὶ λαμπερὰ καὶ πηγαίνανε νάκουμπήσουν τὸ φῶς τους, γλυκασμένο, ὀλόγυρα: στοὺς κοκκινοφλέβηδες βράχους τῶν λατομείων ποῦ στέκονταν ἐκεῖ μετὰ τὴν γνώριμὴς τους φουσιωνωμίας, σὰ φίλοι ποῦ περιμένον, καὶ τοὺς βλέπανε νάρχονται ἀπὸ μακριὰ. . . σὶς ἀσβεστομένες μάντρες μετὰ τὴς ρεκλάμες γιὰ γάντια

καὶ καπέλλα καὶ κάλτσες πλεχτές ποῦ ξεφρονίζανε βουβὰ μετὰ θεόρατα γράμματα μετὰ τὴν οἰγαλίαν τοῦ βουνοῦ καὶ τῆς κάψης. . . σὰ χορταράκια τοῦ δρόμου ποῦ γλυκοζῶσαν κρημμένα μετὰ τις πέτρες. . . σὰ μαυρισμένα τὰ καμίνια. . . Ὅπως τὰ καμίνια ποῦ τὰφήναν πίσω τους, ἔτσι καὶ μαῦρο μέσα τους ξεμάρανε, ἀκόμειε πίσω, σὰ νὰ μὴν εἶχε δύναμη νὰ τοὺς ἀκολουθήσῃ παραπέρα πρὸς τὸ φῶς τὸ ἔχοντο καὶ τὰ λουλούδια. . .

. . . Κ' ἔφαρνα μπροστά τους ἀπλωσαν οἱ καταπράσινοι κάμποι τῆς Καλλιθέας μετὰ τὰ μυριόχρωμα λουλούδια! Ἄ! τότε λύθηκε πὰ ὀλότελα ἢ βασκανιὰ κ' οἱ φυχῆς τους ἀναγιάλασαν. . . Ἡ Λιόλια ἔγινε ἀγνώριστη. Ἄρχισε νὰ τρέξῃ ἔφαρνα ἀκράτητη, σὰ νάχε κίρη φτερά, μέσα σὰ γρασίδα. . . Ἐσκίψε κ' ἔκοψε ἕνα λουλούδι καὶ πάλι σηκωνάτανε γλιγορα κ' ἔτρεχε καὶ ξανάσκυβε παρακάτω, σὰ νὰ τὴν ἔσειλενε τὸνα λουλούδι σὰ ἄλλο μετὰ μαντῆτα, ἢ λὲς καὶ φοβότανε μήπως φύγουν ἀπὸ 'κεῖ ποῦ στέκονταν ἢ μαρδοῦν — καὶ δὲν τὰ προφθίαση. . . Ὁ Νίκος ἐρχόταν ἀποπίσω μετὰ τὸ βῆμα ἀνοικτὸ, κρηφοπηδοῦμένο, μετὰ τὸ πρόσωπο σὺν ἀνθισμένο ἀπὸ μίαν εὐτυχία ποῦχε ξεσκίσει μονομιᾶς ἀπ' ὅλα τὰ μπουμπουκιά: κάθε τόσο, ἄθελα τὸ κορμί του ἔκανε μπροστά νὰ τρέξῃ μετὰ τὴ Λιόλια, νὰ πᾶν κοντὰ της — μὰ πάλι σιγάλενε τὰ βήματα του λὲς καὶ τὰ βάραινε ἢ πολλὰ χαρὰ —

* Ἀπόσπασμα: Λογοτεχνικὴ Βιβλιοθήκη Φέξη.

Τρέξε, κοριτσάκι! τρέξε! και παύσε βαθιά στο χόμα και μάζεψε τα λουλούδια της χαράς σου, μήπως και σου μωραθούν και δεν τα πρωφθάσσης!... Και πάλι τρέξε! Σ' έρωνησ' ή μοίρα σου κ' εκεί που π'ες τρέχοντας, πάλι θά την έβρης να σε περιμένη...

Αχ, ή μοίρα των κοριτσιών! αλλήλητη είνω-ζία είναι ή χαλασμός:— ή και τα δυό μαζί!...

Κόψε λουλούδια, κοριτσάκι, κόκκινα λουλούδια σαν τ'ό άνθη των καρθένων και σά χέλια που τ'ά ματιώνουν τ'ά φιλιά! Μάζεψε κίτρινα άνθη σαν τούφρανο, γιατί σέ λίγο ή ψυχή σου θά γίνη ούρανός κι ατ'ά θά τή φωτίσουνε! Έμειξε την ποδιά σου άσπρους άνθους για στεφάνι στ' άθωο μέτωπό σου, μα ξεφύλλισέ τους πάλι, γιατί δέ θά προκάμης να τ'ά φορέσης... και τάνθινα γαλιανά ματιάκια, παύσε και πείρνε τα στην άγκυλιά σου προτού σέ ίδουν και κλάψουν... Μα σαν άγναντέμης από μακριά άνθισμένες μυγδαλιές, στίσσει και κρύψε τ'ό πρόσωπό σου μες τ'ά χέρια σου, γιατί δεν πρέπει να τις ίδουν τ'ά μάτια σου...

Και αν ποήγεις τ'ό κατόπι άγόρι ολόλαμπο από νύκτα και λαχτάρα, δεν ξέρεις π'ώς είσαι ή ήλιος που τρέχει να πιάση τ'ό σάννερο τ'άκαλό και που σαν τ'ό φθιάη πέρα στις βουνοκορφές και τ'άγκυλιάση, φλογοκαίγεται' όλος ό ζαυειρθένης κήματος κι ό ήλιος γίνεται' ό Βασιλιάς τούφρανο και πέφτει και πνίγεται στη μεγάλη θάλασσα τού πόθου του;

Χαμήλιονε τώρα ό ήλιος. Ό κόπος της Καστέλλας άκόμα φρεγοβολούσε κατωκίτρινος σά θεάκι. Μα τ'ά στίτια της Καλλιθέας κι ό έλαιώνας, π'ό πίσω, και σ'ό β'άθος πέρα τ'ό κόκκινο βουνό τού Δαφνο, τ'ό θαινωμένο σαν από δασειά όρη ή έρηβική, παύσανε τώρα μι'ά γλ'ακα τριανταφυλλένια. Η θάλασσα τού Φαλήρου και της Αίγινας ήτανε βαθειά μαβιά, σ'ά ν'άξε μεστώσει ό πόθος της. Ό άέρας ήτανε μαλακός, γεμάτος ρειστό χυσιάρι σαν κρασι γλυκό της Κύπρου...

Όταν, έτσι τρέχοντας, πέσανε μέσα σέ κάτι λίμνες από άνεμώνες κόκκινες σαν αίμα — γιατί ελγανε γεννηθή απ' τού Άδωνη τ'ό αίμα — ή Λιόλια ξεφώνισε απ' την αναγ'άλλιασή της (που από κείνην τή βραδιά τού χορού σχεδόν ή φωνή της δεν είχε άκουσ'ή):

— Κύριε Νίκο! Κύριε Νίκο, έλάτε! Έδώ έλάτε να δ'ήτε π'όσες έχει. Φέρετε τ'ό σουγιά σας να τις βγάλουμε με τ'ό χόμα! Για κ'ατ'άξτε καλέ, είναι μι'ά θάλασσα κόκκινη! — κι όλα τ'ά κεφαλάκια τους μαζί!...

Κι ό Νίκος έτρεξε, και σκυμμένοι σ'ί δυό τους, με τ'ά κεφάλια τους μαζί σαν τις άνεμώνες, ξε-

ρίζωναν τ'ά λουλούδια σαν αίμα και σαν χέλια αίματομένο απ' τ'ά φιλιά. Τ'ά κόκκινα που ήταν και τ'ά δικιά τους τ'ά χέλια — και πριν άκόμα αίματομένο απ' τ'ά φιλιά! Και παρακίτω ήσαν άλλα πάλι κίτρινολούδρια που φέγγανε σαν άστρα μες τ'ά χόμα... κι απ' ατ'ά έσθιαν, έκοβιαν και γέμιζαν τις άγκυλιές τους και τ'άστρα έφταναν απάνω σ'ά στήλη τους για να τ'ά φωτίσουν. Και πάλι πετούσε ή Λιόλια π'ό πέρι και μάζεψε γαλιανά ματιάκια άνθινα, που την κ'ατ'άξανε λυπητερά και σ'ά διακρισμένα, και γέμιζε την ποδιά της όλο μαργαρίτες, χωρίς ν'άχη καιρό να τις ξεφυλλίσση, κ' έτρεχε κ' έκοβε και άσπρουλούδρια σ' άρηλά κλάνια που άνθίζανε δέσιμες-δέσιμες κ' ήτανε γεμάτα μέλισσες... Δεν τ'ά χοιρούσε π'ά ή άγκυλιά της κ' ή ποδιά της τ'ά λουλούδια κι άνασάρκανε και τή φουστίτσα της και φάνηκε τ'ό μισοφρόνι μ'άσπρο χιόνι κ' ή παχουλή γαμπίτσα της. Μι'ά μέλισσα την είδε έτσι και π'άταξε με βήμβο χαρούμενα τραγουδιστό να την ταιπήση ή Λιόλια απ' τ'ό φόβο της έβγαλε τις φωνές κι άντ'ίς να τρέξη να φύγη, γύρισε πίσω σ'ό Νίκο να τή σώση. (Μέλισσα! μικρ'έ θεέ, χωρίς να κεντρίσης, ρίχνεις τή σαίτα σου!) Ό Νίκος άνοιξε τ'ά χέρια του να τσαικώση τή μέλισσα... Μα τού ξεφυγε... και πάλι έπιασ' ή Λιόλια τ'ό τρεχό μέσα σ'ά λουλούδια... και κάθε λίγο τού φ'άναζε τού Νίκου από μακριά ν'άρηθ'η να βγάλ'η ένα δημοφο άνθος με τή ρίζα... Οι πεταλούδες, πουζανε γεννηθή εκείνες τις ήμέρες, ζήλεσαν τ'ά λουλούδια της ή την πήσανε γι' άδελφή τους, έτσι που πετούσε από άνθος σ' άνθος κ' έκοιβε αποπάνω τους κ' έφαρνα τους ήθε να παύουνε μαζί της και μαζεύτηκαν όλες σ'αρό γύρω απ' τ'ό κεφάλι της που χούσιζε, με βουβ'ά φτεροκοπήματα σαν πνοές άσπρες και κίτρινες και γαλάζιες και κόκκινες — σαν άνθη και φλόγες που πετούσαν... Σαφνίστηκε ή Λιόλια κ' έκανε για να τις διώξη, γελώντας νευρικά από φόβο μαζί και χαρά' μα δεν τ'ά κατάφερε με τ'όνα χέρι που άνέμιζε τ'ό σαλάκι, ίδιο συννεράκι τριανταφυλλί — γιατί με τ'άλλο βαστούσε τ'ά λουλούδια μες τή φούστα της: σ'ί πεταλούδες δεν τ'ό φοβόνταν ολότελα τ'ό συννεράκι τ'ό ρόδινο, παρ'ά νομίζανε π'ώς έπαιζε κι ατ'ό μαζί τους και με τ'όση περισσώτερη όρη έπεφταν απάνω της, ως που έφθιασε ό Νίκος και τις σκόρπισε με τ'ό καπέλλο του κ' έπιασε μι'ά μεγάλη κόκκινη με κάτι σ'ά μάτια παιγωνιού σ'ά φτερά της και την τρύπωσε μέσα σ'της Λιόλιας τ'ά μαλλιά... Και πήγανε παραπέρα ως πίσω απ' τ'ά στίτια της Καλλιθέας και π'ό κ'άτω απ' τις φυλακές, Ίσαμ' εκεί παρ'άξει ό έλαιώνας. Με μι'ά ή Λιόλια έκαμε «άχ! κ' έπεσε

μέσα σ' ένα χαντάκι ποθ'ον άρηλό χοιτάρι φουρωμένο και τ'ό σκέπαζε που δέ φαινόταν ολότελα. Έτρεξε ό Νίκος να τηνε σικώση κ' εκεί που την τραβούσε απ' τ'ά δυό της τ'ά χέρια, γονάτισε κι αυτός, και τ'ό στήθος της, τ'ό ζεστό και σαν πουπουλένιο, ακούμιασε απάνω σ'ό δικό του και τ'ά χέλια του, τ'ά φλογισμένα, έπεσαν απάνω σ'ά δικιά της κ' ή ανοή της, που ήτανε σαν τού φρέσκου ψωμιού την άχνα, τούρθε μες σ'ό στόμα του...

Τότες τή Λιόλια την έπιασε μι'αν αλλοιώτικη τρεμούλα:— θρηθήκη εκείνο τ'ό βράδυ που την προτοφίλησε ό Νίκος:— τ'όρα ξεφ'αρη τ'όρμιζε από την μοναξιά ολόγυρά της:— ή έτρεπε κατωπ'ώς τρέμει τ'ό φύλλο της λεύκας σ'ό κασιανιά του μόλις που ύρθρηση, πριν ν'άρη τ'ό άγεράκι της αυγής να τ'ό φιλήση και σαν τ'ό νερό που κοιμάται κι άπαντέχει τόν ήλιο να τ'ό χουσιώση;... Μοναξιάς βρέθηκε ολόρηθ'η κι άρχισε να τρέξη— ύχι π'ά να τρέξη μοναξιά, μα να φεύγη: έτσι φεύγει τ'ό ζαρκάδι μπ'ός απ' τόν κωνιγό, τ'ό χελιδόνι μπ'ός απ' τ'ό γεράκι...

Κι άξαφνα σ'ά μάτια της μπροστά φάνταξ' ένα φέγγος, σαν από χιόνι σταματημένο άνάερο, άκίνητο, με μι'αν άγνή ρόδινη γλ'ακα στην άσπριάδα του και σ'ά μέσα σ' ένα άθώορητο δίχτυ από χουσιές άχτιδες. Άμυγδαλιές ήταν — τέτοιον καιρό που όλες έχουνε σχεδόν ξανθίσει! — μην ήταν σ'ί άδερφάδες τους σ'ί γκοριτζιές κ' σ'ί άγριοκορημιλιές, πουν'ια π'ό τεμπέλες; ή μήπως τις είχε π'όρει ό ύπνος τις μυγδαλιές κι άργήσανε ν'άνοιξουν τ'άνθινά τους μάτια απ' τ'ά βραδιά όνειράτα τού χειμ'άνα! Άλλες δεν ήταν πουθενά: ατ'ές μονάχα άνθίζανε σ' όλον τόν κάμπο... κ' ήταν παγεμένες όλες μαζί κ' έσυγαν τ'ά κλαριά τους από πάνω ως κάτω σαν πηχ'ά χιονισμένα από τ'άνθη...

Στάθ'ηκε ή Λιόλια θαιπωμένη, άφωνη!... κ' έπειτα σ'ά να την τραβούσε ατ'ή ή λάμψη ή γλυκειά: προχώρησε με βήματα άργά και με μάτια μαγεμένα...

Σ'ά χειροπιασμένες στέκονταν ένα γύρω σ'ί μυγδαλιές έτοιμες να χορέψουν... Μα δέ σ'αλεύανε, γιατί άνάμεσά τους άνοιγε ένα ολόστρογγυλό αλωνάκι, που ζούσαν εκεί άπόμονα πανάψηλα χοιτάρια και λουλούδια μύρια. Κάτι β'άτα, άκόμα ξερά, μ' άγκύλες, ήταν ολόγυρα

πιχτωρωμένα κ' έτοι δέ φαινόταν τίποτ' απ' τόν κόσμο κι ούτε καν ό ούρανός απ' ατ'ό τ'ό λουλουδιασμένο αλωνάκι, πουμμαζε κοινά ή κρεββάτι νυφικό κάτω απ' τόν άσπρο θόλο πουκ'αταν τ'ά ολόγυρα κλαριά. Άλήθεια είχαν κ'άνει άλλον ούρανό δικό τους σ'ί μυγδαλιές με τ'άνθη της καρθενιάς που στέλνει ή Περσεφόνη απ' τού Πλούτωνος την κλίση, κάθε άνοιξη, σ'ίς Κόρες τού άπ'άνω κόσμου.

Αχ, μυγδαλιές! γιατί να φανερωθήτε μπ'ός σ'ά μάτια τού κοριτσιού' εν'ό έτρεχε να ξεφύγη μωραία από τ'άγόρι! Και γιατί να μην τ'ά κλείση τ'ά μάτια της ή κόρη, μόνο ν'άφήση να τηνε σύρη τ'ό γλυκό σας φέγγος κάτω απ' τούφρανο σ'ας τ'ό λουλουδιένιο μεθ'ήσι...

Και παραμέρισε τ'ά β'άτα ή Λιόλια και πήγε κάτω απ' τις μυγδαλιές... και έχασε όλα γύρω της: τόν κάμπο με τ'ά λουλούδια και τις μέλισσες που ήθέλανε να την ταιπήσουν και τις πεταλούδες που την περ'αζαν και τ'ό Νίκο που την είχε φιλήσει... και ξεφώνισε από λαχτάρα για τους άνθους τους άσπρους...

Λιόλια μου! Λιόλια μου! Τ'ό Νίκο δεν έπρεπε να τόν ξεχάσης, άφ'ό έτρεχε να μη σέ πιάση, κι ούτε να τού φωνάξης κρημμένη μες τ'άνθινό σου άντρο:

— Έλάτε, Κύριε Νίκο! να κ'άψετε μερικά κλαδιά να π'άρωμε μαζί μας.

Κ' έφθιασε ό Νίκος, σχεδόν προτού καλά-καλά ν'άποτελειώση τ'ό λόγο της— ό Νίκος που μι'ά δύναμη θεϊκή, βγαίνοντας απ' τ'ά έγκατα τού κορμιού του, με και συνάμα έρχόμνη απέξω του, τόν έσπρωχνε, άμείμητη, λ'ες και τόν τραβούσε απ' τ'ά μαλλιά με μι'ά γλυκειά οδύνη λιγαμένη που τούλανε τ'ά μέλι, με και τούδινε μι'αν υπερδύναμη φτερωσιά, αλλόκοτη, άγνωστη ως τ'ά τώρα, αλλήλητη, ύπεργεια... Β'όθιασε ό Νίκος και παραμέρισε κι ατ'ές τ'ά β'άτα και πήγε κ'άτω απ' τις μυγδαλιές... και μόλις βρέθηκε κάτω απ' τόν άνθινο θόλο, έχασε κι ατ'ές όλον τόν άλλο κόσμο: και την κάμαρη της άρρώστιας την πνιγμένη από τόν πόνο, και τ'άσπρισμένα μάτια της Βεργινίας και τόν έαυτό του άκόμα— και δεν είδε άλλο μπροστά του, παρ'ά τή λαχτάρα του ποθ'ε άνθίσει και γλυκοτραγουδούσε... κι άγκυλιάσε τή λαχτάρα του και κ'ατ'ήθηκε μαζί της σ'ό λουλουδιασμένο στρώμα...

Η ΚΑΣΤΑΝΟΥ

Μέσα στα μεσάνυχτα ένα φως κόκκινο σαν αυγαλαράδα που τρέχει στη γη. Αλλά ένας άγριος μαύρος, ακίνητος, σαν κομμάτι από σύγγεφο γκρεμισμένο που αποκρυσταλλώδη από τον τρύμον της ώρας. Η Καστανού και το μαγαλά της. Σκυρμένη από κίνση γυρίζει τα κάστανα στην σάβρα με τα χέρια της που μοιάζουν σαν ξεροκαμένα δαυλιά. Η λάμψη της φωτιάς δέχνει την κτρινομάσην όρη της, που την σφιχτοτυλίγει ένα μαύρο μαντήλι. Το μαντήλι χαμηλωμένο εμπρός ρίχνει σκοτεινά δαυλάκια στα μάτια της, που φαίνονται σαν βγαλμένα. Σπίδες τινάζονται και σβύνουν, φωτίζοντας τα κουρδύλια της, στρωμένα στην ρίζα ξερών δένδρων. Είναι η μόνη κίνηση που δεν έσταμάτησε. Αίθριος βανος παντού, τα έντομα τρυπωμένα στις υπόγειες τρύπες των. Στην επιφάνεια της γης σέρονται όγκες σκιές άοράτων πραγμάτων. Από το βάρος της σιωπής ακάζουν ή πέτρες, φύλλα δεν υπάρχουν για να αποσυντεθούν τριζοβολώντας. Το χέρι της μοίρας έχωσε στα κατάβραδα της άραχνίας κάθε φανέρωμα ζωής. Είναι η ώρα που δεν υπάρχει ο κόσμος παρά ο σκελετός του. Κι όμως και το ταπεινό φως εκεί — συντροφιά θλιβερή των πεθαμένων όρνιων. Ανάβηκε από δύο άτρομητα χέρια — της γρηάς που ξενυχτά με ανοιχτό το μάτι προς τις δώδεκα μαυροφόρες ώρες. Δυνατή γρηά. Κατακτώντας θάνατον άγριον από την πολλήν δύναμιν. Τώρα ένα-ένα μετρά τα μυστήρια που

άργοδιαβαίνουν μπροστά της χωρίς να μπορουν να την φοβίσουν. Γιατί αυτός είναι ο προορισμός των μυστηρίων: να επιβάλλονται στους αδανάτους με κάθε τρόπον — με την όρη, με την φοβέρα, με τον τρύμον. Ο ούρανός μαζεύει τα σύγγεφα του δίδοντας κακές παραγγελίες για την νέαν ημέραν.

Το φως ακόμα φωτίζει. Η γρηά με ακίνητα τα μάτια στα ξυλιασμένα κάστανα — που συμβολίζουν πιστά την ύπαρξή της — διηγείται για μυριστή φουρά στον έαυτό της το θάνατο του παιδιού της. Αδτή μιλεί κι αυτή άκουει. Συχνά σηκώνει την πτυχωτή φούστα της και κρύβει το πρόσωπό της τότε ακούγεται ένα πνιχτό κλάμα — ίδιο το πνεύμα της άπελπισίας που δδύρεται σιγαλά. Όμως η γρηά είναι δυνατή και δεν θέλει να γίνη περιγελος στους διαβάτας. Κατεβάζει το κουρδύλι της και ξαναγυρίζει τα κάστανα από την άλλη μεριά — καμένα από το πολύ ψήσιμο. Πότε-πότε φαντάζεται φίλους και δικούς που την ρωτούν για το παιδί της τότε τα χέλια παίρνουν ένα τρύμο, μια σπασμαδική κίνηση, ένα υπέροχο παράπονο, και τα μάτια γυαλιστερά στυλώνονται στο κενόν, στις φασματικές κατηγορήτες, στους φανταστικούς δικούς της, στα συγγενεία έδωλα που της μιλούν. Αρχινά η διήγησις, πειδ δυνατά τώρα, γιατί μιλεί σε πολλούς. Έτσι περνά η νύχτα η παράξενη των όρνιων, — έπάρω απ' την φωτιά. Ως που το πρωί δυό δάκρυα την σβύνουν, τα τελευταία της γρηάς.

ΕΙΡΗΝΗ ΠΟΛ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΥΟ ΦΙΡΜΑΝΙΑ ΤΟΥ 1797 ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΕΠΤΑΝΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΦΑΚΙΑΝΩΝ

Εφεντών το άρχειον του Συνοδικού της βασιλικής Μονής της Πάτμου, εύρον μεταξύ άλλων σπουδαίων έγγραφων και βεζυρικών διατάγματα προς τους κρυστότας και έπιτρόπους των νησιών και τόπων της Άσπρης θαλάσσης όπως ανόμαζον το Αιγαίον Πέλαγος. Το έγγραφο, έκδεδωμένον την 20 Άπριλίον του 1797 υπό του Μεγάλου Βεζύρου και ταυτοχρόνως άρχιμανιάζου Γαζή Χουσείν Πασά εκ του αυτοκρατορικού νασιάθμου, αναφέρεται κυρίως εις τους Έβτανησίους, τους υποκειμένους εις την Βενετίαν. Η Μεγάλη Βεζυρεία διά του έγγραφου τούτου κηρύττει πόλεμον έξοντωτικόν κατά των Ζακυνθίων, Κεφαλληνίων και Κερκυραίων,

επίσης και κατά των Κροατών και Σλαβούνων και δεν δηλοῦνται μὲν τὸ αἴτιον τῶν ἀγρίων τούτων διαθέσεων τῆς Πύλης, σὺν ἤττον ὅμως ἐξ ἄλλου ἐγγράφου, τὸ ὁποῖον εὗρον εἰς τὸ αὐτὸ ἀρχεῖον ἐκ τοῦ βασιλικοῦ φερμανίου τῆς 1 Ἰουνίου 1797 μανθάνομεν ὅτι «οἱ Σλαβούνοι, Ζακύνθιοι, Κεφαλονῖται, Χερσβίται καὶ ἄλλοι παρόμοιοι σοῦδιτοι Βένετοι τολμοῦν διάφορα ἀτοπήματα εἰς τὴν βασιλικὴν ἐπικράτειαν καὶ προσφάτως ἔγιναν αὐτὰ τῆς ἐν Σμύρῃ ἀνωμαλίας».

Ἡ ἐν Σμύρῃ «ἀνωμαλία» τῆς ὁποίας δὲν γνωρίζομεν τὴν φύσιν ἐκ τῶν ἐγγράφων, ἔδωκε τὴν ἀφορμὴν εἰς γενικὸν διωγμὸν κατὰ τῶν ὑπηκόων τῆς Βενετίας. Χαρακτηριστικὸν ὅτι ἡ

Πύλη εἰς τὸν διωγμὸν συμπεριλαμβανέει καὶ τοὺς ἀγρίους Σφακιανούς» οἱ ὁποῖοι ἦσαν κατὰ τοὺς χρόνους πρὸ κινήτων ἐκείνους τὸ φέβητρον τῆς Ἑπικρατείας.

Δημοσιεύομεν ἐνταῦθα καὶ τὰ δύο ἔγγραφα, διότι ἀπεικονίζουν ἐποχὴν μεγάλων πολιτικῶν μεταβολῶν καὶ ἀναστατώσεων. Σημειωτέον ὅτι τὸ μὲν Α' ἔγγραφον εἶναι τὸ πρωτότυπον, γραμμένον ἑλληνιστὶ ἐν εἴδει πατριαρχικοῦ σιγίλλου ἔχον τὴν ἐπιεραλίδα καὶ τὴν ὑπογραφήν πατριάρχου τῶν πατριαρχικῶν ἔγγράφων, χωρὶς νὰ παραλειφθῇ καὶ τὸ «ἔλεος Θεοῦ» τῶν πατριαρχῶν τὸ δὲ δεύτερον, τὸ βασιλικὸν φερμανίον, εἶναι μετάφρασις ἀνεπίσημος.

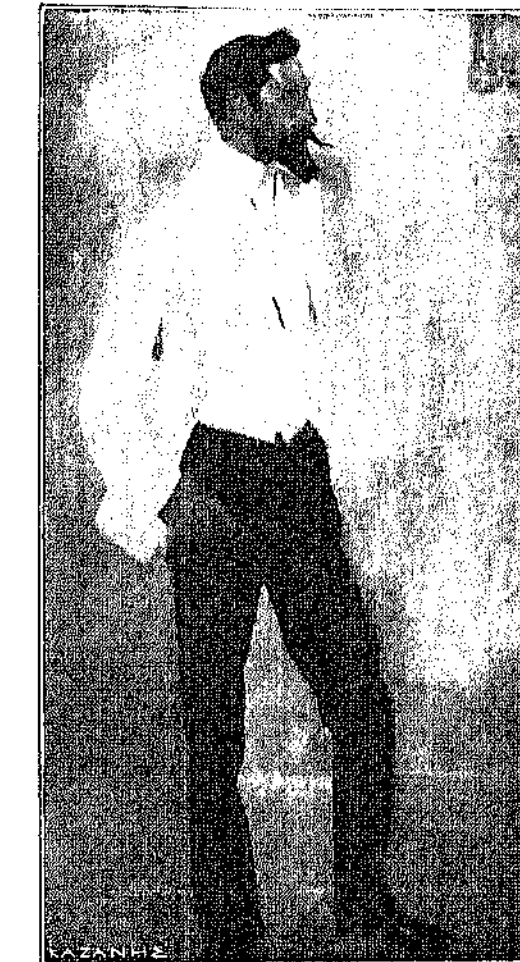
Τὰ ἔγγραφα ἔχουν ἐπὶ λέξει ὡς ἑξῆς:

Α'

Γαζή Χουσείν Πασάς ἔλεος Θεοῦ Βεζύρης καὶ Καπουδάν Πασάς.

«Προσετώτες καὶ ἐπίτροποι τῶν νησιῶν καὶ τόπων τῆς Ἀσπρης θαλάσσης ἐμάθομεν ὅτι ὅσοι Ζακύνθιοι, Κεφαλονῖται, Σλαβούνοι καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ σοῦδιτοι Βενετιᾶνοι ἔδραπέτευσαν ἀπὸ τῆς Σμύρνης, βλοῖ ἐκεῖνοι ἦλθον εἰς τοὺς τόπους τοὺς ἑδικούς σας καὶ ἐκάθισαν, μεταχειρίζομενοι τὸ φυσικὸν τους ἔδεσιζλι καὶ τὴν συνειδημένην τους ἀχρειότητα. Ὅθεν καὶ γράφομεν διὰ τοῦ παρόντος ἡμετέρου ἡγεμονικοῦ πονγουρουλδίου προστάζομεν σφιδρῶς καὶ ἀποφασιστικῶς ὅλους σας κοινῶς, μικροὺς καὶ μεγάλους, ἱερωμένους καὶ λαϊκοὺς, ἄνδρας καὶ γυναῖκας, νέους καὶ γέροντας, ὅτι, ἂν τολμήσῃ τινὰς ἀπὸ τοὺς Ζακυνθίους, Κεφαλονῖτας, Κορφυάτας, Σλαβούνοισι καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ σοῦδιτους Βενετιᾶνοισι νὰ ἔλθῃ εἰς τοὺς τόπους σας, νὰ μὴν τὸν ἀφήσῃτε κἂν μῆτε τὸ ποδάρι του νὰ πατήσῃ εἰς τὴν γῆν τοῦ νησιῶν σας καὶ προσέτι ὅσοι τῆς γενεᾶς ταύτης ἐφθάσαν νὰ ἔλθουν εἰς τοὺς τόπους σας ἢ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν, ἢ πρὸ μερικοῦ καιροῦ καὶ ζοῦν πασιπόσιδες καὶ χωρὶς ἐργάχειρον, ὅλους αὐτοὺς νὰ τοὺς διώξῃτε ἀπὸ τοὺς τόπους σας κακηγκάως ἐν διαστήματι ἡμερῶν ἑπτὰ, ἐὰν μετὰ καλοῦ τρόπου δὲν θέλουν νὰ ἀναχωρήσουν ὁμοίως νὰ μὴν δέχεσθε εἰς τὸ ἔξῃς Σφακιανούς, καὶ μάλιστα νὰ διώξῃτε τοὺς εὐρισκομένους εἰς τὸν τόπον σας ἀνυπάνδρους Σφακιανούς καὶ Βενετιᾶνοισι.

Ἀσπροθαλασίται καὶ νησιῶται, ἀνοίξατε τὰ μάτια σας καλὰ νὰ μὴν τύχῃ καὶ τολμῆσῃ κανέναις ἀπὸ ἐσᾶς ἢ μικρὸς ἢ μεγάλος νὰ κρατήσῃ εἰς τὸν τόπον σας δεφερευόντας τὸν κυριαμκότερον Βενετιᾶνιν ἢ ἀνύπανδρον Σφακιανόν,

E. ΠΑΝΝΙΑΝΣ

ΥΠΟ Π. ΜΑΘΙΟΠΟΥΛΟΥ
Φωτογρ. Ἐκτ. Σανθουαίου

ἢ ἄλλον ἄπειον, καθότι ἔχομεν δεδομένην ὑψηλὴν μίαν προστασίην εἰς τὸν πιστὸν μας δούλον Τερσανέ κρητιστὴ Μεχμέτ βέην, ὅπου ὄχι μόνον τὸν διαφεύοντα Βενετιᾶνον, Σφακιανόν, ἢ ἄλλον τινὰ ἄπειον ἔξον νὰ τὸν σκοτώσῃ παρεπθῆς, ἀλλὰ καὶ τὸν συμπατριώτην σας, ὅπου ἐτόλμησεν ἐναντίον τῆς αἰσχύνης μας ἀποπρίσκειν, νὰ τὸν κρεμᾶ εἰς τὴν πόρταν τοῦ ὀρειῶν του, νὰ γίνονται δὲ καὶ τὰ παιδιά του σκλάβοι βασιλικοὶ καὶ τὸ τίποτός του μηδὲν. Προσέτι προστάζομεν ὅπου καὶ τῆς πατέντας ταῖς ὁποίας ἤθελον διδῆ οἱ κονοῦλοι Βενετιᾶνοι πρὸς τισποῦτας, Κεφαλονῖτας, Ζακυνθίους, Κορφυάτας, Σλαβούνοισι, διὰ νὰ κατοικῶν εἰς τὰ νησιά, νὰ μὴν τῆς γνωρίζετε παντλῶς μῆτε νὰ τῆς ἔχετε αὐταῖς τῆς πατέντας, εἰς καμῖαν

ΠΑΡΟΙΟΥΣΟ ΕΚΙΤΣΟ ΦΑΛΕΙΑΣ ΠΑΥΡΑ ΚΑΡΑΒΙΑ Φωτογρ. Έστ. Σαντοπούλου

υπόληψιν. Ούτως αποφασιζομεν και ούτω γενέσθω, ως προστάζομεν, εξ αποφάσεως.

Έξεδόθη τὸ παρὸν ἀπὸ τοῦ δημοῦ Διβεῖνι τοῦ Βασιλικῦ Τερσανέ, ἐν ἔτει 1797 Ἀπριλίου 20».

Β'

1797 Ιουνίου 1. Μετάφρασις τοῦ ἐκδοθέντος ἤδη ἑλληνόφ βρασιλικῦ προσηνητοῦ φερμανίου περὶ Βενεζιάνων.

«Ἐπειδὴ οἱ Σαλιβούνοι, Ζακύνθιοι, Κεραιλονίται, Χερσβίται και ἄλλοι παρόμοιοι σούδητοι Βένετοι, τολμοῦν διάφορα ἀποπήματα εἰς τὴν βασιλικὴν ἐπικρατείαν, και προσφάτως ἐγέναν αἰτία τῆς ἐν Σιῶνῃ ἀνωμυίας, προστάζομεν ὅσοι τῶν τοιούτων ἔσωσαν νὰ κατοικήσουν εἰς τὴν Ρωσσίαν, και ἤθελον ἔλθῃ εἰς τὰ μέρη τῆς ἐπικρατείας μας διὰ ὑποθέσεις πραγματείας τῶν, οἱ τοιοῦτοι νὰ γνωρίζονται, ὡς Ρῶσοι, ἀν εἶναι γεγραμμένοι, εἰς τὴν Καντζελαρίαν τῶν Κοναόλων τῆς Ρωσσίας, και εἰς τὸ ἐνυπόγραφον τετρίτι, οἱ δὲ λοιποὶ νὰ μὴν διαφενδεύονται, ὡς Ρῶσοι, και ἐπειδὴ εἰς τὰ Ρῶσσια

καρίβια εἶναι διάφοροι, σούδητοι Βένετοι, οἱ τοιοῦτοι νὰ μὴ κρίνονται ὡς Ρῶσοι, οὔτε νὰ διαφενδεύονται ἀπὸ τὸν Κόνσολον τῆς Ρωσσίας, ἀλλὰ νὰ κρίνονται, ὡς μισθοτοί, εἰς τὰ Ρῶσσια τὰ καρίβια, και νὰ καταδικάζονται εἰς τὰς ἀκαταστασίας τῶν, καθὼς κατωτέρω φανερόνεται, εἰς τὸ ὅποιον εὐχαριστήθη και ὁ πρέσβης τῆς Ρωσσίας με τακίρι του εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πόρταν οἱ δὲ λοιποὶ Βένετοι, ὅπου εὐρέθησαν ὑπανδρευμένοι, και ἐγκατόικοι εἰς τὴν βασιλικὴν ἐπικρατείαν, και καταγίνονται εἰς τὰς τέχνας και κάρια, ἀνήκοντα τοῖς ἐμποσίοις, ὅσοι δὲν ἤθελον δεχθῆν τὸ ραγιαλίτι, νὰ διώκονται, και ἂν τολμήσουν νὰ ἔλθουν ἐκ δευτέρου, ὡς κλέπτας νὰ τοὺς βάζουν εἰς τὰς ζινδάνια, και φυλακίαι, και οἱ γκεμιτζίδες ὅπου ἔρχονται με τὰ καρίβια τὰ Βενεζιάνικα, νὰ μὴ περιπατοῦν ἀρματωμένοι, οὔτε νὰ εὐγαίνου ἔξω ἀπὸ τὰ καρίβια ἀνευ αἰτίας, οὔτε νὰ διατρέψουν και νὰ κοιῶνται ἔξω, και ἂν ἤθελον φαίνονται ἐναντίοι εἰς αὐτὰς τὰς προσταγὰς, ἢ κάμουν καμμίαν κακίαν, νὰ μὴν εἶναι καμμί ἀπόληψις εἰς τὸ εἶναι Βενεζιάνοι, ἀλλὰ καθὼς εἶναι συνήθεια εἰς ὅλας τὰς βασιλείαις, οἱ ζαπίται τῶν τόπων νὰ πιάσουν τοὺς τοιοῦτους νὰ τοὺς φυλακίσουν και νὰ τοὺς παιδεύουν ὅσοι δὲ Βένετοι εἶναι ἄνυπανδροι και ἤθελον δεχθῆν τὸ ραγιαλίτι, νὰ μὴν τοὺς δέχονται, ἀλλὰ νὰ τοὺς διώκουν οὕτω διαλαμβάνει ἀποφασιστικῶς ὁ ρηθεις ἡμιγλὸς βασιλικὸς προσηνητὸς ὀρισμῶς, κατὰ τὴν περιληψιν τοῦ ὁποῦν θέλετε ἀκολουθήσει βλοιας, ὡς ἐπιειθεῖς ραγιαδες τῆς κραταιῆς βασιλείας».

Τῶν δύο τούτων ἐγγράφων, τῶν ὁποῦν τὸ ἐν ἀναπληροῖ τὸ ἄλλο, τὸ Α' ἐντονώτερον μᾶς παρέχει ἀκριτὰ ζωηρὰν εἰκόνα περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἐπέβαλλον τὸν νόμον τὰ ὄργανα τῆς διοικήσεως ὁ Τερσανέ Κεχαγιασῆ Μεχμέτ βέης εἶχε τὴν ἐντολήν και τὸ δικαίωμα, ὄχι μόνον «τὸν διαμείναντα Βενετσιάνον, Σφακιανὸν ἢ ἄλλον τινα ἄτακτον ξένον νὰ τὸν σκοτόνῃ παρευθὺς» ἀλλὰ και τοὺς χριστιανούς τοῦ Αἰγαίου Πελάγους νὰ τοὺς μεταχειρίζεται κατὰ τρόπον τρυφερώτατον χωρὶς πολλὰς διατυπώσεις συνταγματικῆς διαδικασίας ἠδύνατο τὸν Χριστιανὸν, ὅπου ἐτόλμησε νὰ περιποιηθῆ Ἑβραῖον ἢ Σφακιανὸν «ἐναντίον τῆς παρουσίας μας ἀποφάσεως νὰ τὸν κρεμῆ εἰς τὴν πόρταν τοῦ ὀσπιτίου του, νὰ γίνονται δὲ και τὰ παιδιά του σκλάβοι και τὸ τίποτὸς του μηρί».

Ἡ ἀπλουστερα μέθοδος διοικήσεως.

ΑΡΧΑΙΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Μία φορά κ' ἔναν κειρὸ — ἔτσι ἀρχίζουν ὅλα τὰ παραμύθια — στὴν ἀρχαία, στὴν πανύρ-
 ζαυη Ἑλλάδα, ζοῦσε ἓνα φτωχὸ παιδί. Τίποτε δὲν τάφησε ὁ πατέρας του φεύγοντας γιὰ τὸν κάτω κόσμον, οὔτε ἓνα κομμάτι γῆς δικό του, οὔτ' ἓνα κομμάτι ξερὸ ψωμί. Ὁ χιτώνας του ἦταν κουρέλι γινόμενος, και παπαῦσια δὲν φοροῦσε πιά τὰ σκυλιὰ τοῦ δρόμου τὸ ἐλυποῦντο κ' ἐκεῖνα, ὅταν ἐγύριζε ἔτσι και τοῦ ἀφιναν καμιά φορὰ κανένα τοὺς ἀποφαγοῦδι. Μὰ μέσ' στὴ φτώχεια του αὐτῆ, μέσ' στὴν κακομοιριά του ποὺ δὲν ἦταν πιά γιὰ λύθη ἀλλὰ γιὰ συχασιά, κρυβόταν ἓνα χρυσάφι πολύτιμο, κάποιος ἀνεκτίμητος θησαυρός. Καὶ τὸ φτωχὸ παιδί τ' ὄφρανεμένο σκέφθηκε νὰ κόψῃ κομματάκια κομματάκια αὐτὸ τὸ χρυσάφι, νὰ τὸ κἀνῃ χρήματα και νὰ ζήσῃ σὰν ἄνθρωπος. Γιατί τόχα νὰ χαιρέται μόνον αὐτὸς τὴν τέχνην του, νὰ καμαρώνῃ μονάχος του ὅσα, θωρῶντας γύρω του, πιάνοντας με τὴν φαντασία του μετέβαλλε σὲ εἰκόνας γεμάτες ζωῆ;

Κι' ὅσον ἔβλεπαν τὴν ἐργασία του αὐτῆ, τὴν ὄραία ἐργασία του, μποροῦσε νὰ μὴ τοὺς ἀρέσῃ, νὰ μὴν κάρουν κάποια του ζωγραφιά;

Μὰ τὸ παιδί ἦταν πολὺ ἀγνωστο, πολὺ ἄσημο, πολὺ φτωχὸ κανεὶς δὲν γύριζε νὰ κντᾶξῃ ὅσα δημιουργοῦσε με τόση ἀγάπη, με τόση χαρὰ, με τόση ἐλπίδα κανεὶς δὲν τὸ πρόσεχε σὰν περναῖσε ἀπ' τὴν ἀγορὰ ζυπόλυτο, νησιτικὸ.

Κ' ἐκεῖνο τὸ κακόμοιρο τραβοῦσε τὸν δρόμον του περπατοῦσε, περπατοῦσε ὄρες ὀλόκληρες ὡς ποὺ ἐφθανε μακρὰ, μακρὰ ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους, ἐκεῖ ποὺ δὲν ἄκουε τίποτε ἄλλο παρὰ τὸ σύρσιμο τῆς σαύρας σὸ δόχο και τὸ πάτημα τοῦ ἀγριμοῦ ποῦ, μόλις τὸν ἔβλεπε, ἐφρευγε δαυδ. Ἀποκαμωμένο καθόταν σὲ μιὰ πέτρα, κ' ἡ φύσις, ποὺ μόνον αὐτῆ τ' ἀγάπαε θεομᾶ, τοῦ ἀποκάλυπτε κίθε λεπτὸ, κίθε ὄρα σὸ βούισμα τῆς σφύρας, σὸ πέσιμο τοῦ φύλλου, σὸ πέρασμα τῶν συννέφων ἓνα ἓνα τ' ἀναρίθμητα μυστικὰ τῆς, τὰ μεγαλοπρεπῆ τῆς θέλητρα, τίς ἀπειρές τῆς χάρες.

Κ' ἔτσι κυλοῦσε ἡ ζωὴ του δὲν

εἶχε καμὴν ἄλλη σκέψῃ ἐπίς ἀπ' τὴς εἰκόνας του, δὲν ἀγαποῦσε τίποτε ἄλλο ἐπίς ἀπ' αὐτῆς. Ἐμνοῦσε με τ' ἀγρίμια ποὺ ἀπαιτοῦσε στὴν ἐρημιὰ, με τὸ ποῦλι ποὺ ζωῆς νὰ ροτήσῃ κανέναν, ἀνοιγε τὰ φτερά του κ' ἐφρευγε μακρὰ. Τὶ τὸ ἔμελε ἂν οἱ ἄνθρωποι νοιάζοντο πὺ πολὺ γιὰ τὰ σκυλιὰ τους παρὰ γι' αὐτόν.

Καὶ μιὰ μέρα — ποῦ ἦταν οὐδ' ὁ ἴδιος δὲν ἤξερε — ἀγάπησε μιὰν ἀληθινὴ ζωγραφιά. Τότε πιά εἰς ἔχασε τίς ἄλλες ποὺ δημιουργοῦσε ὁ ὁ ἴδιος, τοῦ ἐφαίνοντο τίποτε, μηδαμινές. Ἐαπλωμένος κίτω ἀπὸ τὰ δένδρα, με τὰ πόδια ματωμένα ἀπ' τὸν πολὺ δρόμο, δὲν κντᾶξε πιά πῶσο ἀλλοιωτικὰ κρέαστο ἦταν τὸ ἓνα φύλλο ἀπ' τ' ἄλλο, ἀλλὰ κλείνοντας τὰ μάτια του ἔβλεπε ἐκεῖνην, νῶσχεται ἀπὸ μακρὰ πᾶνω σὲ ρόδινο σύννεφο τὴν ἔβλεπε νὰ καταβαῖνῃ σὰν

ΕΚΙΤΣΟ ΚΑΘΟΙΚΗΣ ΑΣΗΡΙΩΤΗ

ἀέρας στην γῆ, στ' ἄγγισμά της τ' ἀγκαθί να γίνεται ρόδο, ἢ ἔφα κρηναλλένιο ριόδι, κι' αὐτός, ἀνθρώπινο κομψέλλι, βασιλιάς - θεός. Τὴν ἔνωσε στὸν πυρὸ αὐτὸν τῆς φαντασίας του καθισμένη κοντὰ του, τὴν ἔκανε κυρά του βασιλισσα σωστή, ἐταίμαζε τὸν πῶ ὑπερλαμπρο θρόνο γιὰ τὴν ἀρδιαστή ὁμορφιά της, χωρίς ἄλλως νὰ ἔβρη καὶ ποὺ θὰ τὸν στήση.

Στὴ γῆ; τοῦ φαινόταν ταπεινὴ καὶ χυδαία στὴ θάλασσα; τὴν εἰσάκε βρώμικη, σκοτεινὴ στ' ἀστέρι; ἦσαν πολὺ χαμηλὰ γιὰ κείνη στὸν Ὀλύμπιο; Ἄ! τῶξερ καλὰ, — ἐκεῖ θὰ τὴν ἔλθειαν κι' ἡ θεός. Ποῦ λοιπὸν, ποὺ ἔπρεπε νὰ τὴν καθίρη γιὰ νὰ πέσουν ἄστερα μπροστὰ της καὶ νὰ προσκυνήσουν ἄφρανοι τὴν ἀγάπη του, αὐτὸι ποὺ τὸν κλαυσοῦσαν τώρα;

Μόνον στὴν φαντασία του, μονάκι ἐκεῖ μέσα καὶ ἀμέσως τῆς ἐτοίμασε τὸν θεῖο τόπο ποῦξε γι' αὐτὴν προσορίσει. Τότε ἀπὸ φόβο μὴν ἢ ζωγραφιά ἀβίση ἀπὸ μπροστὰ του, ἄρχισε νὰ τρέξη, νὰ φεύγη σὰν ἀέρας γιὰ νὰ φθάσῃ ὅσο πιὸ γρήγορα μπορούσε στὸ σκοτεινὸ του ἐργαστήρι ποὺ μύριζε φτώχεια καὶ μοῦχλα.

Ὅρες, ὥρες δλόκληρες δὲν ἐσῆκωσε τὸ κεφάλι ἀπ' τὴν δουλειά, ζωγράφιζε, ζωγράφιζε ἀδιάκοπα χωρίς νὰ καταλαβαίνει τί. Ἦταν δλόκληρος δοσμένος στ' ἄντρο του, ἢ μορφὴ ποὺ βρισκόταν πάντα μπροστὰ του, τὸν εἶχε διανοίσει καὶ αὐτὴ ὀδηγοῦσε τὸ χέρι του.

Ἄτακα ἀνεβοκατέβαινε τὸ στήθος του, τυραγμένο ἀπ' τὴν εὐτυχία καὶ τὸ πάθος, ἄγρια ἀστραφταν τὰ μάτια του ἀπ' τὴν φωτιὰ ποῦξε καμίει μέσα του γίνει, γλυκὰ χαμογελοῦσε τὸ χέλι του στ' ὄνομά της, κ' ἔβγαζε ἄφρονος τὸ στόμα του ἀπ' τὸν πόθο.

Βαρυστημένος ὁ Ζεὺς ἀπ' τὴν μονότονη ζωὴ τοῦ Ὀλύμπου ἐζήταε συχνὰ νὰ ξεχιστῇ — παρ' ὅλην τὴν ἐηλοτυπία τῆς σιζύγου του — στὴν ἀγκαλι τῆς Σεμέλης ἢ καμιάς ἄλλης ὁμοίας θνητῆς. Καὶ πολλὰς φορὰς πηγαίνοντας ἢ γυρῶντας ἀπ' τὶς ἐρημικὲς ἀντὲς συνεντεύξεις ἐκόνταζε γύρω του νὰ ἴδῃ ἂν διασκεδάσῃ κι' ὁ ἄλλος κόσμος, ἂν ἀγαπᾷ, ἂν πονῇ.

Πὸς ὑπῆρχε φτώχεια στὴν γῆ τῶξερ βέβαια, χωρίς ὅμως νὰ τὸν νοιάζῃ γιὰ ὅσους ὑπόφερυν ἄφρὸ αὐτὸς εἶχε ὅλα τὰ καλὰ.

Κ' ἔτσι ἔσφιξε τὸ πρόσωπό του ἀλλοῦ βταν ὁ δρόμος του τὸν ἔφερε μπρὸς σὲ μιὰ χαμοκέλι, σὲ μιὰ κίμαρα κίθυρη, σκοτεινὴ, ποὺ καὶ τὸ ποντίκι θὰ διατάζαν νὰ φρωλιάσουν.

Ὁ ἥλιος, ὁ παντοδύναμος, ἀγωνίζετο νὰ ρῆξῃ καὶ τὴν πῶ μικρὴ τὸν ἀκτῖνα ἐκεῖ μέσα, κι' ὁ

ἀέρας ἔπρεπε νὰ κοπιᾷ πολὺ γιὰ νὰ τρυπῶσῃ ἀπ' ἓνα στενὸ μικρὸ φεγγίτη.

Ἔτσι ὅμως ὁ θεὸς παραξενεύθη καὶ μ' ἔβλε τὴν συχναὶ ποὺ τὸν ἔπαισε, θέλησε νὰ μάθῃ ποῖδ' ἀπ' τὰ πλάσματά του μπορεῖ νὰ κἀδειται ἐκεῖ.

Ἄφρατος, ἀθόρυβα ἀνοίξε τὴν πόρτα καὶ χαμηλώνοντας τὸ κεφάλι του γιὰ νὰ μῆν' ἔμει, ἀισθάνθηκε μιὰ στιγμὴ τὴν ἀναπνοή του νὰ πᾶνετα ἀπ' τὸν μουχλιασμένο ἀέρα ποῦβγαίνε ἀπὸ κἀθε γωνιά.

Μὰ ἡ περιέργειά του ἦτο μεγάλη καὶ προχώρησε. Τότε, καθὼς τὰ μάτια του ἄρχισαν νὰ συνηθίζον στὸ λιγοστὸ ἐκεῖνο φῶς τοῦ ὑπογείου, διέκρινε σ' ἓναν τοῖχο σωριασμένες τίς εἰκόνας τοῦ φτωχοῦ παιδιοῦ.

Κεντρήθηκε τότε πιὸ πολὺ ἢ περιέργειά του καὶ ἄρχισε νὰ κοτᾷξῃ κἀθε μιὰ προσεκτικὰ τί παραῖξενα, τί παραῖξενα πράγματα ποὺ ὑπῆρχαν στὸν κόσμον — μιὰ ποικιλότερα ἐκρυβε τὸ σους θησαυρούς.

Τὸ κεφάλι ποὺ γέννησε τὴ σοφία ἄρχισε νὰ σπυρῖεται.

Ἐξαρνα σκοτεινιάζει τὸ πρόσωπό του μὲς τὴν ἀνήλιαγν ἐκείνη τρώγλη, τὰ θεῖά του χέρια κρατοῦν μιὰ ζωγραφικὰ λουσομένη δλόκληρη στὸ φῶς, πλημμυρισμένη ἀπ' τὴν πρασιναῖδα, τριγυρισμένη ἀπὸ θάλασσα, γεμάτην ἀνθούδς καὶ μουχλοπούκια κ' ἄρκει νὰ τᾶβλεπε κανεὶς γιὰ νὰ μεθίσῃ ἀπ' τ' ἄρωμά τους.

Μιὰ βλασφημία βγήκε ἀπ' τὰ χέλια του. Ἔνα τέτοιο πράγμα, ἓνα τέτοιο τόπο, οὔτε ὁ ἴδιος δὲν ἐφαντάσθηκε ποτέ. Ἄ! δὲν μπορούσε νὰ γίνῃ ἄλλοιῶς, ἢ γῆ του ἔπρεπε νὰ πλουτισθῇ μ' ἓνα τέτοιο στολίδον κι' ἀθόρυβα ὅπως ἦλθε, ἄφησε ὁ θεὸς μὲ τὴν εἰκόνα στὰ χέρια τὴν μουχλιασμένη καμαρούλα τοῦ φτωχοῦ.

Ὁ ἀέρας ἐτάραζε δυνατὰ τὸν πόντο, καὶ τὸ Ἴόνιον ἀφρισμένο ἔστελνε μερικὲς πιτσιλάδες στὸν Δία ποὺ βιαστικὸς περνοῦσε ἀπὸ πάνω του, ἐνῶ ὁ Ὀλύμπιος χαμένος στὰ σύννεφα περιέμενε τὸν κραταῖο του δεσπότη.

Ὁ Ζεὺς ἐκόνταζε προσεκτικὰ γύρω του, κι' ἔταν κάπως μακρότερα ξεχώριζε τὰ νεφελοσκεπασμένα του παλάτια, ἔνοιωσε μέσα του τὴν ἐκιδυμία νὰ ξαγναντεῖ κἀθε ὥρα ἀπ' τὸν ψηλὸ του θρόνον τὴν ζωγραφιά αὐτὴν.

Τότε προχωρῶντας ἀκόμη λίγο ἦλθε καὶ σπῆθηκε κίνα ἀπ' τὴν θάλασσα ποὺ βρέχει τὴν Ἠπειρο κ' ἐκεῖ ἄφησε νὰ πέσῃ ἀπ' τὰ χέρι του στ' ἀγριεμένα κύματα ἢ εἰκόνα ποὺ ἔχε πάρει ἀπ' τὸ ἀνήλιο ἐργαστήρι.

Τὴν ἄλλη μέρα, ὅταν ἡ νύχτα τράβηξε καὶ τὴν τελευταία πτυχὴ τοῦ σκοτεινοῦ της πέπλου, μεσ' ἀπ' τὰ γλαυκὰ νερά τοῦ Ἴονίου ξεπρόβαλλε στὸν ἥλιο τῆς Ἑλλάδος ἓνα νησι ὁμοιο

μ' ἐκεῖνο ποὺ ὁ ξυπόλιτος καὶ πεντασιμένος καλλιτέχνης εἶχε ζωγραφίσει γιὰ τὴν ἀγάπη του.

Κι' ὡς σήμερα — ὅπως τὸ πόθησε ἐκεῖνος — μαγεύει, ξετρελλιάνει ὄλους ἢ Κέρκυρα.

[Μετᾶφρασις ΠΑΧΗΑ] ΒΥΛΑΞΗΜ ΒΑΝ ΣΚΕΡΝΕΤ

Η ΑΔΕΛΦΗ ΒΕΑΤΡΙΚΗ*

ΘΑΥΜΑ ΕΙΣ ΤΡΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

[Ἡ ἴδια σκηνοθεσία. Ἡ μεγάλη θύρα τοῦ μοναστηριοῦ ξανάκλεισε· κι' ὅλα τὰ παράθυρα τοῦ διαδρόμου εἶναι ἀνοιγμένα στίς πρώτες ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου. Πρὶν σηκωθῇ ἢ αὐλαία, ἀκούονται οἱ τελευταῖοι ἦχοι τῆς καμπάνας ποὺ σημαίνει τὸν δρόμο. Μόλις σηκώνεται ἢ αὐλαία, βλέπει κανεὶς τὸ ἀγάλμα τῆς Παρθένου νὰ ἐμφυζόνται, σὰν νὰ ξυπᾷ ἀπὸ ἓναν μακρὸν θείον ὕπνο, νὰ κατεβαίνῃ τὰ σκαλιὰ τοῦ βᾶθρου, νὰ πλησιάσῃ τὰ κάγκελα, καὶ νὰ φροῖ ἀπάνω ἀπὸ τὴ δόμπα τῆς καὶ τὴ λαμπερὴ κόρη της, τὸ μανδύα καὶ τὸν πέπλο ποὺ ἄρσηεν ἢ Βεατρίκη. — Ἐπειτα γυρᾷ πρὸς τὰ δεξιὰ ἀπλώνοντας τὸ χέρι της, καὶ ἀπὸ τὴ θύρα τῆς ἐκκλησίας ποὺ ἀνοίγει στὸ κίνημά της βλέπει κανεὶς τίς λαμπάδες τοῦ ἱεροῦ νὰ ἀνάβουν μαγκὰ μιὰ μιὰ. — Ἔστερα ζωηρεύει τὸ φῶς τοῦ λύχνου, καὶ παίρνοντας ἀπὸ τὸ βῆδρο, τὸ πανέρι μὲ τὰ ἴσθηκα ποὺ κρέπει νὰ μοιραστοῦν στοὺς φτωχοὺς, προχωρεῖ τραγουδοῦντας πρὸς τὴ μεγάλην ἐξόδου].

Η ΠΑΡΘΕΝΟΣ [τραγουδοῦντας].

Σὲ κἀθε μιὰ ψυχὴ ποὺ κλαίει, σὲ κἀθε κρῖμα, τὸ ἐλεητικὰ μου χέρια ἀνοίω μεσ' ἀπ' τ' ἀστέρι.

Κρῖμα δὲν ζεῖ, ἢ ἀγάπη γι' αὐτὸ ἂν παρακαλέσῃ· καμιά ψυχὴ, ἢ ἀγάπη ἂν κλάψῃ, δὲ θὰ πέσῃ.

Κ' ἢ ἀγάπη, ἂν παραδέξῃ στὸν κόσμον ἐδῶ τὴν πλάνη, τὰ δάκρυα της μὲ βρῖσκον, τὰ δάκρυα της δὲ χάνει. . .

[Ἐνῶ διακοῦν ἀκόμη τὰ τελευταῖα λόγια αὐτοῦ τοῦ τραγουδιοῦ, ἓνα χέρι δεξιὸ ἐχτύπησε στὴν πόρτα τοῦ μοναστηριοῦ. Ἡ Παρθένος ἀνοίγει τὰ δύο θυροφυλλα, καὶ φαίνεται στὸ κατώφλι μιὰ μικρὴ κόρη, ξυπόλυτη, ποὺ φτωχὴ καὶ κομψοῦρα. Μισοκρύβεται πίσω ἀπὸ τὸν βαλανιδένιο θυροπαραστάτη, βγάζοντας μόνον τὸ κεφάλι καὶ κυττάζοντας τὴν Παρθένα μ' ἐκπλήξι].

Η ΠΑΡΘΕΝΟΣ — Καλημέρα, Ἄλλετη. — Γιατί κρύβεσαι;

* Ἡ ἀρχὴ εἰς τὸ τεῦχος τῆς 15 Νοεμβρίου.

ΑΛΛΕΤΗ [πλησιάζοντας καὶ κἀνοντας τὸ στανὸ τῆς τρομαγμένης κα' ἐκπαισῆ]. — Ἀδελφὴ Βεατρίκη, εἰστε πιὸ ὄραία ἀπὸ κείνη! . . .

Η ΠΑΡΘΕΝΟΣ — Ἐἶναι ἢ μέρα τοῦ Κυρίου κ' εἶμαι πολὺ εὐτυχισμένη. . .

ΑΛΛΕΤΗ — Γιατί ἐβάλατε φῶς στὸ φῶρεμά σας;

Η ΠΑΡΘΕΝΟΣ — Ἐἶναι παντοῦ ὅταν βγαίνει ὁ ἥλιος. . .

ΑΛΛΕΤΗ — Γιατί ἐβάλατε ἄστρα στὰ μάτια σας;

Η ΠΑΡΘΕΝΟΣ — Ἐἶναι συχνὰ στὸ βᾶθος τῶν ματιῶν ποὺ δέονται. . .

ΑΛΛΕΤΗ — Γιατί βάλιατε ἀκτῖνες στὰ χέρι σας;

Η ΠΑΡΘΕΝΟΣ — Ἐἶναι πάντα στὰ χέρια ποὺ κἀνον ἐλεημοσύνη. . .

ΑΛΛΕΤΗ — Ἦρθε δλομόνεχη. . .

Η ΠΑΡΘΕΝΟΣ — Ποῦ εἶναι οἱ φτωχοὶ, οἱ ἀδελφοί μας;

ΑΛΛΕΤΗ — Δὲν τολμοῦν νᾶρθον ἀπὸ τὸ σκάνδαλο.

Η ΠΑΡΘΕΝΟΣ — Ποῖδ' σκάνδαλο;

ΑΛΛΕΤΗ — Εἶδαν τὴ Βεατρίκη ἀπάνω στὸ ἄλογο τοῦ Πρίγκηκα.

Η ΠΑΡΘΕΝΟΣ — Δὲν δμοιάζω καθόλου μὲ τὴν ταπεινὴ Βεατρίκη;

ΑΛΛΕΤΗ — Λένε πὸς τὴν εἶδαν καὶ τοὺς μίλησε. . .

Η ΠΑΡΘΕΝΟΣ — Ἄλλὰ ὁ Θεὸς δὲν τὴν εἶδε καὶ δὲν ἄκουσε τίποτε. . . [Παίρνει τὴν κόρη στὴν ἀγκαλιὰ της καὶ τῆς δίνει ἓνα φίλημα στὸ μέτωπο]. ὦ! μικρὴ μου Ἄλλετη! . . . Ἐσὲ μονάκι σήμερα μπορῶ ν' ἀγκαλιάσω. . . Ἡ ἀφρότης κατᾶλαβε τὴν παρουσία τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ δὲν τρομάζει καθόλου. . . [Κυττάζοντας τὴν Ἄλλετη στὰ μάτια]: Πόσο ἢ ἀνθρώπινη ψυχὴ εἶναι καθαρὴ ὅταν τὴ βλέπει κανεὶς ἔτσι! Οἱ ἄγγελοι εἶναι πιὸ ὄραιοι, ἀλλὰ δὲν ἔχουν καθόλου δάκρυα. . . Πήγαινε, πήγαινε, φτωχὸ μου παιδί, ἀκούω νὰ περνοῦν οἱ δικοὶ σου στὸ βᾶθος τοῦ μέλλοντος καὶ θὰ γνωρίσης τὸν ἀριθμὸ τους. . . Ἐφῶντας κάτω τὴν Ἄλλετη]. Ποῦ εἶναι οἱ φτωχοὶ οἱ

ΠΟΡΤΡΑΙΟ

ΠΑΡΘΕΝΟΥ ΚΟΥΝΟΥ

ἀδελφοί μας; ... Πήγαινε να τους πής, ότι ή αγίαση είναι γεμάτη ανυπομονησία, πήγαινε να τους πής να βιαστούν...

ΑΛΛΑΓΗ [φρονίζοντας το κεφάλι και βλέποντας έξω]. — Έρχονται, ἀδελφή Βεατρίκη.

[Πραγματικά οι φτωχοί, γέροι, σακάτηδες, άρρωστοί, γυναίκες βαστώντας μικρά παιδιά, κ.τ.λ. προχωρούν δειλά, και νομίζοντας πως βλέπουν τη Βεατρίκη, φαρισμένοι διακριτικά, ξεφτισμένοι, πλησιάζουν το κειτόφιλο, σταματώντας μπροστά στην πόρτα, κινιάζουν και περιμένουν].

Η ΠΑΡΘΕΝΟΣ [σκάνβοντας άπάνω από το πανέρι που έχει τά ρούχα]. — Τι περιμένετε, ἀδελφοί μου, και τί ανέβηκε; Βιαστήτε, βιαστήτε: νά, ό ήλιος ανεβαίνει είναι ή ώρα της προσευχής και οι ἀδελφές μου θά περάσουν ή θύρα θά κλείσει και ή έλεημοσύνη θ' αναβληθή... Έλάτε έλοι, είναι καιρός, βιαστήτε, έλάτε έλοι...

ΕΝΑΣ ΠΕΡΟΣ ΦΤΙΧΟΣ [προχωρώντας]. — Άδελφή μου, είδαμε δυο φανιάσματα αυτή τη νύχτα...

Η ΠΑΡΘΕΝΟΣ [δίνοντας του ένα μαγδάκι που λάμπει καθώς τον βγάζει από το πανέρι]. — Δέν πρέπει και να συλλογίζεστε τα φαντάσματα της νύχτας.

ΕΝΑΣ ΣΑΚΑΤΗΣ [προχωρώντας με τη σειρά του, ενώ άκουμπά στα δερμάτινα του]. — Άδελφή μου, έβάλανε κακές ιδέες...

Η ΠΑΡΘΕΝΟΣ [βγάζοντας άπό το πανέρι ένα άλλο φρόρεμα που φαίνεται σαν να σκεπάζεται από πετράδια]. — Άδελφέ μου, ανοίξτε τα μάτια, είναι ή ώρα της συγχωρήσεως...

ΜΙΑ ΦΤΙΧΗ ΓΥΝΑΙΚΑ — Άδελφή μου, μου χρειάζεται ένα σάβανο για τη μητέρα μου...

ΜΙΑ ΑΛΛΗ — Άδελφή μου, έλεημοσύνη για το νεογέννητό μας...

[Οι φτωχοί μαζεώνονται όλοι μαζί, άχορταστοί, βογκώντας, με τά χέρια άπλωμένα, γύρω από την Παρθένα, ή οποία σκάνβοντας άπάνω από το πανέρι βγάζει με άρθονια φρορέματα άπό δπου άναπηδούν άκτινες, πέπλα που άκτινοβολούν, λιγά που είναι όλοφώτεινα. Κι' όσο αυτή βγάζει, τόσο ξεχειλίζει το πανέρι πλέον άρθονο, από στόφες, περισσότερο πολύτιμες και περισσότερο λιμπαρές και, σαν μεθυσμένη από το ίδιο της το θάυμα, ενόσω τους μοιράζει τους θησαυρούς της, και γεμίζει τά χέρια, και σκεπάζει τους όμοις, και περιτυλίξει τά παιδιά με ύφιαδια άστραφτερά, ή Παρθένος λέει:]

Η ΠΑΡΘΕΝΟΣ — Έλάτε όλοι!...

Έλάτε όλοι!... Νά το άρχό σάβανο και τά σπάργαλα που γελούν!... Είναι ή ζωή κι' ό θάνατος, κι' είναι άκόμα ή ζωή!... Έλάτε όλοι, έλάτε έλοι, είναι ή ώρα της αγάπης κι' ή αγάπη είναι άπειρη! Έλάτε έλοι, βοηθάτε ό ένας τον άλλον, συγχωρήστε όσους σας πρόσβαλαν, κι' ανακατώστε στη ζωή τις εδτυχίες σας και τά δάκρυά σας!... Έλάτε, αγαπάτε αλληλους, προσεύχεσθε γι' αυτούς που κέρτουν!... Έλάτε έλοι, πάρτε τα έλα, ό Κύριος δέ βλέπει καθόλου το κακό που κάνει κανείς χωρίς μίσος... Έλάτε έλοι, συγχωράτε, δέν είναι κανένα κριμα που ή συγχωρηση δέ σβύνει!...

[Τώρα οι φτωχοί θαμπαμένοι, χαμένοι, είναι σκεπασμένοι με λιμπαρά φρορέματα. Μερικοί φεύγουν προς την έξοχή κινώντας στόφες που λαμποκοπούν από πετράδια και βγάζοντας γαρούμενα οδρλιάσματα. Άλλοι, θρηγώντας με αναφυλλητά από εύγνωμοσύνη, τριγγρίζουν την άγια Παρθένα και ζητούν να της φιλήσουν τά χέρια. Άλλά οι περυσότεροι, σακατηλοί και σαν χτυπημένοι από θεϊον τρόμο, είναι γονατισμένοι στο κεφαλόσκαλα και μουρμουρίζουν προσευ-

χές. Τότες ένα χτύπημα καρδιάς άνηχτεί το πανέρι είναι ξεφτιστά άδειανά κι' ή Παρθένος, παρμηρίζοντας σιγά τους φτωχούς που τη αγγίζουν, κλείνει πίσω τους τά θυροφύλλα].

Η ΠΑΡΘΕΝΟΣ [κλείνοντας τη θύρα]. — Υπάγετε έν ειρήνη, ἀδελφοί μου, είναι ή ώρα της προσευχής...

[Ακούεται άκόμη πίσω από την κλεισμένη θύρα το μουρμούρισμα της προσευχής των πτωχών που μεταμορφώνεται σιγά σιγά σ' ένα διακαλιόλιζο τραγούδι εύγνωμοσύνης και έκπαισους. Ένα δεύτερο, έπειτα ένα τρίτο χτύπημα καρδιάς άνηχτεί, και, από την άριστερήν άκρη του διαδρόμου, έρχονται οι μοναχές, με την ήγουμένησα μπροστά και προχωρούν κάτω από τους θόλους για να μπουν στο παρεκκλήσι.

Η ΠΡΟΫΜΕΝΙΣΣΑ [σταματώντας μπροστά στην Παρθένα, που με το κεφάλι σκυμμένο και τά χέρια σταυρωμένα άπάνω στο στήθος, περιμένει κοντά στην κλεισμένη θύρα]. — Άδελφή Βεατρίκη, αυτόν το μήνα του ήλιου, έσήμανε όρθιος ένα τέταρτο της ώρας πριν τις τρεις. Θά νηστεύετε τρεις ήμέρες και θά προσευχηθήτε τρεις νύχτες στα πόδια του άγάλματος της Παρθένου μητέρας.

Η ΠΑΡΘΕΝΟΣ [κάνοντας ύπόκλιση μέσα σημειο συναινεσεως πολύ ταπεινής]. — Ό Θεός άς είναι δοξασημένος, Μητέρα μου...

[Η ήγουμένησα εξακολουθώντας τον δρόμο της φτάνει κοντά στο βάθρο που το έκρυβεν ό ταίχος άπάνω στον άσολον σηρίζεται ό θόλος της θύρας. Πάει να γονατίσει όταν σηκώνοντας τά μάτια σταματάει, βγάζει μια φωνή, άφίνει να πείη το βιβλίο κι' ή πατερίσα που βιαστούσε, κάνει ένα κίνημα άνείπωτης έκπλήξεως και φρίκης].

Η ΠΡΟΫΜΕΝΙΣΣΑ — Δέν είν' εδώ πειά!...

[Ανήσυχες, έπειτα τρελλές οι μοναχές τρέχουν, περιτριγγρίζουν την ήγουμένησα, σπρώχνονται γύρω στο βάθρο κι' άφου πέρασεν ή πρώτη στιγμή της καταπλήξεως, ή μια μετά την άλλη, άγανακτισμένες, τρομαγμένες, θρηγώντας, όρθιες, γονατισμένες, πεσμένες προύμητα ή τρικλιζοντας, μιλούν, φρονάζουν, άναστενάζουν όλες μαζί].

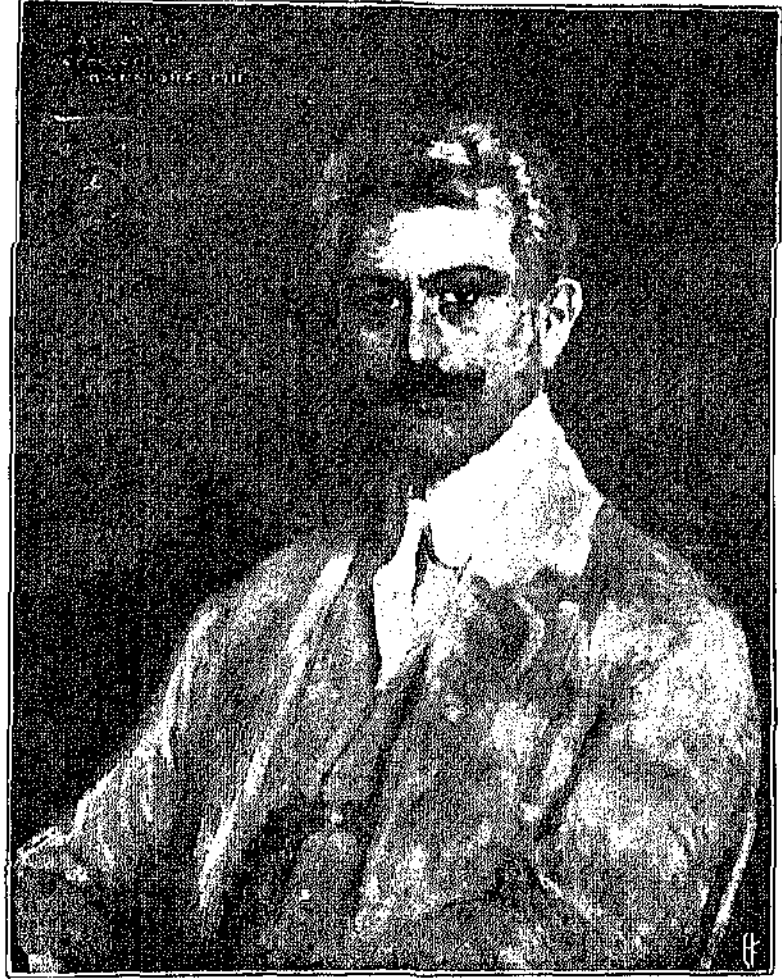
ΟΙ ΜΟΝΑΧΕΣ — Δέν είν' εδώ πιά! Η Παρθένος

χάθηκε!... Έκλεψαν το ειδώλιόμα! Οι άσβεβεις, οι άσβεβεις! Μητέρα μας, Μητέρα μας! Έρροσυλία, Έρροσυλία! Μητέρα μου τί μέλλομα να κάνουμε; το μοναστήρι είναι βεβηλωμένο! Έρροσυλία! Έρροσυλία! Ό οικος θά πείη! Έρροσυλία! Έρροσυλία!

Η ΠΡΟΫΜΕΝΙΣΣΑ [φρονίζοντας]. — Άδελφή Βεατρίκη!...

[Η Παρθένος προχωρεί και στίκται κοντά στην ήγουμένησα, μπροστά στη βάθρο. Στιλώνει τά μάτια της από μένος που βρισκόταν το ειδώλιό της, και σαν κλεισμένα στην έξοτεροκό κόσμο, το πρόσωπό της και τά άκίνητα μάτια της άκτινοβολούν από ένα είδος σιωπής και έλπίδας χωρίς τίλλος].

Η ΠΡΟΫΜΕΝΙΣΣΑ — Άδελφή Βεατρίκη, έστίς έίχατε τη φρόλαξή της. Χριστούσταξ'ν άγγου-

Α. ΖΑΧΟΣ

Ε. ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Φωτογρ. Έστ. Ξανθοπούλου

ΓΑΛΛΙΚΟΝ ΚΑΙ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΝ ΠΝΕΥΜΑ *

Είς βλα σκεδόν τὰ πολιτισμένα μέρη τοῦ κόσμου γίνεται ἓνα εἶδος συναγωνισμοῦ μεταξύ τοῦ γαλλικοῦ καὶ γερμανικοῦ πνεύματος ποῖον νὰ ἐξασκήσῃ τὴν μεγαλύτεραν ἐπίδρασιν ἐπὶ τὰ πνεύματα τῶν ἄλλων λαῶν. Ἐνας τέτοιος ἀγὼν γίνεται καὶ εἰς τὴν Ἰαπωνίαν. Ὁ δισκὸς τοῦ γαλλικοῦ πνεύματος κ. E. Gomez Carillo ἐξετάζει τὸ ζήτημα αὐτὸ καὶ ὑποστηρίζει, ὅτι πρὸ εὐαγγελικῆ εἶναι ἡ γαλλικὴ ἐπίδρασις. Μὲ τὰ ἐπιχειρήματα ποῦ φέρνει, δικαίον καὶ ξένα, προσπαθεῖ νὰ ἀποδείξῃ πόσον τὸ γαλλικὸν πνεῦμα εἶναι ἀνώτερον ἀπὸ τὸ γερμανικόν.

Ὅτι γνωρίζομεν ἀπὸ τὴν Γερμανίαν, τὸ γνωρίζομεν διὰ μέσου τῆς Γαλλίας. Τὰ γερμανικὰ πράγματα, ποῦ μανθάνομεν, τὰ μανθάνομεν γαλλικὰ. Αὐτὸ συμβαίνει εἰς ὅλον σχεδὸν τὸν κόσμον. Τὸ ὁμιλοῦν οἱ Ἰταλοί, οἱ πολιτικοὶ σύμμαχοι τῆς Γερμανίας. Τίποτε γερμανικὸν δὲν φθίνει εἰς αὐτοὺς χωρὶς νὰ περάσῃ ἀπὸ τὸ Παρίσι. Ἡ Γαλλία ἀπὸ τὴν γεωγραφικὴν τῆς θέσιν, ποῦ βρίσκεται ἀντίμεσα εἰς τὰ μαῦρα βουνὰ καὶ τὴ γαλιζία θάλασσαν, εἶναι τὸ ἐνωτικὸν σημεῖον μεταξύ τῆς γερμανικῆς καὶ τῆς λατινικῆς φυλῆς. Ἡ γερμανικὴ παραγωγή θὰ περῶσιν πρῶτα ἀπὸ τὴν γαλλικὴν καλλιέργειαν, ποῦ ἔχει τὴν δύναμιν νὰ καθυρῆσῃ καὶ ἀποστραγγίξῃ. Ἀπὸ ποῦ ἐβγήκεν ὁ Ἑρρίκος Ἄϊνε γιὰ νὰ κατακτήσῃ τὸν κόσμον; Πούθε διαλαλήθηκε ἡ πρωτοτυπία τοῦ Νίτσε; Οἱ δύο αὐτοὶ Πρώσοι ποῦ ἐπέδρασαν πολὺ στὸν κόσμον, ἀνεγνώρισαν καὶ οἱ δύο τὴν ὑπεροχὴν τοῦ γαλλικοῦ πνεύματος καὶ τῆς γαλλικῆς τέχνης, ἀκόμη καὶ στὰ πράγματα, ποῦ οἱ ἴδιοι οἱ Γάλλοι δὲν τὰ θεωροῦν καὶ τόσο ἀξία θαυμασμοῦ.

Ἄξιζεν νὰ παρατεθῇ ἐδῶ ἡ γνώμη τοῦ μεγάλου Γεωργίου Μπραντές, ποῦ καθὼς τὸ ξέρουν ὅλοι, δὲν ἐγάλλει καθόλου:

«Στὰς μαθηματικὰς ἐπιστήμας, λέγει ὁ Μπραντές, οἱ Γάλλοι κατέχουν πάντοτε τὴν πρώτην θέσιν εἰς τὸν κόσμον. Στὰς φυσικὰς ἐπιστήμας οἱ Γάλλοι καὶ οἱ Γερμανοὶ βρίσκονται στὸ ἴδιον ἐπίπεδον. Προσωπικῶς πιστεύω ὅτι στὰ γερμανικὰ πανεπιστήμια ἡ μέθοδος τῆς διδασκαλίας εἶναι πρὸ κατὰλληλῆ ἀπὸ τὴν μέθοδον τῶν γαλλικῶν πανεπιστημίων εἰς τὸ νὰ δημιουργῇ ἀνθρώπους μέσης διανοητικότητος. Ἡ γαλλικὴ

ἐκπαιδευτικὴ ἀπειριαντία, ποῦ φαίνεται καταλλήλοτερη γιὰ νὰ δημιουργῇ ἀνθρώπους μετὰ τῶν αὐτῶν ὅμως εἶναι πάντοτε σπανιότερη ἀπὸ τὰς μετριότητάς. Σ' εἶναι ἀφορᾶ τὴν τέχνην, ἀν πρόκειται διὰ τὴν τέχνην τῆς ἱστοριογραφίας καὶ τὴν βιοτεχνίαν, ἡ ὑπεροχὴ τῶν Γάλλων ποῦ φαίνεται ἀδιαφιλονέκητος. Ὁ διευθυντὴς ἐνὸς νορβηγικοῦ μουσείου ποῦ ἔλεγε μιὰ μέρα: «Κύριε, εἶναι γερμανικὸ ἀντικείμενον, ἀν μισοῖν νὰ σταθῇ δίπλα σ' ἓνα γαλλικόν». Καὶ βρισκομαι, ὅτι εἶχε δικαίον θαυμάζων πολὺ τοὺς Γερμανοὺς καλλιτέχνας καὶ εἶμαι ὁ θαυμαστής καὶ φίλος τῶν καλύτερων Γερμανῶν συγγραφέων. Ἄλλ' ὁμιλοῦν ὅτι, ὅταν παραβάλλω τις δύο φιλολογίας ἀπὸ σύνολόν τους, εἶναι ἀδύνατον νὰ βάλω στὴν ἴδια γραμμῇ τὴ γαλλικὴ φιλολογία — πρὸ πάντων τὸ δράμα καὶ τὸ μυθιστόρημα — καὶ τὴ γερμανικὴ, ἀν καὶ ἡ πρώτη δὲν βρίσκεται στὸ ἀπογεῖόν της. Εἶναι ἐπίσης ἀδύνατον νὰ παραβάλλω κανένα Γερμανὸν καλλιτέχνην μετὰ τὸν Ροντέν».

Τὸ συμπέρασμα τοῦ Μπραντές εἶναι, ὅτι ἡ ἐπίδρασις τῆς Γερμανίας καθημερινῶς μικραίνει, ἐνὸς τῆς Γαλλίας μεγαλώνει.

Καὶ ὅμως ὑπάρχουν σήμερον πολλοὶ διανοητικοὶ ἄνθρωποι, ποῦ ἐνθουσιάζονται γιὰ τὸ γερμανικὸν πνεῦμα. Τοῦτο ἐξηγεῖται εὐκόλως. Οἱ θαυμασταὶ τοῦ γερμανικοῦ πνεύματος ἀπατῶνται εἰς τὴν χρονολογίαν. Ἐκεῖνο ποῦ θαυμάζουν, ποῦ τὸ μελετοῦν μετὰ πάθος, δὲν ὑπάρχει πιά. Ἡ γερμανικὴ ἐξέλιξις ἦταν τόσο γλήγορη, ποῦ μόλις ἀντιλαμβάνεται κανεὶς τὴν σηματογραφικὴν αὐτὴν πλάνην. Μέσα σὲ εἴκοσι χρόνια ἡ ξανθὴ Γερμανία ἐπέδρασεν ἀπὸ τὴν καλλιέργειαν τῶν ἰδεῶν εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς βιομηχανίας.

Καὶ ὅχι μόνον εἰς τὸ φιλολογικόν ἢ μορφωτικόν ἐπίπεδον ὑπάρχει ἡ γαλλικὴ ὑπεροχὴ, ἀλλὰ καὶ στὰ ἀποικιακὰ ζητήματα. Τὸ ἔργον τῆς Γαλλίας στὰς ἀποικίας εἶναι πρὸ ἐκπολιτιστικόν. Τὸ βεβαιώνει αὐτὸ ὁ Ἀμερικανὸς E. A. Forbes, ποῦ εἰς μιαν μελέτην του, γραμμὴν ὕστερα ἀπὸ ταξίδια εἰς τὰς ἀφρικανικὰς χώρας γιὰ νὰ σπουδάσῃ τ' ἀποικιακὰ ζητήματα, λέγει στοὺς συμπατριώτας του:

— Ἄν θέλετε νὰ μάθετε πῶς ἀποικιοῦν, πάρετε γιὰ ὑπόδειγμα τοὺς Γάλλους.

Τὸ μεγαλεῖον τοῦ γαλλικοῦ ἀποικιακοῦ ἔργου στηρίζεται εἰς τὴν εκπαιδευτικὴν καὶ διαλλακτικὴν πολιτικὴν τῆς Γαλλίας.

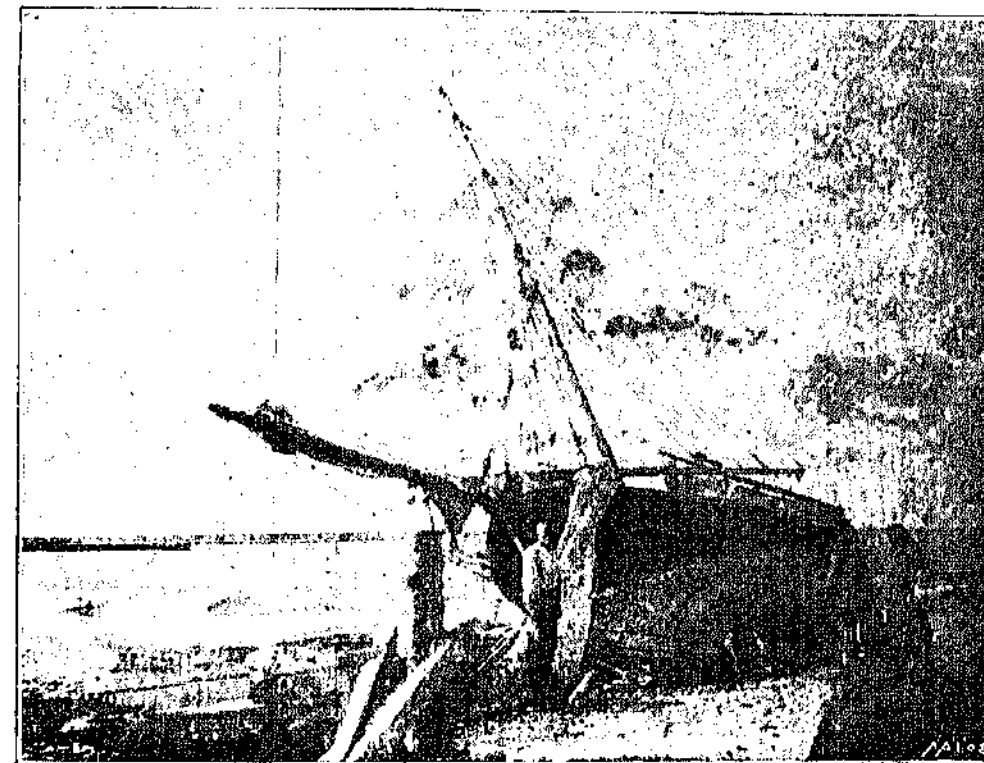
Τὸ καλύτερον ὅμως παράδειγμα, πόσον ἀνώτερον εἶναι τὸ γαλλικὸν πνεῦμα ἀπὸ τὸ γερμανικόν, μὰς τὸ δίνουν οἱ Βέλγοι. Τοποθετημένοι

μεταξὺ τῶν Γερμανῶν καὶ τῶν Λατίνων οἱ Βέλγοι ἐπρωτεύθησαν, ὕστερα ἀπὸ διαταγμοὺς πολλῶν χρόνων, νὰ πάρουν τὸν δρόμον, ποῦ πνευματικῶς ἄδηγει στὸ Παρίσι. Ὁ Βερέρεν, ὁ Μάτερλιγκ, ὁ Λεμονιέ, ποῦ εἶναι φλαμανδικῆς φυλῆς, δηλαδὴ γερμανικῆς, ἐδιέλεξαν ὡς ὄργανον τῆς ἐργασίας τους τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν. Ὅλον τὸ Βέλγιον ἀρέθηκε νὰ κατακτηθῇ φιλολογικῶς ἀπὸ τὴν Γαλλίαν. Γιατί; Μήπως οἱ Γάλλοι τοὺς ἐκολοῦσαν; Ἄπ' ἐναντίας τοὺς κοροϊδεύουν ἀκόμη καθημερινῶς, ἀφοῦ οἱ Παρισιοὶ ἔχουν διαρκῶς στὸ στόμα τους τὴν φράσιν: «Γράφει τὰ Γαλλικὰ σὰν Βέλγος» ἢ «Ὀμιλεῖ τὰ Γαλλικὰ σὰν Βέλγος». Πράγμα ποῦ θυμώνει πολὺ τοὺς Βέλγους. Ἡ προτίμησις αὐτὴ ὀφείλεται στὸ ὅτι οἱ μεγαλύτεροι συγγραφεῖς, οἱ μεγαλύτεροι καλλιτέχναι, οἱ μεγαλύτεροι μουσικοὶ, οἱ μεγαλύτεροι ἐφευρέται εἶναι Γάλλοι καὶ ὄχι Γερμανοὶ. Πολλοὶ καλλιτέχναι, φιλόλογοι καὶ σοφοὶ Βερολινέζοι, συχνὰ ἐπαινοῦν τὰ μεγάλα προτερή-

ματα τοῦ γαλλικοῦ λαοῦ. «Ἐκεῖνο, ποῦ δὲν ἔχομε ἡμεῖς, λέγει ὁ Μὰξ Χάρδεν, τὸ ἔχουν οἱ Γάλλοι ἔχον τὴν φλόγα».

Ἐάν ἐπρόκειτο ἀκόμη νὰ ἐξετασθῇ ἡ ἐκπολιτιστικὴ ἀποστολὴ τῶν δύο λαῶν, ἡ σύγκρισις μεταξύ τοῦ ἔργου τῆς Γερμανίας, ποῦ βαστυρίζεται εἰς τὴν Τουρκίαν, καθὼς καὶ στὰ ἄλλα τοῦ κόσμου μέρη, τὴν τυραννίαν, ποῦ ἐμποδίζει τὴν πραγματικὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Κρήτης, ποῦ βομβαρδίζει τὴ Βενεζουέλαν γιὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν πληρωμὴν κάποιων χρέους, ποῦ διαλαλεῖ καθημερινῶς μετὰ τὸ στόμα τοῦ αὐτοκράτορος τῆς τῆς θεῶν δικαιοσύμης τῶν βασιλέων, ποῦ ἀπειλεῖ τὴν δημοκρατίαν καθὼς ποῦ θὰ σηκώσῃ κεφάλι, ἡ σύγκρισις μεταξύ τοῦ ἔργου τῆς Γερμανίας καὶ τοῦ γαλλικοῦ ἔργου τῆς δημοκρατικῆς προπαγάνδας καὶ τῆς διδασκαλίας τῆς δικαιοσύνης, θὰ μᾶς ἔκαμνε νὰ ἰδοῦμε, ὅτι ἀν καὶ ἀξίη τώρα ἡ Γερμανία νὰ θαυμάζεται, δὲν ἀξίει ὅμως ἀκόμη ν' ἀγαπηθῇ.

B. GOMEZ CARILLO

ΤΡΑΒΗΓΜΕΝΟ ΣΤΗΝ ἘΚΦΟΡΙΑΙΑ

ΦΩΤΟΓΡ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ

* Περὶληφθε ἀπὸ τὸ ἄρθρον «Ἡ ἐρις μεταξύ τῆς Γαλλικῆς καὶ τῆς Γερμανικῆς ἐπίδρασεως εἰς τὴν Ἰαπωνίαν». La Revue 15 Novembre.

ΜΥΣΤΗΡΙΑ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

XI

Έτσι έφταναν οι 29 Ιουνίου. Ήτον Δευτέρα. Ελπίτην την ημέρα αντέβηκαν και πολύ περίεργα πράγματα παρουσιάστηκαν μάλιστα στην πόλι και μια ξένη, μια κορία μ' ένα πυκνό βέλο και μετά δύο ώρες ξαφνιάστηκε πάλι, αφού έκανε πριν μία επίσκεψη στο ξενοδοχείο.

Νωρίς νωρίς ο Νάγκελ τραγουδοῦσε και σφύριζε στην κάμαρά του. Ένώσω έντύνετο σφύριζε και τραγουδοῦσε πολύ χαρούμενος. Όταν την ημέρα πριν ήταν ήσυχος και σιωπηλός, μετά εκείνο το φοβερό μεθύσι τοῦ Σαββάτου, όταν ήταν ο Μινοῦτας μαζί του, έλο περπατοῦσε κάπου κάπου στην κάμαρά του κ' έπινε λίγο νερό. Όταν το λοιπόν την Δευτέρα το πρωί βγήκε απ' το ξενοδοχείο τραγουδοῦσε ακόμα κ' έφαινετο πολύ χαρούμενος. Έτσι στα καλά καθούμενα μάλιστα σταμάτησε και μια γυναίκα έξω στον δρόμο και της έδωσε πέντε κορόνες.

— Ξέρεις να μου πής, πού μπορώ να δανειστώ ένα βιολί; την ρώτησε. Ξέρεις αν παίζω κανείς εδώ βιολί;

— Δεν ξέρω, απήντησε η γυναίκα με απορία. Δεν ήξερε, και όμως ο Νάγκελ της έδωσε απ' την χιρά του πέντε κορόνες κ' εξακολούθησε βιαστικός τον δρόμο του. Είχε δη την Δάγνη Κιέλλαντ με την κόσωνή της εμπρόσω να βγαίνει από ένα μαγαζι και την ακολουθούσε. Ήτον μόνη. Την χαϊρέτησε με πολλή ευγένεια και της μίλησε. Έκείνη δια μιας έγινε κατακόκκινη σαν πάντα, και έβαλε την εμπρόσω μπροστά της για να κρυφτεί.

Στην αρχή μιλοῦσαν για τον τελευταίο τους περίπατο μὲς απ' το δάσος. Αλήθεια ήταν απρόσπεκτη εκείνη; είχε, λέει, κρυώσει λίγο, αν και ο καιρός ήταν τόσο ζεστός; δεν ήταν ακόμη έντελως καλά. Τα είπε αυτά έτσι φυσικά και με ελλοκρινεία, σαν να τα εμπιστευόνταν σ' έναν παλιό γνώριμο.

— Μά να μη τον μετανοήτε εκείνον τον περίπατο σὰς παρακαλῶ! είπε εκείνος άμέσως.

— Όχι, απήντησε εκείνη με απορία, όχι, δεν τον μετανοῶ πὼς σὰς ήρθε αυτή η ιδέα; Τίσι τισι ήτον πολύ άφρατα νύχτα, αν και έβλεπον τον καρὸ φοβούμενον εκείνον τον τρελλὸ πὸν λέγατε στο παραμῦθι σας. Τὸν είδα και στ' όνειρό μου. Φοβερό όνειρο.

* Η αρχή εις τὸ τεῦχος τῆς 31 Μαΐου.

Έπειτα μίλησαν λίγο γι' αυτό το παραμῦθι. Ο Νάγκελ είχε πολλή διάθεση σήμερα, έλεγε πὼς κ' αυτόν καμιά φορά τον πιάνει ένας γελοῖος φόβος για περίεργα πράγματα, π. χ. πολλές φορές δεν μπορεί να κοιμηθῆ μια σκάλα χωρίς να γυρίσει πὸς κάτω βήμα να δῆ αν δὲ τον ακολουθῆ κανείς. Τι μπορεί να είναι αυτό; Ναι, τί μπορεί να είναι! Κάτι μυστηριώδες, άπόκρυφο, πὸν η καμμένη η έπιστήμη πὸν τὰ ξέρει βλα είναι πολύ άμβλεία και πολύ άξεστη για να το συλλάβῃ αυτό, είναι σαν η ανοή μιας άόρατης δυνάμεως, η έπιρροή των τυφλῶν δυνάμεων της ζωῆς.

— Ξέρεις, είπε ο Νάγκελ πὼς αυτήν την στιγμή δά είχα όρεξι να φύγω απ' αυτόν τον δρόμο και να μὲς σ' έναν άλλο, γιατί αυτά εδώ τὰ σπίτια, αυτοί οι σωροί πέτρων άριστερὰ, εκείνες οι τρεις άπιδιες στον κήπο του εἰρηνοδίκου όλα αυτά μου κάνουν μια πολύ δυσάρεστη εντύπωση, με γεμίζουν άηδία κ' απέχθεια. Όταν είμαι μόνος μου, ποτέ δεν παίρνω αυτόν τον δρόμο, πάντα περπαῶ από άλλο, ως είναι κ' άλλόγυρος. Τι να είναι αυτό;

Η Δάγνη γέλασε.

— Δεν ξέρω, είπε, μα ο κύριος Στέρνεσεν θάλεγε πὼς είναι νευρικός και δεισιδαιμονία.

— Ναι, άκριβῶς έτσι θάλεγε! Άχ, τί γελοία κουταμάρα! Φτάνεις ένα βράδυ σὲ μια ξένη πόλι, ως πῶς με αυτήν την πόλι, γιατί όχι; Την άλλη μέρα το πρωί βγαίνεις να περπατήσης στους δρόμους για να δῆς την πόλι για πρώτη φορά. Έκει πὸν περπατῶς, αισθάνεσαι μια κρυφή κ' όρισμένη αντίπαθεια για μερικούς δρόμους, για μερικά σπίτια, ενῶ άλλοι δρόμοι κ' άλλα σπίτια άμέσως σ' άρέσουν, σὲ κάνουν να χαίρεσαι και να ευχαριστιέσαι. Νευρικός! Μ' αν ύποτεθῆ πὼς έχεις νεῦρα σαν χοντρά σκουινιά, πὼς αλήθεια οὔτε ξέρεις τί είναι νευρικός. Λοιπόν. Έξακολουθεῖς και περπατῶς στους δρόμους, άπαντῶς εἰπαντονάδες άνθρωπους, πὸν σὲ προσπερνῶν άδιάφοροι έξαφρα — εκεί πὸν κατεβαίνεις στην προκαμια και σταματῶς, μπρός σ' ένα σπίτι φτωχικό, μ' ένα πάτωμα, χωρίς κομρτίνες, μα με κάτι άσπρα λουλούδια σὰ μαρμάθουρα — βλέπεις έναν άνθρωπο πὸν έρχεται και πὸν άμέσως σου κάνει έντύπωση. Τὸν κοιτάξεις, και σὲ κοιτάξει και αυτός; δεν έχει τίποτα άξιοπερίεργο παρὰ μόνο πὸν είναι φτωχὸς ντυμένος και περπατῶ λίγο κυρτός; πρώτη

φορά στην ζωή σου τον βλέπεις και σφίγγεται η καρδιά σου πὼς τον ονομά του θὰ είναι Ιωάννης. Γιατί να σκεφθῆς πὼς θὰ τον λέν Ιωάννη; Κι' ο ίδιος δεν το καταλαβαίνεις, μα το βλέπεις στα μάτια του, το παρατηρεῖς στις κινήσεις του, το αισῶς στον ήχο των βημάτων του και δεν είναι πὼς άπάντησες πριν βηματίων τον άλλο άνθρωπο, πὸν τοῦ μιλάει αἰτονοῦ και πὸν τον έλεγαν κ' εκείνον Ιωάννη; όχι, δεν είναι αυτό, γιατί ποτέ δεν είδες κανέναν πὸν να σ' τον θυμίζῃ αυτός. Λοιπόν κίθεσαι με την άπορία σου και με το μυστηριώδες σου αἰσθησι και δεν μπορείς να το εξηγήσης.

— Άπαντήσατε έναν τέτοιο άνθρωπο εδώ σ' αυτήν την πόλι;

— Όχι, όχι, είπε βιαστικά, λέγω αυτήν την πόλι κ' αυτό το σπίτι κ' αυτόν τον άνθρωπο έτσι μόνο για παράδειγμα. Μά δεν είναι πολύ περίεργο; ... Κι' άλλα περίεργα συμβαίνουν. Η. χ. φτάνει κανείς σὲ μια ξένη πόλι, και μπαίνει σ' ένα ξενο σπίτι, σ' ένα σπίτι, πὸν ποτέ δεν το είχε δη πριν. Δια μιας αισθάνεται όρισμένως πὼς πρὸ πολλοῦ καιροῦ, ίσως πρὸ πολλῶν χρόνων πρέπει να ήτον ένα φαρμακείο σ' αυτό το σπίτι. Πὼς τοῦρζεται αυτή η ιδέα; Δεν είναι τίποτα πὸν να θυμίζῃ φαρμακείο οὔτε το είπε κανείς οὔτε μισροδία γιατροῦν οὔτε σειρές στους τοίχους σαν από οάφρα. Και όμως το ξέρει, το καταλαβαίνει μέσα του πὼς πρὸ πολλῶν χρόνων ήτον φαρμακείο εκεί μέσα. Δεν άπατάται, εκείνη την στιγμή τον καταλαμβάνει μια μυστηριώδης έμπνευσι πὸν τοῦ φαρμάκου άπόκρυφα πράγματα. Μά ίσως να μη σὰς συνέβηκε ποτέ τίποτα;

— Ός τώρα ποτέ δεν το σκέφθηκα, μα τώρα πὸν το λέτε, είναι σαν να μου συνέβηκε κ' έμένα. Όχι κ' αν είναι πολλές φορές φοβοῦμαι στο σκοτός για τίποτα. Μά αυτό ίσως να είναι άλλο πράγμα.

— Ο Θεός το ξέρει αν είναι ένα και το ίδιο πράγμα! Συμβαίνουν τόσα πράγματα κάτω απ' τον οὐρανὸ, παράξενα θαυμάσια πράγματα πρωτοφανῆ, και υπάρχουν τόση προαισθήματα άνεξηγητα, κομφοί φόβοι, πὸν κάνουν τον άνθρωπο να τρέμῃ από άνησυχία. Φαντασθῆτε πὼς μια νύχτα σκοτεινή ακούετε πὼς κάποιος σέρνεται κρυφὰ κοντὰ στον τοίχο. Βλάτε έντελῶς ζυπνή, κανίζετε μια πῆλα και κίθεσαι σ' ένα τραπέζι με τις αισθήσεις έπιπνές, κ' απ' τον νοῦ σας περνῶν χίλιες σκέψεις. Έκει ακούτε καθαρὰ πὼς κάποιος σέρνεται κοντὰ στον τοίχο έξω η και μέσα στην κάμαρα, εκεί κοντὰ στη θερμάστρα ήπου βλέπετε και μια σκιά στον μεσότοιχο. Βγάζετε τον γλόμπο της λάμπας, για να βλέπετε

καλύτερα και περπαῖτε πρὸς την θερμάστρα. Στέκεστε μπροστά στην σκιά και βλέπετε έναν άνθρωπο άγνωστο, μερῶν άνωστῆματος μ' ένα σάκι μάφο και άσπρο τυλιγμένο στον λαιμό του και με έντελῶς μαβιά χείλια. Φαίνεται έντελῶς σαν τον φάντε των νορβηγικῶν χειρῶν. Λοιπόν, με και πάλι περιέργεια παρὰ με φόβο πάτε κοντὰ για να τον ξεπιαστέψτε, μα εκείνος δεν το κουνῶ αν και είστε τόσο κοντὰ του πὸν τον βλέπετε και σὰς κάνει μισροαριστός. Τότε προσπαθεῖτε να τον πάρετε με το καλά αν και δεν τον είδατε ποτέ πριν, τὸν λέτε; Μη τὸν σὰς λέν Χόμαν, Βέρντ Χόμαν; Κ' έπειδὴ δεν άπαντῶ, άποριάζετε να τον ονομάσετε Χόμαν και λέτε: Γιατί, διάβολο, να μη σὰς λέν Βέρντ Χόμαν; Και τοῦ γελάτε κατά πρόσωπον. Μά εκείνος δεν το κουνῶ και δεν ξέρει πὰ τί να τον κάνει. Κάνετε ένα βήμα πρὸς τα όπισσω και τοῦ δίνετε μια σκουινιά με την πίπα. Μά εκείνος δεν αλλάζει όψι. Τότε θυμώνετε και τον χτυπάτε. Φαίνεται σαν αυτός ο άνθρωπος να βρίζεται κοντὰ κοντὰ, μα το χτύπημά σας δεν τοῦ κάνει τίποτα, δεν πέφτει, χάνει τα δύο του χέρια στις τσέπες, σηκώνει τους όμους του και παίρνει μια έκρηξι σαν να λέγη: Κ' έπειτα; Τόσο λίγο τον πείραξε το χτύπημα πὸν τοῦ δώσατε. Κ' έπειτα; λέτε κ' εοκίς άγριμένος και τον χτυπάτε πάλι άπάνω στο στομάχι. Τότε δῆτε τί συμβαίνει; μετὰ το τελευταίο χτύπημα άρχίζει αυτός ο άνθρωπος να ξαταμίζεται, τον βλέπετε με τα μάτια σας πὼς σὰς σιγήνεται, λιγοστεύει λιγοστεύει, ως που στο τέλος δεν μένει τίποτ' άλλο παρὰ μόνο η κοιλία του. Κι' όμως έβλεπ την ώρα είχε τα χέρια στις τσέπες του και κύταζε μ' ένα πείσιμα σαν θάλεγε: και λοιπόν, έπειτα;

Η Δάγνη γέλασε πάλι.

— Τι όρατα πράγματα πὸν σὰς συμβαίνουν πάντοτε! είπε. Λοιπόν, παρακαλῶ; πὼς τελιώνει;

— Όταν πάτε πάλι να καθίστε στο τραπέζι κ' αρχίζετε πάλι τις σκέψεις σας, βλέπετε πὼς ματώσατε τα δάχτυλά σας χτυπώντας τον μεσότοιχο. ... Και λοιπόν, αυτό πὸν ήθελα να πῶ: διηγηθεῖτε την άλλη μέρα αυτήν την ιστορία στους γνωστούς σας, να δῆτε τί θα σὰς πῶν: Στον ύπνο σας τα είδατε, θὰ σὰς πῶν. Χά, χά, γά, ναι, στον ύπνο σας ενῶ κ' ο Θεός κ' όλοι οι άγγελοι το ξέρουν πὼς δεν κοιμηθήκατε! Μά είναι βαρβαρότης και ακοήθεια να λέν πὼς κοιμηθήκατε, ενῶ έπέσκετε ζωνῶς κοντὰ στην θερμάστρα, κανίζατε μια πίπα, και μιλούσατε μ' έναν άνθρωπο. Έπειτα έρχεται ο γιατρός, ένας έξαίρετος γιατρός πὸν άντιπροσω-

πείει με επιστημότητα την επιστήμη. Αυτό, λέει, αυτό είναι νευρωσότης. "Αχ! Θεέ μου τί παρωδία ανθρώπου που είναι ένας τέτοιος γιατρός! Καλά. Λέγει πως είναι νευρωσότης. Για το μυαλό ενός γιατρού κάθε ζήτημα είναι ένα πράγμα τόσον και τόσον διωστικότητα, τόσο ύψος, τόσο πλάτος: κάτι που μπορεί να το κρίσει κανείς με το χέρι: καλή, παχιά νευρωσότης. "Επειτα γράφει σ' ένα παλιόχαρτο σίδερο και κινίνο και νομίζει πως σέ γιατρεύει στην στιγμή. "Ετσι κάνουν! Μά για φαντασθήτε τί ζωοιάτικη λογική που είναι, να σ'αξ παρουσιάζονται με τις διαστάσεις των και με το κινίνο των σ' ένα πράγμα που ούτε οι πιο σοφές κ' οι πιο λεπτές ψυχές δεν μπόρεσαν να το εξηγήσουν!

"Επειτα έμειναν λίγη ώρα σιωπηλοί.

— Θα χάσετε ένα κομπι, είπε η Δάγνη.

— Θα χάσω ένα κομπι; ρώτησε και κύταξε τα ρούχα του.

"Η Δάγνη έδειξε γελώντας ένα κομπι που έφραζε απ' το σακάκι του με μια κλωστή και είπε:

— Παρακαλώ, βγάλτε το έντελως, με κάνει νευρική: όλο φοβούμαι πως θα το χάσετε.

Της έκανε τή θέλησή της, έβγαλε ένα σουγιά και τώκοψε. Καθώς έβγαλε τον σουγιά απ' την τσέπη του, τούπεσαν κάτω μερικά χρήματα και ένα μετάλλιο δεμένο με μια παλιοκαρδέλα έσκυψε βιαστικά και τα μάζεψε, ενώ εκείνη έστέκετο και έκιταζε.

— Τι είναι αυτό, μετάλλιο; είπε. Μπα, φαντασθήτε, ένα μετάλλιο! Μά πως το κωκομεταχειρίζεστε! Για δήτε την καρδέλα! Τι μετάλλιο είναι;

— Μετάλλιο σωτηρίας... Μά μη πιστέψτε πως έκανα εγώ τίποτα για να βρεθίη έτσι μέσα στην τσέπη μου. Μόνο για άστείο!

Τον κύταξε. Το πρόσωπό του ήταν έντελως ήσυχο, τα μάτια του ανοιχτά ανοιχτά σαν να μη έλεγε καθόλου ψέμα. Το μετάλλιο το βατούσε εκείνη ακόμα στο χέρι της.

— Πως μπορεί να έχει και να' το κοιβαλάτε μαζί σας ένα τέτοιο πράγμα; αν δεν κάνετε έσεως τίποτα για να σ'αξ το δώσουν;

— Το αγοράσα, είπε, γελώντας. Είναι δικό μου, νά, δικό μου, κήμα μου, όπως ο σουγιάς μου, το κομπι του ζακέτου μου. Τι, να το πετάξω;

— Μά τί ιδέα ν' αγοράσετε ένα μετάλλιο!

— Ναί, κοιταμάρα είναι, δεν το άρνούμαι. μά πόσες φορές δεν κάνομε κοιταμάρες! Μάλιστα μια φορά το φορούσα μια όλοκληρη μέρα στο στήθος μου, σφάνταξα, και δέχθηκα και μια πρόποσι γι' αυτό. Χά, χά, χά, χά, ναί, αλήθεια

είναι άνοησία! Μά όλα τα πράγματα δεν είναι άνοησίες;

— Το όνομα είναι σβησιμένο είτε πάλι η Δάγνη.

Τότε διά μι'ας κοκάλωσε ο Νάγκελ και άπλωσε το χέρι να το πάρη πίσω.

— Το όνομα είναι σβησιμένο; καλά, αδύνατον: για να δώ. Μπα, είναι μόνο που τώχω στην τσέπη μου και θα τρίψτηκε με τις δεκάρες, δεν είναι τίποτα.

"Η Δάγνη τον κύταξε με δυσπιστία, μά δεν έλεγε τίποτα. Τότε εκείνος έξαφνα φώναξε:

— "Αχ, τί ξεχασμένος που είμαι! Βέβαια το όνομα είναι βγαλμένο, έχετε δίκαιο: πως μπόρεσα και το ξεχάσα! Χά, χά, χά! "Εγώ ο ίδιος έδωσα να το σβήσουν, βέβαια: δεν ήταν βλέπετε το δικό μου όνομα, ήταν το όνομα του ιδιοκτήτου, του σωτήρος: όταν το πήρα το μετάλλιο άμέσως έδωσα να λιμάρουν τόνομα. Σ'αξ παρακαλώ, συγχωρήστε με που δεν σ'αξ το είπα άμέσως: δεν τόκωνα για να πω ψέμα. "Εκείνη την στιγμή σκεπτόμουν κάτι έντελως άλλο: σκεπτόμουν πως μπορούσατε να γίνετε τόσο νευρική για εκείνο το κομπι που κάντε να πέση! Κι' αν έπεριε; Μήν ήταν αυτό άπάντησις για κείνο που'λεγα για την νευρωσότητα και την επιστήμη;

Σιγή.

— Μά ξέρετε, μου δείχνετε πάντα τόση πολλή ελλικρόνεια, είπε η Δάγνη χωρίς ν' άπαντήση στην ερώτησή του, που δεν ξέρω τί σκοπό έχει. Οι ιδέες σας είναι κάπως άσυνέθιστες: τώρα θέλετε να μου πήτε πως όλα είναι άνοησίες, πως δεν υπάρχει τίποτα καλό, τίποτα άγνό, τίποτα μεγάλο: αυτή είναι η γνώμη σας; Μά τί μήπως μπορεί να είναι το ίδιο ν' αγοράση κανείς ένα μετάλλιο για τόσα και τόσα χρήματα ή να το λάβη επειδή το αξίζει με μια ώραία του πράξι;

Δεν άπήντησε τίποτα. "Επειτα εκείνη έξικολούθησε σιγά και σοβαρά:

— Δεν σ'αξ καταλαβαίνω μερικές φορές όταν σ'αξ άκούω και μιλάτε, ρωτώ τον εαυτό μου, αν είστε στα σωστά σας. Συγχωρήστε με που το λέω αυτό! Με κάnete κάθε φορά πιο άνησυχη, κάθε φορά πιο νευρική μάλιστα: μου σατίζετε τις ιδέες μου για όλα τα πράγματα άδιάφορα για τί πράμα τύχη να μιλάτε, όλα τ' αναποδογυρίζετε. Πως συμβαίνει αυτό; Ποτέ ως τώρα δεν είδα έναν άνθρωπο που ν' άντιλέγη σε τέτοιο βαθμό όλα τα πράγματα που σκεπτόμαι μέσα μου. Για πήτε μου: πόσα πιστεύετε ο ίδιος από αυτά που λέτε; ποιά είναι η ελλικρόνής σας ιδέα;

Είχε μιλήσει τόσο σοβαρά, τόσο θερμά, που εκείνος έμεινε.

— "Αν είχα Θεό, είπε, έναν Θεό που να μου ήταν ιερός και άγιος, θα όραζόμουν σ' αυτόν τον Θεό, πως όλα αυτά που σ'αξ είναι τα πιστεύω ελλικρινώς, όλα άνεξαιρέτως και πως νομίζω πως κάμνω καλά ακόμα και τότε όταν σ'αξ σαστίζω. "Όταν μιλούσαμε μαζί την άλλη φορά, είπατε πως είμαι η ζωντανή άντιλογία όλων των πραγμάτων που σκεπτονται οι άλλοι άνθρωποι: τότε μιλούσαμε για μαγικές άλυσίδες, ή, δεν θυμούμαι τί άλλο, ίσως για τα νοσηρικά παραμύθια. Ναί, είναι αλήθεια, όμολογώ πως όλα άντιλέγω, μά κ' εγώ ο ίδιος δεν το καταλαβαίνω. Μου είναι έντελως αδύνατο να καταλάβω πως όλοι οι άλλοι άνθρωποι δεν σκεπτονται το ίδιο σαν κ' έμένα. Τόσο τακτικά και διαφανή μου φαίνονται όλα τα ζητήματα, τόσο καθαρά βλέπω την σχέση των του ενός με το άλλο. Αυτή είναι η ελλικρινής μου γνώμη, κυρία μου: αχ, να μπορούσα να σ'αξ έκαμνα να με πιστέψετε και τώρα και πάντα!

— Τώρα και πάντα; όχι, αυτό δεν το δύσχομαι.

— Μά αυτό είναι ίσια ίσια που με μέλει τόσο πολύ τώρα.

Είχαν φτάσει στο δάσος: περπατούσαν τόσο κοντά κοντά, που οι άρκωνες τους άγγιζαν που και που, και η άτμοσφαίρα ήταν τόσο ήσυχη που και σιγά σιγά να μιλούσαν άκουαν ο ένας τον άλλο. Που και που κελαιδούσε και κανένα πουλί.

Τότε διά μι'ας σταμάτησε εκείνος και την έκανε κ' εκείνη να σταματήση.

— Πως λατάρησα να σ'αξ δώ τρεις μέρες τώρα! είπε. Μά μη τρομάξετε έτσι: δεν λέω δά τίποτα κ' ούτε θα κατορθώσω τίποτα, όχι, όχι, ούτε φτάνει να έλλιση τίποτα ο νους μου. Μά ίσως και να μη με καταλαβαίνετε: αρχίζω άναπόδα και λέω άνοησίες: και λέω ο,τι ούτε ήθελα καθόλου να πω...

"Όταν σιώπησε είπε εκείνη:

— Τι περίεργος που είστε σήμερα!

Και θέλησε να εξακολουθήση τον δρόμο.

Μά εκείνος την σταμάτησε.

— "Αχ, κυρία μου σταθήτε λίγο! "Εχετε λίγη επιείκεια σήμερα μαζί μου! Φοβούμαι να μιλήσω φοβούμαι πως θα με διακόψετε και θα μου πήτε: Πάτε στο καλό! Και όμως το σκέφθηκα και το ξανασκέφθηκα πολλές φορές.

Τον κύταξε όλο με περισσότερη άπορία κ' άρώτησε:

— Που θα καταλήξετε;

— Που θα καταλήξω; Ναί σ'αξ το πω κυ-

θαρά; θα καταλήξω... πως — πως σ'αξ άγαπώ. Ναί, αλήθεια δεν καταλαβαίνω γιατί σ'αξ έπαλήτει έτσι: είμαι κ' εγώ άνθρωπος, σ'αξ άπήντησα και ένθουσιότητα μαζί σας: δεν είναι και τόσο παράξενο! Τώρα βέβαια, ίσως δεν έπρεπε να σ'αξ το είχα πη!

— Βέβαια δεν έπρεπε.

— Μά τί δεν κάνει κανείς; Σ'αξ σκαφάντησα μάλιστα, από άγίατη, είναι πως είστε μά κωκέτα και προσπαθήσα να σ'αξ ταπεινώσω μόνο για να παρηγορηθώ και να μπορέσω να βασταχτώ επειδή ήξερα πως είστε άρταστη για μένα. Τώρα σ'αξ άπαντώ για πέμπτη φορά κ' ακόμα άντέχω ενώ απ' την πρώτη φορά νόμιζα πως δεν θ' άντείχα πιά. Κ' έπειτα είναι σήμερα και τα γενέθλιά μου: γίνονται σήμερα εικοσιεννέα χρονών και απ' την στιγμή που άνοιξα τα μάτια μου το πρωί ήμουν χαρούμενος και τραγουδούσα. Σκεπτόμουν — ναί, βέβαια, είναι γελοίο νάρχωνται κανενός τέτοιες άνόητες ιδέες, μά σκεπτόμουν έτσι: αν την δής σήμερα και της τα όμολογήσης όλα, ίσως να μη περράξω, αφού είναι και τα γενέθλιά σου: μπορείς μάλιστα και να της το πής και ίσως να σε συγχωρήση πιο εύκολα μια τέτοια μέρα. Γελάτε; Ναί, είναι γελοίο, το ξέρω: μά δεν όφρελει τίποτα, σ'αξ πληρώνω κ' εγώ τον όφρο μου όπως κ' όλοι οι άλλοι.

— Μά είναι λυπηρό που σ'αξ συνέβηκε σήμερα αυτό, είπε η Δάγνη. Φέτο στα γενέθλιά σας είχατε κακοτυχία. "Αλλο δεν μπορώ να σ'αξ πω.

— Και βέβαια... Θεέ μου, τί δύναμι που έχετε! Το καταλαβαίνω τόσο καλά πως μπορεί κανείς για σ'αξ να τα κινή όλα. "Ακόμα και τώρα που είπατε αυτές τις τελευταίες λέξεις που δεν ήταν βέβαια για να κάνομε τον άνθρωπο να χαρή — και βέβαια ούτε είχατε τέτοιο σκοπό — ακόμα και τώρα ήταν η φωνή σας σαν τραγουδι. "Αλήθεια, ήταν σαν νάνθιζαν λουλούδια μέσα μου. Είπε τόσο παράξενο! Ξέρετε πως την νύχτα περπατούσα γύρω στο σπίτι σας για να μπορέσω, αν τύχη, να σ'αξ δώ μια στιγμή στο παράθυρο —, πως γονάτισα έδω στο δάσος και παρακάλεσα τον Θεό για σ'αξ, εγώ, που ούτε πιστεύω πολύ στον Θεό. Βλέπετε εκείνη την λεύκα εκεί; Διαλέξα επήτηδες αυτήν την θέση να σταθούμε έδω, γιατί έδω μπροστά σ' αυτό το δέντρο πέρασα πολλές νύχτες γονατιστός, άπελπισμένος, βουβός και χαμένος, μόνο και μόνο επειδή έσείς δεν μου βγαίνατε πιά από το νου. "Από έδω κάθε βράδυ σ'αξ έλεγα καληνύχτα, παρακαλούσα τ'αξτρα και τον άέρα να σ'αξ χαιρετήσουν και νομίζω πως πρέπει να το άισθανθήκατε στον ύπνο σας.

Προχώρησαν λίγο.

— Λάγνη! Λάγνη! ελεε ξέσθρα. Καί πριν τόν καταλίβη έφρονάτισε στήν μέση τοῦ δρόμου κ' έμεινε έτσι κατά γῆς ὡς ένα λεπτό, μέ τόν σποῦφο στό χέρι καί μέ τὸ κεφάλι γεμισμένο σάν νά περιμένε ένα χεῖρασμα. Ἐκείνη τρομαγμένη γύρισε καί αἰτάζε γύρω στήν ἀσχημανία της ἔβλεπε μάλιστα καί νά τόν σηκώσει.

— Μά σηκωθῆτε λοιπόν! τοῦ φώναξε συμριμένη κοντά στό κεφάλι του. Στήν στιγμή! ἀκούτε; Ἦ ἰδέα! Στήν μέση τοῦ δρόμου!

Κι' ὅταν σηκώθηκε τοῦ εἶπε μάλιστα νά σκουπίσῃ καί τήν σκίνη ἀπ' τὰ γόνατά του. Δέν προχώρησαν, μά ἔμειναν ἀκόμα στήν ἴδια θέση. Τότε εκείνη εἶπε:

— Γιατί μοῦ εἶ εἶσατε ὅλα αὐτά; Δέν ξέρετε πῶς...

— Ναί! τήν διέκοψε πολύ τραηγμένο. Ξέρω τί θέλετε νά πῆτε: πῶς ἀνήκατε κ' ὅλας σ' ἕναν ἄλλο, καί πῶς λοιπόν εἶμαι ἕνας ἄτιμος πού ἔρχομαι καί σᾶς ἐνοχλῶ τώρα πού εἶμαι ἀργά πιά — πῶς νά μή τὸ ξέρω; Ναί, γιατί σᾶς τὰ εἶπα ὅλα αὐτά; Ἄχ, εἶ εἶπα γιά νά σᾶς κάνω ἐντύπωση καί νά σᾶς κάνω νά με σκέπτεστε. Μά τόν Θεό, λέγω τώρα τήν ἀλήθεια, δέν μπορῶ, πρέπει νά τήν πῶ. Ξέρω πῶς εἶστε ἀρραβωνισμένη, μ' ἕναν ἄνθρωπο πού τόν ἀγαπᾶτε, πῶς εἶστε δεμένη, πῶς λοιπόν δέν μπορῶ τίποτα νά περιμένω καί ὅμως ἤθελα νά δοκιμάσω νά σᾶς κάνω ἐντύπωση, δέν ἤθελα ν' ἀφήσω κάθε ἐλπίδα! Γιά φαντασθῆτε τί θά πῆ; νά χάνη κανεῖς κίβη ἐλπίδα! Ἦσως τότε νά με καταλάβετε καλύτερα. Ὅταν εἶπα πριν πῶς δέν ἔχω νά περιμένω τίποτα, εἶπα ψέματι, τὸ εἶπα μόνο ἔτσι μιὰ στιγμή γιά νά σᾶς ἠαναγκάσω καί νά κερδίσω καιρό, γιά νά μή τρομάξετε ἀμέσως. Εἶμαι τρελλή; Δέν θέλω μ' αὐτό νά πῶ πῶς μ' ἐκάνετε ποτέ νά ἐλπίσω τίποτα, καί οὔτε ἀλήθεια φαντασθῆκα ποτέ πῶς μποροῦν νά με προτιμήσουν ἐμένα ἀπὸ ἄλλους ἄχ, οὔτε ἀπ' τόν νοῦ μου κέρασε. Μά ὄρες ὄρες πού ἤμουν ἀλαραγόρητος ἔλεγα μέσα μου: ναί, εἶμαι ἀρραβωνισμένη, καί σέ λίγο θά φύγῃ, καί τότε καλῶ κατεῦοδῶ! Μά ὅμως ἀκόμα δέν εἶμαι ἐντελῶς χαμένη, ἀκόμα δέν ἔφυγε, δέν παντρεύτηκε, δέν πέθανε ποῦς ξέρε! Ἄς δοκιμάσω ὅσο μπορῶ, Ἦσως νά εἶμαι ἀκόμα καιρός! Ἔσως εἶστε ἡ μόνη μου σκέψις, ἡ παντοεινὴ μου σκέψις: παντοῦ ἐσᾶς βλέπω, κ' ὅλες τις γαλανές νεράδες Λάγνη τις φωνάζω. Μοῦ φαίνεται πῶς ὅλες αὐτὲς τίς ἑβδομαδες δέν πέρασε μιὰ μέρα, πού νά μή σᾶς σκεπτόμουν βλο ἐσᾶς ἀδιάρρητο τί ὄρα τῆς μέρας βγῶ ἀπ' τὸ ξενοδοχεῖο — μόλις ἀνοιξῶ τὴν πόρτα καί βγῶ στὸν δρόμο περνῶ ἡ ἐλπίδα ἀπ' τὴν καρδιά μου: Ἦσως τὴν ἀπαντήσης τώρα

— καί παντοῦ γυρνῶ γιά νά σᾶς δῶ ἐσᾶς. Δέν μπορῶ ἀλλιῶς, δέν ξέρω τί νά κάνω. Πιστέψτε με, ἂν τώρα δέν κρατήθηκα καί σᾶς τὰ εἶπα ὅλα, ἦμους προσπαθῆσαι νά κρατηθῶ. Ξέρετε τί ἀπειπιστικό πού εἶμαι νά ξέρῃ κανεῖς πῶς ὅλες τὸ οἶ προσπαθεῖς εἶμαι μάταιες πῶς ὅλες τὸ μπορῶ παρὰ νά προσπαθῆ γι' αὐτὸ πολὺ καί κανεῖς ν' ἀντισταθῆ ὡς στήν τελευταία στιγμή. Μά ὅταν ὅλος ὁ κόσμος πιά χαμένος! Τόση τόσα πράγματα κίβηται κανεῖς καί σκέπτεται ὅταν τὴν νύχτα κίβηται ἀπὸ παράθυρο καί δέν μπορῶ νά κοιμηθῆ. Παίρνει ένα βιβλίο στό χέρι, μά δέν μπορεῖ νά διαβάσῃ σφιγγει τὰ δόντια σφιχτά, σφιχτά καί διαβάζει τρεῖς σειρές, ἔπειτα δέν μπορεῖ πιά καί κλίνει πάλι τὸ βιβλίο. Ἡ καρδιά χτυπᾷ δυνατά, σφιθρυξίει κανεῖς λόγια κρυφά, λέει ένα ὄνομα καί τὸ φιλᾷ μέ τόν νοῦ του. Καί χτυποῦν δύο, τέσσερις, ἔξη! ἔπειτα ἀποφασίζει νά τελειώσῃ ἐπὶ τέλους, τὴν πρώτη φορὰ πού θά παρουσιασθῆ εὐκαιρία νά ρεῖ τὸν κῆθο καί νά τὰ ὁμολογήσῃ ὅλα. Καί ὅμως δέν τολμᾷ ἄχ, δέν ἔχει τὸ θάρρος καί περνᾷ μιὰ εὐκαιρία μετὰ τὴν ἄλλη καί δέν τὸ ἀποφασίζει ἕως πού ἔρχεται ἡ μέρα πού δέν μπορεῖ πιά νά κρατηθῆ. ... Ἄχ, συγχωρήστε με! Εἶπα τόσα πολλὰ, σᾶς παρακαλῶ, συγχωρήστε με. Νά προχωρήσομε τώρα; Ἄχ, Λάγνη, πόσο σᾶς ἀγαπῶ καί εἶμαι ἐδγνώμων μόνο πού μπόρεσα καί σᾶς τὸ εἶπα!

Ἐκείνη τὸν ἄκουε μὲ πολλὴ ἀπορία καί δέν εἶχε πῆ οὔτε μιὰ λέξη. Ἀκόμα ἐστέκοντο καί οἱ δύο σιωπηλοί.

— Μά ἀλήθεια πρέπει νά εἶστε τρελλός! εἶπε κουνώντας τὸ κεφάλι. Καί ἔπειτα χλωμὴ καί λυπημένη ἐπρόσθεσε.

— Ξέρετε πῶς εἶμαι ἤδη ἀρραβωνιασμένη, δέν τὸ ξεχνᾶτε, μάλιστα τὸ λαμβάνετε ὑπ' ὄψιν, καί ὅμως...

— Βέβαια τὸ ξέρω! εἶπε ἐκείνος. Μπορῶ νά ξεχάσω τὸ πρόσωπό του καί τὴν στολή του; Εἶμαι ὄρατος, κανένα λάθος δέν τοῦ βρίζω, καί ὅμως θά ἤθελα νά ἦτον πεθαμένος καί νά μὴν ἐπῆρχε!

Τὶ ὠρελεῖ τοῦ εἶπα χίλιες φορὲς στὸν ἐαυτό μου: Δέν ἔχεις τίποτα νά περιμένῃς ἐδῶ, εἶμαι ὄρατος, εἶμαι ἀξιοματικός, ἐνῶ ἐσὺ δέν εἶσαι τίποτα, εἶσαι ἀγρονόμος κ' ἔπειτα εἶμαι κ' ὅλας ἀρραβωνιασμένος μαζί της! Μά ἡ καρδιά δέν ἀποχωρεῖ μπρὸς σὲ τίποτα, οὔτε μπρὸς στό πῶ ἀδύνατο πράγμα. Ἄχ, μιλήστε μου μὲ λίγη καλοσύνη, γιά χάρι τῆς ἀγάπης μου! Βλέπετε, δέν εἶνε πῶς θέλω νά σᾶς ἀγαπῶ, μά δέν μπορῶ νά κάνω ἀλλιῶς. Ἀλήθεια δέν ὑπάρχει καμία ἐλπίς; Εἶστε γιά πάντα χαμένη γιά μένα;

Ἄχ, ὄχι, ὄχι ἀκόμα, ἔ, Καλή μου, γλυκαῖά μου, ὄχι ἀκόμα!

— Ναί, ναί, μὴ με ἀπελατίζετε! φώναξε ἐκείνη. Τί θέλετε νά κἀμο; Τί σκέπτεστε; Θέλετε νά... Κύριε ἐλέησον, ἔλατε στὰ καλά σας! Ἄς μὴ μιλήσω πιά γι' αὐτό. Τώρα νά χαλάσατε ὅλα μέ μουτὰ ἀνόητα λόγια καί τώρα δέν πρέπει πιά νά ξαναδοῦθαίμε. Γιατί νά εἶστε τέτοιος; Ἄν μοιροῦσαι νά τὸ εἶχα προῦθει; Ἄς εἶναι, φιλάνει τώρα, σᾶς παρακαλῶ καί γιά τὸ δικό σας καί γιά τὸ δικό μου καλό. Τὸ βλέπετε καλὰ πῶς δέν μπορῶ νά σᾶς εἶμαι τίποτα: οὔτε καταλαβαίνω πῶς μπόρεσε ποτέ καὶ τῶ βλαβε ὁ νοῦς σας. Λοιπόν, τώρα πρέπει νά τελειώσῃ τώρα πρέπει νά φύγετε. Ἄν ξέρισε τί ἀνίσωχη πού εἶμαι! Ἄν θέλετε νά μοῦ κἀνετε μιὰ μεγάλη χάρη, γρηγορῶτε πίσω στίτι σας καί προσπαθήστε νά τὰ πῶτε ἀπόφασι. Δέν θέλετε νά με κἀνετε νά λυπηθῶ; ἔ; Ἄχ Θεέ μου, καί γιά σᾶς λυποῦμαι τόσο πολὺ, μά δέν μπορῶ νά κἀνω ἀλλιῶς!

— Μά τί, νά σᾶς ἀποχωρηθῶ σήμερα γιά πάντα; Εἶναι ἡ τελευταία φορὰ πού σᾶς βλέπω; Ὁχι, ὄχι, ἀκούστε! Συγχωρήστε με, θά εἶμαι ἦσυχος. Ἄν σᾶς ὑποσχεθῶ τώρα πῶς θά εἶμαι ἦσυχος καί πῶς θά μιλήσω γιά ὅτι ἄλλο πράγμα θέλετε καί ποτέ πιά γι' αὐτό, δέν μπορῶ τότε νά σᾶς δῶ πάλι μιὰ φορὰ; Ἐ; ἂν εἶμαι πολὺ ἦσυχος; Καμιά φορὰ διαν τύχη καί βραβεθῆτε ὅλους τοὺς ἄλλους μόνο γιά νά μὴ εἶναι σήμερα ἡ τελευταία φορὰ. Δέν σᾶς ζητῶ περισσότερο, μὴ μοῦ τὸ ἀρνηθῆτε αὐτό. Πάλι κουνάτε τὸ κεφάλι; — τὸ ὄρατο σας τὸ κεφάλι, μά τὸ κουνάτε. Πῶς εἶναι ὅλα, ὅλα ἀδύνατα... Ἀκόμα κ' ἂν δέν θέλετε νά με συγχωρήσετε, ὅμως πῆτε μου ναί, γιά νά μοῦ κἀνετε μιὰ εὐχαρίστηση ἦρθαν τὰ πράγματα τόσο λυπηρὰ σήμερα, τόσο λυπηρὰ, ἐνῶ τὸ πρῶτὸ ἀνῆμα τραγουδοῦσα! Μόνο μιὰ φορὰ! Σᾶς παρακαλῶ τόσο τόσο πολὺ!

— Μά δέν ἔπρεπε νά μοῦ τὸ ζητᾶτε, ἀφοῦ δέν μπορῶ νά τὸ ὑποσχεθῶ. Κ' ἔπειτα τί θά ὠφελοῦσε; Πηγαίνετε τώρα ἀλήθεια πηγαίνετε! Ἦσως νά ξαναδοῦθαίμε, δέν ξέρω, μά μπορεῖ. Μά πηγαίνετε τώρα ἀκούτε; φώναξε ἀνυπόμονη.

θὰ μοῦ κἀνετε ἀλήθεια χάρη νά φύγετε. Μπορεῖ νὰρῆθῃ καί κανεῖς...

Σιγή. Τὴν αἰτάζε, τὸ σῆθος τοῦ ἀνεβωκατέβαινε παραγμένο. Ἐπειτα μάλωψε θάρρος καί χαμέτισε νά φύγῃ: ἄφησε τὸν σποῦφο του νά πέσῃ κατὰ γῆς κ' ἔπαισε τὸ χέρι της, πού οὔτε τοῦ τὸ εἶχε δώσει καθόλου καί τῶσφρε δυνατὰ μέσα στὰ δικά του. Ἐκείνη φώναξε λίγο καί τότε τῆς ἄφησε τὸ χέρι, λυπημένος, ἀτελειομένος πού τὴν ἔκανε νά πονέσῃ. Κατέβηκε καί τὴν ἐκῆταξε καθὼς ἐκείνη ἀπομακρύνονταν. Ἀκόμα μερικὰ βήματα, ἔπειτα δέν θά ἐφαίνετο πιά. Δέν θὰ τὴν ξανάβλεπε ποτέ πιά, ποτέ: οὔτε ἀπὸ εὐγένεια δέν εἶχε πῆ ένα ναί, ἂν καί τῆς τὸ εἶχε ζητήσει σάν χάρη. Τὸ αἶμα τοῦ ἀνεβαίνει στό κεφάλι: διαγαίνει τὰ χεῖλιά του πού τὰ πληγώνει καί θέλει νά φύγῃ, νά τῆς γρηγορῇ τὴν αἰσῆ, μέσ' στὸν θυμὸ του... Μά ὄχι, ἦμον ἄντρας ἐπὶ τέλους ἦταν καλὰ ἔτσι, ὅλα ἦταν καλὰ, ἀντίο γιά πάντα!...

Αὐτὸ μῆς ἐκείνη γύρισε καί εἶπε:

— Καί τὴν νύχτα νά μὴ τρομάξετε γύρω στό στίτι μῆς, ἀλήθεια, ξέρετε, δέν πρέπει. Καθὼς λοιπόν εἶστε πού κἀνετε τόσες βραδιές τώρα τὸν Μπίουε νά γαργῆζῃ ἔτσι ἄφρονε μιὰ νύχτα ὁ πατέρας σκεδὸν πῆγε τὸ σηκωθῆ. Νά μὴ ἔρχεστε, ἀκούτε; Ἐλπίζω πῶς δέν θέλετε νά μῆς καταστρέψετε κ' ἐμένα καί σᾶς τὸν ἴδιο;

Μόνο αὐτὲς τίς λέξεις εἶπε: μά τοῦ Νάγκελ ὁ θυμὸς, μόλις ἄκουσε τὴν φωνή της, ἀπέσπασε πέρασε.

— Καί εἶναι καί σήμερα τὰ γενέθλιά μου! εἶπε. Καί σκέπασε μὲ τὰ χεῖρια του τὸ πρόσωπο καί κίνησε νά φύγῃ.

Ἡ Λάγνη τὸν αἰτάζε, σκέφτηκε μιὰ στιγμή κ' ἔτριξε πάλι πίσω. Τὸν ἔπαισε ἀπ' τὸ χέρι. — Συγχωρήστε με! εἶπε, λυποῦμαι πού τὸ ξέχασα αὐτό. Μά μὴ γίνεστε τώρα δυστυχῆς γιά μένα: βλέπετε, δέν μπορῶ νά σᾶς εἶμαι τίποτα. Μά Ἦσως ξαναδοῦθαίμε πάλι: δέν νομίζετε; Τώρα ὅμως πρέπει νά ἀγαπῶ. Καλὴ ἀντίμωσι!

Γύρισε καί ἀπομακρύνθηκε γλήγορα.

[Μεταφρασ. Τ.] Γ' Αὐλοῦσθαι ΚΝΟΥΤ ΧΑΜΣΟΥΝ

ΤΟ ΔΕΚΔΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠ' ΤΟ ΧΩΡΙΟ

Άγασιτέ μου φίλε, ... 28 Νοεμβρίου 1811

ΜΑΡΕ λοιπόν και την καινούργια μου ένασχόληση, Προμηθεύματα τελεταία μία φωτογραφική μηχανή και τραγουδίω, όσο μου βασταούν τό πόδια μου και αόληνος φωτογραφίες. Θα σου φανή κορυάενο ίσως. Μά ή άργία, βλέπεις, δέν είναι πάντα «μήτηρ κακίας». Κάποτε και πολύ συχνά μάλιστα είναι μήτηρ καλοσύνης και ύποφιας. Ούτε ή δουλειά ούτε ή άργία είναι ύποτε μοναχά τους. Στο βίβλος βρίζεται πάντα ό άγθροπος ό άργός κι' ό άνθροπος ό δουλευτής. Άκόμη καλύτερ δουλεύοντας κάποις μένει άργός και, μένοντας άργός, δουλεύει χωρίς να τή καταλαβαίνει. Άπό μία τέτοιαν αντίληψη πέρνοντας άφορητή νομίζω κι' ή Άλφειος Κάρο έγραψε τό έγκόμιο της τριπέλιας.

Κάνω φωτογραφίες λοιπόν. Πρέπει να σου πώ πως ήμουν γεννημένος για ζωγράφος. Άπό μικρό παιδί ήλθα πάντα μίαν αντίληψη ζωγραφική τοό κόσμου και συχνά τό χέρι μου κουνιότανε για να στερεώσει επάνω από χαρτί ένα σήμα, δυό γραμμές, μία σύνθεση άπαυτημένη στη φύση ή δημιουργημένη μέσα στη φαντασία μου. Δέν είναι όμως ποτέ μου ζωγράφος και τό χέρι μου δε γυρνάστηκε να δουλεύη πιστά και τεχνικά τή φαντασία μου. Τώρα, με τή μηχανούλα μου, ξαναβρίζω τόν ένωτό μου. Ζωγραφίζω χωρίς νύμα ζωγράφος. Και νομίζω πως μπορώ να βάζω την ψυχή μου μέσα από μικρό τετραγώνον χαρτί, όπως θα την έβαζα στην καλέττα μου ή στην άκρη τοό κρηγιονιού μου.

Δέν φαντάζεσαι πόσες εικόνες βρίζω έτοιμες στη φύση. «Βρίζω» είναι ένας λόγος. Όταν βρίζει ένας κάποιος, δημιουργεί. Κάνει δηλαδή προποικιό έργο. Γιατί άλλο βρίζει ό ένας, άλλο ό άλλος, και άλλος δε βρίζει τίποτε. Άλλά μήπως είναι μοναχά τό θέμα; Σε χίλια δυό άλλα έκπεριβαίνει ή προσωπικότης μου, τό έγώ μου, ή ψυχή μου. Διαλέγω τό φώς, τή θεση, τή στιγμή. Σκληρώνω τή στιγμήαία διάθεση και της φύσεως και της ζωής. Συνδιάζω, ξεχωρίζω, ενώσω εκλέγω. Κάνω τή φύση να περάση πρώτα από μένα, άπ' την ίδιουσυγκρασία μου, σύμφωνα με τόν όρισμό τοό Ζολά, πριν φτάση στο φασό της μηχανής μου. Την έσωτερική πάλη ζωή τών πραγμάτων την αρπάζω στη στιγμή, που κρηφοδείχεται και τή στερεώνω για τό φώς που της πρέπει άπάνω στην πλάκα, όπως δίκαιος ό ποιητής, ό γλύπτης, με τό δικά του τό μέσα. Ένωσεις ότι όλα αυτά μου δίνουν την άπόλυση την καλλιτεχνική και τή χαρά τοό δημιουργού.

Με τό άλλο θα σου στείλω μερικά άπ' τά έργα μου κι' έχω την άξίωση να με γνωρίσης μέσα σ' αυτά. Να πώς: «Ό δίσκαλος μου ό γέρω Άσφορος έν' έδώ μέσα με την αισθητική του και με τή φιλοσοφία του άκόμη». Τό ύφος είναι ό άνθροπος. Τό ύφος μου κ' έμένα δόλακερον έλατίζω να με ανακαλύψης εκεί μέσα.

Σι φιλό ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ Α Σ Ο Φ Ο Σ

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

«Προλεγόμενα» εις τόξ Νεοελληνικών Λεξικών», από Άθαν. Χ. Μπούτουρα.

ΕΙΣ τόν συγγαφέα τοό συντόμου αυτού βιβλίου άφείλεται κάποια εύγνωμοσύνη από μέρος της σκεπτομένης μεριδος τοό Έθνους, διότι, άν δέν είναι ό πρώτος,

είναι όμως ό θαρραλέωτερος από τούς νέους μας επιστήμονας, που τούς άγώνας των εις επιστημονικά ζητήματα θέλουν πρώτα άπ' όλα να τούς περιβάλλουν με κοινωνικών χαρακτήρα. Είς μίαν κοινωνίαν πάν την ίδιαν μας ή φρονή των εκλεκτών αυτών, ήταν άγονή ζωνται ύπερ ιδεών και ύπερ της άληθείας, έχει κυρίως σκοπόν να άρραπίση ψυχάς ύποδουλωμένους άκόμη εις την μαγείαν τοό ψεύδους, εις την άβουλίαν, εις τόν διατηγμόν άπέναντι της άληθείας. Η άνάγκη των τωούτων εις άποιανδήποτε επιστημονικήν πύλην είναι και άγόν κοινωνικός, άραφ ή πάλη αυτή άνασίτη και τόν πέπλον μερικόν ήθικόν έλαττωμάτων μας. Και υπό την έποψιν αυτήν τό σύντομον τοό κ. Μπούτουρα βιβλίον πρέπει να έλκώθη πολύ την προσοχήν των σκεπτομένων. Ένθ' μός έξιστορελ τόν τρόπον της έργασίας, σύμφωνα με την όποιαν θέ γίνεται ή συγγραφή τοό νεοελληνικού λεξικού και μās φανερώνει τά άσθενή μέρη τοό τρόπου αυτού, συνάμα δε μās δίδει πειστικας άποδείξεις της επιστημονικής του ικανότητος και αξίας, έχει και την δύναμιν, την μεγάλην ήθικην δύναμιν, να έξτετάξη μερικά προσωπικά ζητήματα, στενώς συνδεδεμένα προς τά επιστημονικά, κατά τοιούτον τρόπον, ώστε τό βιβλίον να γίνεται μάλλον κοινωνιολογικόν. Τό στενόν ίσως θέμα του, τό περισφραφρόμενον εις γεγονότα γνωστά κατά τά περισσότερα σημεία των, γενικευεται και παρουσιάζεται ενόπιόν μας ίσοό άλλος διαφορετικήν μορφήν. Δέν πρόκειται πλέον μόνον διά την σύνταξιν τοό νεοελληνικού λεξικού, διά τόν τρόπον της σχετικής έργασίας και διά την έπιτυχίαν ή μη αυτής πρόκειται περισσότερον διά την εξέταση τοό λυπηρού φαινομένου ότι ή έλληνικη χαρακτήρος, πιστώσε εις τίς ιδέας, και ειλαιρικής καθόδηγελ σκέψης και πράξεις, που ήμπορούν να έχουν μεγάλην επίδρασιν εις την κοινωνίαν μας. Τό όλον βιβλίον τοό κ. Μπούτουρα διακνέεται από πνεύμα διανοητικής ελευθερίας άσυνήθους άκόμη διά την εποχήν μας και αυτό, δι' έμέ τουλάχιστον, είναι συστατικών καλύτερον από όλην την άλλην—την όχι και μικράν άλλως τε—επιστημονικήν του αξίαν.

«Τραγοΰδια», Άγγέλου Σίβυλλα

Τι ευτύχημα που τό βιβλίον αυτό έχει 22 μόνον σελίδας. Όποιος από ύποχρέωσιν πρέπει να τό διαβάση, τό άρίνει γλήγορα εις την άκρην διά να μη τό ένθυμηθή πλέον. Σείχοι κοινύτατοι, με άδυναμίαν πολλήν εις την παράταξίν των, άδειοι από κάθε ιδέαν, όχι γενναίαν, αλλά τουλάχιστον συνηθισμένην, άδειοι από κάθε νεανικήν όρμήν. Έρωτοπάθειαι γλυκανάλατη και παραλήρημα ύπερρομαντικών. Και δι' αυτό άπορεί κανείς πως εις τό τραγοΰδια αυτά συνυπάρχουν και δύο τρία, που έχουν να κάνουν κάπως με την φύσιν και την απλήν άπεικονισίν της.

Η. Α. Η. Β

ΑΠΟ ΤΟ ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ

Άϊνριχ φόν Κλάιστ

ΕΙΣ ένα θαμνώδη λάφον, παρα την όχθην της μικρός Wannsee, πλησίον εις την γερμανικήν πρωτεύουσιν, είναι ένας έρημικός τάφος σκεπασμένος με άραιόν κισόν. Έδώ άνευκαύθη από εκατόν έτών από την όδύνην της ζωής ένας από τούς μεγαλυτέρους, αλλά και άτυχετέρους ποιητάς της Γερμανίας. Ό Άϊνριχ φόν Κλάιστ, ό πρώστος ποιητής, τόν όποιον ή έποχή του,

παρωμόνη από τόν ήλιον τοό Γκαίτε δέν ήθέλησε να άναγορήση, κατέφυγε την 21 Νοεμβρίου 1811 εις τό έρημικόν αυτό μέρος διά να δώση τέρημα στην ζωήν του και στην ζωήν της φίλης του Άρριέτιος Φόγκελ, κορυαμένος από την βιοπάλην τόσον ώστε «όταν έξεμίμιοσ από παράθυρον, τοό προξενούσε πόνον τό φώς της ήμέρας που έλαμπε εκεί».

Βεβαίως και οι δύο άνθροποι, που εις μίαν στιγμήν ψυχικής και σωματικής κοπώσεως και άπελπισίας έζητησαν την γαλήνην εις τόν θάνατον, ήσαν παιδαγωγικά φήσεις προσβεβλημένοι από την κοσμοάνυστικαπόδειαν της ρομαντικής έποχής και θηροφουσαι την άπόλυσιν εις τόν πόνον. Έν τούτοις ή άπογοήτευσιν, που έφερεσ τόν ποιητή της «Στασιόνος στέμνας» στην αυτοκαταστροφήν, δέν βιαρύνει όλιγώτερον τό γερμανικό έθνος τοό καιροσ του που τόν άρρασε να πεινάση κυριολεκτικώς. Ό ταπεινός άγών διά την ύλιαν ύπαρξιν τόν εξήντησε τόσον ώστε να σύρεται στην ζωήν με σκακμένα φρεγά. Μία άδάμαστος φιλοδοξία τοό έγμήζε την ύπερήφανην ψυχήν ώστε να ζητη να άρπάξη «τό στεφάνι από τό μέτωπον» και αυτόσ τοό Γκαίτε. «Ό Πρίγκηψ τοό Όρμπούργου» και τό άλλο του δραμικών δράμα «Καίτην φόν Άλμπρον» δέν έγιναν δεκτά στο Έθνικόν Θεάτρον τοό Βερολίνου και τό διαμόνον τοό ποιητοό της «Πενθεουλείας» έμεινε άκατάληπτον και εις αυτόν τόν Γκαίτε, ό όποιος έάν ήθελε ήμπορούσε να τόν βοηθήση μ' ένα του μόνον λόγον.

Άλλά διά την άρμονικήν, την έλληνοθρεμμένην ψυχήν τοό Γκαίτε ή βορεινή τραχύτης τοό *παρσορδοικου* Κλάιστ και τό βίαιον των θεμάτων του ήσαν άνυπόφορα, τόν εθρικσε *κρησπολή πρόσοον* και έβλεπε στην κοήσιν του μόνον τό παθολογικόν της χροήμι εις βαθμόν μάλιστα που μερικά μέρη των δραμάτων του να τοό φωνωνται κωμικά. Κ' έτσι έλαβε άπέναντί του την έπίμονον άρηνητικήν στάσιν, ίδίαν με τή στάσιν τοό λοιπού κόσμου. Άλλά ό ποιητής Κλάιστ έδιψούσε άνάτην όμοίαν με την έκατοτικήν όρμήν, με την όποιαν ή Καίτην φόν Άλμπρον λατρεύει τόν ύπότιν της, όμοίαν με τό βίαιον πάθος, με τό όποιον ή Πενθεουλεία ξεορίζει τόν Άχλλέα. Και αντί άγίας και κατανοήσεως δέν εθρήκε μόνον ψυχρότητα, αλλά οστε και αυτό άκόμη τό έπισύσων ψωμι. Και ύπέφερε όσον δέν έχουν ύποφέρει πολλοί άνθροποι. Και ή μεγαλοφυρία του, αντί να φθάση εκεί που ήμπορούσε να φθάση, έπεσε στην *μελαγχολίαν*, στην βαρυνθυμια, στην πικρόχολον σκεψιν και στην άπομόνωσιν, έως ότου συνήτησε τέλος εις την ύπερνευρικήν φίλην του τόν σύντροφον, που εύρέθη πρόθυμος να τόν άκολούθηση στον θεληματικόν θάνατον. Ό ποιητής ήτο μόλις 34 έτών.

Έκατόν έτη έπέρασαν από τότε και ό εορτασμός της έκατοστής επέτειου τοό θανάτου του εθρικσε σημερον τόν Κλάιστ εις την κορυφήν τών ποιητών της Γερμανίας, στο πλευρόν τοό Γκαίτε και τοό Σάλλερ. Βιβλία επί βιβλίων γράφονται διά την κοήσιν του και την ζωήν του, τά θεάτρα παίζουσι τά έργα του και ή ιστορία της μεταγενετέρας άναγνωρίσεως επαναλαμβάνεται άλλην μίαν φοράν.

Ένα νέον έργον τοό Γκαίτε

ΦΑΙΝΕΤΑΙ κάποις παράδοξον τό νέον, έν τούτοις είναι άληθινόσ. Πρόκειται περί τοό αρχικού κρημένου τών «Μαθητικών χρόνων τοό Βύβελμ Μάιστερ», που είχε άναγγαζθετ πέρουσι διαι εύρέθη εις την Έλβετίαν και ή φήμη έλεγε ότι είναι καλλιτεχνικός άνώτε-

ρον από την μεταγενετέραν έπεξεργασίαν του. Τό χειρόγραφον έξεδούθη ήδη εις βιβλίον και εκατόν έικοσι πέντε έτη άκριβώς άφρονον έργαση παρουσιάζεται ένα νέον έργον τοό μεγάλου ποιητοό. Αύτί ή «θεατρική άποστολή τοό Βύβελμ Μάιστερ», όπως τιλοφαρείται, δέν είναι ένα απλόσ σκεδιάσμα επάνω εις τό όποιον έπεξεργασθη έπειτα ό Γκαίτε την νέαν μορφήν τοό μεγάλου μυθιστορηματός του, αλλά τά δύο κρημενα ήμπορούν να θεωρηθοδν μάλλον ως δύο ξεχωριστά, σκεδόν αθέαταρα έργα.

Η «θεατρική άποστολή» έγράφη εις τό διάστημα τών δεκα έκείνων έτών, που όπως επιστετέτο έως τότε ό Γκαίτε είχε πάσει να καταγίνεται με την τέχνην και ειργάζετο μόνον διά τό κρητίδιον τοό δουκόσ Καρόλου Λυούστον και διά τό γενικόν καλόν. Έπειτα ή δραπέτευσίν του εις την Γαλιαν τόν έκαμε νάφήση άτελείωτον τό έργον και όταν έπέστρεψε από εκεί, άλλος άνθροπος πλέον, και μετά πολλά έτη έγραψε τά «Μαθητικά χρόνια», έορξσε τό παλαιόν χειρόγραφον, άραφ μετεξερίσθη τό περιεχόμενον των μόνον ως άκατέργαστον υλικόν. Άλλά μία έλθετις φίλη του, εις την όποιαν είχε στείλει τό χειρόγραφον προηγουμένως, εκρήτησε αντίγραφον και αυτό άνεκαλύφθη τότε.

Όταν ό Γκαίτε έγραφε τό «Μαθητικά χρόνια» φαίνεται ότι είχε χάσει πλέον την καλαιαν διάθεσιν του και αι νεανικά έξομολογήσεις, που περιέχει τό παλαιόν κρημενον, τοό ελχαν γίνει κάπως ξένα. Έτσι ήμπορεί να τή κανείς ότι ένθ τό «Μαθητικά χρόνια» μās ίδιδουσ ρυθμοποιημένην την αισθητικήν μόρφωσιν τοό όρμήου ποιητοό, ή «θεατρική άποστολή» δηηγείται άμεσώτερα τάς νοκιάς έντυπώσεως από την ζωήν τών πρώτων χρόνων του. Είναι ένα καθαυτό θεατρικόν μυθιστόρημα εικονίζον ρεαλιστικά μίαν έποχήν με πρόσωπα ζωγραφισθέντα από ζωντανά πρότυπα, με σκηνας και τόπους εις τούς όποιους άναγνωρίζεται ή Γερμανία τοό καιροό εκείνου. Τό ύφος του δέν έχει βέβαια την μεγαλόφωνη λυρικήν όρμήν τοό Βέρθερ και τείνει περισσότερον εις την έπικήν ήρεμιαν τών κατόπιν χρόνων, έν τούτοις άναγνωρίζεται σ' αυτό άκόμη ό Γκαίτε της έποχής τοό *σινώρη* και *νιρόρη*, ή ή γλώσσα του διατηρεί άκόμη πολλούς τόνους λαϊκής χροιάς και παραστατικότητος. Στοίς διαλόγους και τάς περιγραφάς δέν άποφεύγει τό τραχι και τό δριμύ, τά πρόσωπα είναι περισσότερο πρωτογενή, αι παιητικά σημεία παρουσιάζονται με όλην την νεανικήν φλόγα, οι άνθροποι της άνωτέρας κοινωνίας είναι ζωγραφισμένοι με φανεράν πολεμικήν πρόθεσιν, ή κοινωνική κατάσταση, αι οικονομικά αντίθεσις δείχνονται ζωρότερα και ζωντανώτερα και τέλος και μορφαι και περιστατικά δέν έχουν έδώ τόν συμβολικόν και άλληγορικόν χαρακτήρα, που ξενίζει και δίδει κάποιαν αινιγματικήν χροιάν εις πολλά μέρη τών «Μαθητικών χρόνων». Με ένα λόγον, δρασερότερον, πρωτογενέστερον, άμεσώτερα άντλημένον από την ζωήν τοό έργον αυτό παρουσιάζει τόν Γκαίτε εις μίαν έποχήν της ζωής του, από την όποιαν δέν ύπάρχουν πολλά κρημενα, που να μαρτυρούν όπως αυτό τόν τότε τρόπον της σκέψης και της αισθησεός του. Και μολονότι άπόσπασμα και μολονότι καταδικασμένον από τόν ίδιον και άδιάρροον άκόμη αν άνώτερον καλλιτεχνικός ή κατώτερον από τά «Μαθητικά χρόνια», λαμβάνει παρ' αυτά ξεχωριστήν θέση μετάν τών έργων τοό Γκαίτε όχι μόνον ως τεμύχιον ύφισμένης έποχής της ζωής του, αλλά και ως ατατατέλες καλλιτεχνικόν δημιουργήμα.

ΘΑΝΟΣ ΗΑΕΚΑΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Αρχαιολογικά εγρήματα εν Αθήναις

ΕΙΠ της οδοῦ Ἀθηνῶν πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Κολωναίου... ἀνατολῶν τῶν θρησκίων τῆς οἰκίας τοῦ ἐξ Ἀνδρου Χ. Κριζακίου...

Ἐκ τινος οἰκίας παρὰ τὴν Μητροπόλιν ἀνακατασκευασθέντα μετακομίσθησαν εἰς τὸ Ἐθνικὸν ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον τὰ ἑξῆς:

1ον Ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον οὐστέρων ἑσπερίων χρόνων ἐκ πλάσματος περιελασσογράφου ἐπιτύμβιον ἀνακατασκευασθέντα ἐπιτύμβιον ἐπὶ θρόνου καὶ δεξιὰ ἀντὶ ὄρθου...

ΛΕΟΝΤΙ ΚΑΙ ΝΙΚΟΠΟΛΙ ΤΟΙΣ ΤΕΚΝΟΙΣ ΣΤΡΑΤΩΝΕΙΚΗ ΚΑΙ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΥΤΟ

Κτενίσματα ἑλληνορωμαϊκά

2ον Ἐπιτύμβιος ἐπιτύμβιος στήλη ἐσπερίων ἑσπερίων χρόνων, ἐπὶ ἧς παρίσταται ἄνω μὲν κακότεχνος πρωτογενὴ ἀνδρὸς χαμηλότερα δὲ πολὺ κακότεχνος ἱερεὺς. Ἐπὶ τοῦ κατωτέρου τῆς στήλης ὑπάρχει ἡ ἐπιγραφή

Γ. ΠΕΤΡΩΝΙΟΣ ΜΑΞΙΜΟΣ Γ. ΠΕΤΡΩΝΙΟ ΚΡΗΣΚΕΝΤΙ ΗΡΑ

3ον Τρεῖς καταστρωμένοι σκεδόν μαρμάρειν κεραιαὶ ὅς καὶ δύο τεμάχια νεωρεῶν ἀναγλύφων τοῦ 4ου αἰῶνος.

Η ΜΟΔΑ

ΠΑΝΑΓΙΡΙΣΜΟΙ στὰ παλαιὰ Χωρίς ἀμφισβησίαν ἡ ἑπιτηδεύουσα δὲν ἔχει πιά τίποτε νέον ἢ μὲς ὅσων εἰς γυναικῶν. Τόσο στὰ φρονήματα ὅσο καὶ στὰ κτενίσματα. Ἐκείναις ἐσχηματίσθη μεταξὺ τῶν σκεδῶν ἀπὸ τῆν σιγῆν ποῦ ἡ γυναικὴ ἀπεφάσισε νὰ ἐπιτελεσθῆ τὸ σῶμα τῆς — καὶ μὴ φάσσε ὑπερβολικὰ ἰδιώτροπῆ τῆς μόδας δὲν εἶνε ἄλλο παρὰ ἡ προειδοποίησις...

Σήμερον μὲ αὐτὸν τὸν νόμον ποῦ δὲν μπορεῖ νὰ τὸν ἀποφύγῃ κανεὶς οἷαι στίς χαμηλοτέρας ἐλαφρότερες τῆς ζωῆς, — βλέπομεν νὰ ἐπανέρχονται τὰ ἑλληνορωμαϊκὰ κτενίσματα. Τὰ μαλλιά πίσω δεμένα ἐλεύθερα εἰς μεγάλον κόμβον. Μία θηλειὰ καὶ γύρω ἀπὸ αὐτὴν ἀλωτῆς οἱ τρίχες καὶ ἀστραφτερές, στερεωμέναις μὲ χρυσεῖς ἀπλαστικαῖς κυκλικῆς φουρκέτες. Ἡ θηλειὰ αὐτὴ πρέπει νὰ ἐξέχῃ ἀρκετὰ εἰς τὸ κέτρον τοῦ τρίχινου

αὐτοῦ κόμβου ὅστω νὰ δίδεται ἡ χάρις καὶ ὁ ἀέρας κατὰ πλάτος τοῦ προσώπου.

Ἐπει μὴ σφρότης καὶ μὴ ἀφέλευσις χαρακτηρίζεται τὸ κτενίσμα ποῦ ἀπλώνεται πρὸς τὰ πίσω κωμαστικῶν καὶ κλωστοειῶν. Ἐπιπρὸς τὰ μαλλιά χαμηλά, μὲ ἐλαφρῆς πτυχῆς, καὶ ἂν δὲν εἶνε φουρκέτες, πρέπει νὰ γίνονται ἀραιῆς καὶ ἀτιμωλεῖτες μὲ τέτοιαν τέχνην ὅστω νὰ πλησιάζουν τὴν φυσικότητα. Καὶ αὐτὸ νὰ μὴ γίνετα πολὺ συχνά. Ὅτι φρενίτιζο, ὅτι ξένο ἀπ' ἐκεῖνα ποῦ ἔχει ὁ κάθε ἀνθρώπος πρέπει νὰ ἀπομακρύνεται σιγά-σιγά ἀπὸ τὴν ζωὴν. Ἐπει μὴν ἤμερον θάναται κατωκίθαρος γὰ ὅλους ὁ ἥλιος τῆς ἀλήθειας γὰ νὰ κέρη περὶ εὐμορφῆν καὶ περὶ εὐκολῆν τὴν σοματικὴν καὶ τὴν ψυχικὴν ζωὴν. Ὅμως τὰ συνθήματα αὐτὰ τῶν διαφύρων ἀναγεννήσαν ἐδόθησαν καὶ δίδονται πάντα καὶ παντοῦ ἀπὸ τὴν γυναικῶν. Ὅπου ἡ γυναικὴ ἀπλή καὶ καλλυπτικῆς — ἐκεῖ καὶ ὁ ἀνδρὸς δημοσευγῆς καὶ μεγαλόμυθος.

Τὰ κτενίσματα αὐτὰ τὰ ἑλληνορωμαϊκὰ θέλων ἐπιπρὸς καὶ πρὸς τὸ πλάϊ μὴν ἀνεπαίσθητον χωρίστην ποῦ νὰ μισοφρονεῖται ἀντίματι ἀπὸ τοῦς ἐλαφροῦς κωμαστικῶν τῶν μαλλίων, — σκέψου τὸ περισσώτερον παρὰ καθορισμένην χωρίστην. Καὶ τὸ κτενίσμα μὲ ὄλην τὴν πρὸς τὰ πίσω διεύθυνσιν πρέπει νὰ ζύνεται πλοῦσιον ἀπὸ τὸ ἓνα καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τῆς κεφαλῆς ὅστω νὰ ἀπολασσοκατάξει ἡ γυναικῆς τῶν αὐτῶν καὶ νὰ κατεβαίη σιὰ πρὸς τὸν λαίρην — ποῦ ἔτσι φαίνεται λεωκότερος.

Ἀφέλευσις συμπληρώνουν τὴν κόμισον ποῦ πέφτουν εἰσὶν ἀπὸ τὰ μάτια στυλινῆς, ἴσηται μὲ βελονδέτιον κροσσόν. Ὅμως ὅταν τὸ μέτωπον ἔχει ὀρθίαν γυμνήν καὶ εἰνε ἐκφραστικὸν καὶ λεῖτον, καλύτερα νὰ λείπῃ ὁ στολισμὸς αὐτός. Τὸ μέτωπον εἶνε ἓνα ἀπὸ τὰ χαρτερησιακὰ ποῦ ἀντανικλοῦν τοῦς περιπλασμοῦς, τὰς ἑξάρσεις, τὰς θλίψεις τῶν ψυχῶν καλύτερα ἂς φαίνεται.

Π ΑΘΗΝΑΙΑ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

Δίστιχα τῆς Τήνου

Ἄντιζον στὰ μίτικα μου στὸν ἡ παρηγοριά μου, Νὰ τῆς μιλῶσι δὲν μπορῶ καὶ καίγει ἡ καρδιά μου. Μαῦρα σουλιὰ τῆς θάλασσας ποῦ χαμηλοκατέει, Ἄ διχτη τὴν ἀγάπην μου νὰ μοῦ τὴν χαίρειται.

Τὰ μαῦρα μάτια τὰ ζουνε οἱ ἀντιανοποδλές Τὰ γαλιὰνὰ τὰ νόστιμα οἱ ἀρχοντοποδλές.

Ἀνδρὸς ποῦ δὲν ἀνδρῶσ' ποτὲ μὴ φράς ἀπ' τὸν κερπὸ τοῦ Μῆν κοιμηθῆς στὸν ἴσκιον τοῦ, μὴν πάρεψ τὸν κερπὸ τοῦ.

Στέλνω χαίρεισιματα μὲ μὴ χρυσιὰ παγῶνα Καὶ μέσα στὰ χρυσιὰ φρεσὰ ἔχω τὴν ἀφρασίονα.

Ἀπὸ τὴν συλλογὴν Α. Α.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ — ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ — ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

Τὸ Θ' καὶ Γ' τεύχος τῆς «Νέας Σιών» ποῦ ἐκδίδεται εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, δημοσιεύει πραγματεῖαν περὶ τῆς γλώσσας ποῦ ὠμιλοῦσε ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Τὸ ζήτημα αὐτὸ ἀπὸ πολλοῦς αἰῶνας ἀποροζήθησε τοῦς θεολόγους, πρῶτος δὲ ὁ Π. Vossius παρεδέχθη ὅτι ὁ Ἰησοῦς ὠμιλεῖ τὴν ἑλληνικὴν. Τὴν γνώμην τοῦ ἱεραστήσαν ὁ Dominiens Doratus, ὁ καθηγητῆς εἰς τὴν Ἰέννη B. G. Paulus καὶ ὁ Ἀγγλος σαρφῆς A. Roberts. Τὸ ἴδιον ἱεραστήθη καὶ ὁ πατριάρχης τῶν ὀρθοδόξων Μάξιμος Μαδλιούρ (1779-1855) καὶ ὁσ καὶ οἱ ὀρθοδοξοκαθολικαί. Ἄλλοι ὅμως ἀντιφρονούντες,

ὅσως ὁ S. De Sacy, ὁ Νίκαιτικὸς, ὁ ματροπολίτης Βηρυτοῦ Ἰωσήφ Ἰβή (1833-1907) παραδέχονται τὴν ὀρθοδόξον ὡς γλώσσαν τοῦ Ἰησοῦ, ἄλλοι δὲ ἔχοντες ἄν' ἄν' ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ εὐαγγέλιον μετεχειρίζετο καὶ λατινικὰς λέξεις, παραδέχονται τὴν λατινικὴν. Τέλος ἄλλη κατηγορία θεολόγων, ὁ πατριάρχης τῶν Μαρμαρῶν Παῦλος Μάσιμα (1806-1890), ὁ ἐπίσκοπος Ἀμαρσοῦ Κλήμης Ἰωσήφ Λαβίδ, παραδέχονται τὴν σερβικὴν, ὡς ταύτοσημον πρὸς τὴν ὀρθοδόξον καὶ τὴν χαλδαϊκὴν. Καὶ ἐξακολουθεῖ ἀκόμη νὰ μένη ἄλλο τὸ ζήτημα ἀπὸ τοῦς συζητητάς, μόνον δὲ ὁ ἱερεὺς π. Παῦλος Καρολίτης κατόρθωσε νὰ εἴρῃ ἐνὶ μέσον ὄρον συμφωνισμῶν, παραδέχθη εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ὅτι ὁ Κύριος ἐλάλει συνήθως μὲν ἑλληνιστῶν, ἐνίοτε δὲ ὀρθοδόξων.

Ἄ! Μοῦσαι τῆς Ζακύνθου δημοσιεύουν τὴν κατωτέρω ἀνέκδοτον ἐπιστολὴν τοῦ Μαρκοῦ πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς ἐπιτροπῆς διὰ τὰ ἀποκαταστήματα τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Σολωμοῦ.

Σεβαστὲ μοι π. Καρρέε,

Ὀδδέποτε ἠσθάνθημι τὸ βίαιος τῆς ἡλικίας μου ὡς τώρα μὴ μικρὰ ἀδιαθεσίᾳ μ' ἐμποδίζει νὰ παρευρεθῶ εἰς τ' ἀποκαταστήματα τῆς σεβαστῆς μορφῆς τοῦ διδασκάλου.

Οἱ νεανικοὶ παλμοὶ τῆς καρδίας μου δ' ἀκαλοῦσθι-σσοῦν ὅμως καὶ μακροδὲν τὴν ἐθνικὴν ταύτην ἰσχυρίαν.

Διατελῶ μετὰ σεβασμοῦ. Ὑπεύθυνος Γ. ΜΑΡΚΟΥΣ Κεραυρὸς 23 Μαΐου 1902

Τὸ τελευταῖον βιβλίον τοῦ Νυβήγῳ ποιητοῦ Μαγνι-στυγῆνος Μαγνιέρον ἀρκετεῖ νὰ ἐκδοθῆ τώρα τὸ βιβλίον αὐτὸ δὲν εἶνε πρωτότυπον ἰλλὰ μεταφρασ-σισ: ἀπόδοσις εἰς αἰσὶν ρυθμικῶν λόγων τῶν ποιημά-των τοῦ Βικτωρὸς Οὐγκὸ «Ὁ θεὸς τῶν Αἰῶνων». Ὁ Μαγνιέρον ἠγάπα παλὸν τὰ ποιήματα τοῦ Οὐγκὸ καὶ τὰ ἀπῆγγελλε συχνὰ εἰς τὰς διαλέξεις τῶν ἡ εἰς τὸν κύβητον τῶν στενωπέτερον τοῦ φίλων. Ἠγγύσθη αὐστηρῶς ἐπὶ τὸ χρονογράφου τοῦ καὶ συχνὰ εἶπεν, ὅτι κανεὶς ποτὲ δὲν τὸ εἶχεν ἴδει.

ΥΠὸ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς κυρίας Ἰφεν, νόμφης τοῦ μεγάλου δραματικοῦ Ἐμῶ. Ἰφεν ἐδημοσιεύθη ἐκλογὴ ἐπιστολῶν τοῦ Μαγνιέρον Μαγνιέρον. Αἱ ἐπιστολαὶ αὐταὶ εἶχαν στυλι εἰς τὴν ἀγαπημένην τοῦ κόρην Bergliot: ὅταν ἐπαρνε μαθήματα ἄριστος ἀπὸ τὴν κυρίαν Μαρκεῖ εἰς τὸ Παρίσι. Εὐρίσκει κανεὶς εἰς αὐτὰς συμβουλίας ἐπὶ τῆς μουσικῆς καὶ ἰδικὰ ἀξιό-μια γερὰ ἀπὸ λεαπτότητι καὶ βύθος. Εἰς μίαν αὐτῶν τὸς ἐπιστολάς ἔγραψε: «Ἐὰν θέλῃς νὰ γένης αὐδὸς, τραγοῦδα μὲ τὴν καρδίαν σου ὅσον καὶ μὲ τὴν φωνὴν σου, ἡ καρδιά εἶν' ἐκεῖνη ποῦ πρέπει νὰ ὀδηγῇ τὴν φωνὴν καὶ νὰ διδῇ εἰς τοὺς λόγους τὴν ἔννοιαν τῶν. Ὅταν λέγομεν, ὅτι ἐν ἄσμα ἐνέζει ποιῆσιον, τοῦτο σημαίνει ὅτι τὸ ἄσμα ἐπὶ σωματικῆν προσωπικότητα, μεγαλεῖον καὶ ὀμοιότητα, πέραν ἀπὸ τὸν ἴσον καὶ τὸς λέξεις ἐννοοῦμεν τοὺς ἀνδομήτους πόθους, τὴν χαρὰν, τὸν θυμὸν, τὴν ἐσωτερικὴν φλόγα, ποῦ συχνεῖ».

Ὁ καθηγητῆς Στάιν τῆς Ἰέννης, ἀναδιδόν τὰ ἀρχαία τοῦ μουσικοῦ κολλεγίου, ἀνεκάλυφεν ἐν ἔργον τῆς νεότητος τοῦ Μπετόβεν μίαν δηλαδὴ συμφωνίαν εἰς C-dur. Αἱ συναρμαγὰ τοῦ βιολίου καὶ βιολοντσέλλου φέρουν τὴν αὐθεντικὴν σημείωσιν ἐπὶ Λουδοβ. φόν Μπετόβεν. Εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ ἀνεκρίσκει κανεὶς πολλὰ μοτίβα τῆς πρώτης συμφωνίας.

ΑΠΕΜΑΝΕ στο Παρίσι ο τελευταίος ρομαντικός ζωγράφος, ο Ζιου, που συνέζησε με ακούραστον πινέλο την παράδοσιν του Ντελακρουά. Ήτον έννενητα έτων. Έφερε μέσα του ένα πύθινον τέχνης και αναμνήσεων. Ή νεότης του υπήρξε πλάνης και βασανισμένη. Έγεννήθη εις τὸ Μπὸν τοῦ Κάι-ντ. Ὁρ ἀπὸ ἑνα ἀγγράλουον Οὐγγρον Οὐάρον, πού εἶχε νυμφευθῆ Γαλιὰ, καὶ ἀπὸ 18 ἔτων διέτρεξε τὸν κόσμον, μετερχόμενος ὅλα τὰ ἐπαγγέλματα καὶ ἐργαζόμενος εἰς κάθε πόλιν, διὰ τὴν ὑπάμην μακρύτερον. Κ' εἶται ἐγγύρσιον τὴν Ἰταλίαν, τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν, τὴν Αἴγυπτον, τὴν Ἀραβίαν, τὴν Μικρὴν Ἀσίαν, τὰς Ἰνδίας καὶ τὴν Ἰαπωνίαν. Ἀλλ' ἔφερε μέγα πῦθος διὰ τὴν Βενετίαν καὶ τὴν Κωνσταντινουπόλιν. Αἱ πρώται ἀποστολαὶ του εἰς τὸ αἰὼν τοῦ 1840. — Ἀποφῆς τοῦ Βοσπόρου καὶ Ἀποφῆς πορμένη ἀπὸ τὸ Μεγάλο Κανάλι εἰς τὴν Βενετίαν — ἐξέλεξεν μετ' τὸν πλοῦσιον ζωομασιόν του καὶ τὰς ἀναλλασσομένας φάσεις τῶν λιμνοθαλάσσιων, πού τὸ πρῶσιον κῆμα τῶν ἐμπόρων ζωοφῆς ἐπὶ τῶν μαρμαρίων βασιρῶν τῶν παλατιῶν. Θὰ παρμεύη ὁ γόης ζωοφῆς τῆς Βενετίας. Ή τόσον ζωομασιονική τέχνη του εἶχε ἀπὸ πολλοῦ ἐπιβληθῆ εἰς τὸ πρῶσιον κάθε νέας μόδας. Εἶχε τὴν ἐπιρροήν του νὰ βέσῃ τὰ ἔργα του νὰ γίνονται δεκτὰ εἰς τὸ Παλ-Παλαί, εἰς τὰς ἀλλοφῆς τῆς πόλεως τῶν Παρισίων καὶ εἰς τὸ Λούβρον, ἔξαιρετικῆ τιμῆ πού τοῦ ἐπέτρεπε, κατὰ τῆς λόγους τοῦ ποιητοῦ, νὰ εἰσέλθῃ ζωντανὸς εἰς τὴν ἀθανασίαν.

ΜΙΛ ἐφημερίς, ἐκδοθεῖσα εἰς τὸ Λίβερπουλ πρὸ 50 ἔτων, ἐδημοσίευσεν μίαν προφητείαν τῆς μητρὸς τοῦ Σκίρτον πού ἐδημοσιεύθη τὸ 1488. Ἡ προφητεία τῆς, ἐκτὸς μερικῶν λεπτομερειῶν πού παραλείπονται, ἐξελήθη. Τὴν ἀναδημοσίευσεν ἀπὸ τὰς «Μούσας».

«Ἀμαζαὶ ἄνευ ἱππῶν θὰ διασχίσουσι τὴν γῆν καὶ διατομήματα θὰ ἀληρώσουσι θρήνον τὸν κόσμον.

«Σκίφροι ἐν ροσῆ ὀφθαλμοῦ θὰ διατρέξουσι τὸν κόσμον. Καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ θαύματα θὰ παρουσιάσωσι.

«Ὁ ἀνθρώπος ὑπὸ τὸ ὕδωρ θὰ περιπατῆ, θὰ ὀδοιπορῆ, θὰ κοιμηθῆ, θὰ ὀριλῆ.

«Ἐν τῷ ἕρι ἀνθρώπου θὰ θεαθῶσι ἐν λευκοῖς, μελανοῖς, χρυσαῖοις.

«Σίδηρος θὰ ἐκπαλέῃ τοῦ ὕδατος, ὡς ἐάν ἦτο ξύλινον πλοῖον».

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΙ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΙ ΤΩΝ «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ»

- Α' Διαγωνισμός.** Προθεσμία 31 Δεκεμβρίου 1911. Θέμα: Τοπίον φθινοπωρινόν.
 - Β' Διαγωνισμός.** Προθεσμία 31 Ἰανουαρίου 1912. Θέμα: Σκηνή ἀπὸ τὰς ἐορτὰς τῶν Χριστουγέννων ἢ τῆς Πρωτοχρονιάς.
 - Γ' Διαγωνισμός.** Προθεσμία 28 Φεβρουαρίου 1912. Θέμα: Τοπίον χειμωνιάτικο.
 - Δ' Διαγωνισμός.** Προθεσμία 31 Μαρτίου 1912. Θέμα: Πορτρέτου.
- Τὴν προκήρυξιν τοῦ Διαγωνισμοῦ βλέπε εἰς τὸ τεύχος τῆς 15 Οκτωβρίου 1911.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ε. Έμμ. Κωνσταντινουπόλιν. Εἶναι δημοσιευμένον σὴ «Παναθηναίκα». Ἀλλὰ καὶ ἡ γλώσσα, ἐπεθοδασκαλική. — Α. Ε. Ἀθήνας. Τὰ θέματα τῶν «Φωτογραφικῶν Διαγωνισμῶν» τὰ δίναμε πάντοτε ἑμεῖς. Ἡμεροεῖτε νὰ στείλῃτε καὶ δύο καὶ περισσότερες φωτογραφίαις πύθινον

σὸ ἴδιον θέμα. Νὰ σταλοῦν μόνον ἐγκάρσιος. — Εἰς ἕναν κλ.τ. Ἀλεξάνδρειαν. Αἱ εἰκόνες τῆς μόδας πού δημοσιεύομεν, ἐννοεῖται πὸς εἶναι ἀπὸ ξένα περιοδικὰ, ἀφοῦ ἡ μόδα ἔρχεται ἀπὸ τὸ Παρίσι μόνον.

Ο Λ Ι Γ Ο Σ Τ Ι Χ Α

Τὰ ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ, ἀντὶ τῶν δύο τευχῶν τῆς 15 καὶ 21 Δεκεμβρίου, θὰ ἐκδοθῶν, ὡς συνήθως, τὴν 20 Δεκεμβρίου εἰς διαπλοῦν τεύχος ΧΡΙΣΤΟΥ-ΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟΝ, μετ' ποικιλοτάτην ὕλην καὶ πλουσιώτατα εἰκονογραφημένον.

Σημ. Εἰδικαὶ βιβλιοκρισίαι δημοσιεύονται διὰ τὰ βιβλία, τῶν ὁποῖον δύο ἀντίτυπα στέλλονται εἰς τὰ γραφεῖα μας. Τῶν ἄλλων ἀκόως ἀγγέλλεται ἢ ἐκδοσις.

Εἰς τὸν Παρνασσὸν ἀνοίξε καλλιτεχνικῆ ἀγορὰ τοῦ «Συνδέσμου Ἑλλήνων Καλλιτεχνῶν». Εἶναι μερικὰ ἔργα καὶ στίχοι πολὺ καλὰ.

Εἰς τὸ Ζάππειον ἀπὸ 1 ἕως 15 Δεκεμβρίου ἡ ἔκθεσις τῶν ἀπολασματίων πού ἐπτάλησαν διὰ τὸν διαγωνισμὸν τῆς προσημῆς τοῦ Σολωμοῦ. Ἡ εἰσοδος ἐλευθέρη. Κατόπιν θὰ δημοσιευθῆ ἢ κρίσις τῆς ἑλλαοδίκου ἐπιτροπῆς.

Ὁ Σύνδεσμος Ἑλλήνων Καλλιτεχνῶν προσηρῶται ἔκθεσιν καλλιτεχνικῆν διὰ τὴν 25 Μαρτίου 1912.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

- Περὶ ἀναστολῆς τῆς ἐκτελέσεως τῶν σπονδῶν* ὑπὸ Α. Τυπάλδου Μπασιά. Ἀθήναι, βιβλιοπωλεῖον Ἐλευθεροδίκην καὶ Μιάρι, δρ. 1.
- Προλεγόμενα εἰς τὸ Νεοελληνικὸν Δεξικόν*, ὑπὸ Ἀθναίου Χ. Μπούτουρα. Ἀθήναι, τυπογρ. Παρτάνη, δρ. 2, 50.
- Ἡ Κερένια Κούκλα*, μυθιστόρημα Κ. Χρηστομάου. Ἀθήναι, ἐκδοσις Φέξη, δρ. 3.
- Δελτίον τῆς Ἑλλην. Λογογραφικῆς Ἐταιρείας*, τόμος Γ', τεύχος Α', Β'. Ἀθήναι.
- Ἡμερολόγιον Κ. Φ. Σκόκου 1912*, φρ. 6.
- Τραγοῦδιον*, Ἀγγέλου Σίβυλλα. Σῦρος.
- Σεροφῶντος Κόρου Ἀνάβασις*, τόμος Α' καὶ Β', μετὰφρ. Δημητρίου Ἀναστασοπούλου τοῦ Ἀθηναίου. Ἀθήναι, βιβλιοθήκη Φέξη ἀρχ. ἑλλ. συγγραμμάτων, σφ 2 τόμοι δρ. 5.
- Νέα Ζωή*, περιοδικόν. Ἐπιανελήφθη ἢ ἐκδοσις. Ἀλεξάνδρεια.

- Le Plume** περιοδικόν. Ἐπιανελήφθη ἢ ἐκδοσις. Paris.
- Mort de l'amour**, dessins de Rouveyre, avec un appendice, une prose de Jean Moréas. Paris, éd. du Mercure de France, fr. 10.
- Le Monde**, Sommaire du 1er Décembre: L'art de Léon Bakst (11 illustrations). — Corrélation entre les taches solaires et le temps. — De l'influence du climat tropical sur l'Européen blond. — L'Alliance anglojaponaise et le traité d'arbitrage américain. — Le bédé et la chat: Un recueil de récits dans à cinquante-cinq auteurs différents. — L'importance politique de l'astronomie au point de vue pacifiste, (8 illustrations). — A propos de sociologie infantile. — Au royaume du beau. — «La technique de la peinture monumentale» d'après Ostwald. — Projets de réforme du calendrier. — Les écrivains auto didactes russes. — La question de couleur.